

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

**Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής Τομέων Βιομηχανίας, Εμπορίου &
Προστασίας Καταναλωτή (ΕΥΔΕ ΒΕΚ)**

Πλατεία Κάνιγγος, 101 81 Αθήνα

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

**«Υπηρεσίες Συμβούλου για την εκπόνηση μελέτης για τα κριτήρια
διαχωρισμού έργων των Τομέων Βιομηχανίας-Εμπορίου που θα
ενισχυθούν από τον Αναπτυξιακό Νόμο και το ΕΣΠΑ»**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

S P E E D

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΕ

ΑΒΕΡΩΦ 30, 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210 8214407, FAX: 210 8225755
E-mail: speed@speed.gr

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2:

**«Διαμόρφωση προτάσεων για τις επενδύσεις που θα ενισχυθούν από
ένα νέο, απλό και λειτουργικό Αναπτυξιακό Νόμο σε συσχετισμό με την
εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2021-27»**

(επανυποβολή)

Μάρτιος 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΔΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΣΕ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2021-27	3
1.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2021-27	3
1.2 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027	9
1.3 ΠΕΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.....	13
1.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ/ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ.....	17
1.4.1 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ.....	18
1.4.2 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	21
1.4.3 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ.....	25
1.5 ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΝΑ ΠΡΟΣΕΛΚΥΕΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	28
2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ, ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	30
2.1 ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ.....	30
2.1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	30
2.1.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ.....	31
2.1.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	32
2.1.4 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	34
2.2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.....	34
2.3 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ	40
2.4 ΕΙΔΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΕΣ.....	42
2.4.1 ΕΙΔΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	42
2.4.2 ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΨΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ.....	45

2.4.3 ΣΤΟΧΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	46
2.4.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	49
2.4.5 ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	50
2.4.6 ΣΥΝΟΨΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ, ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	51
3. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	53
3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ/ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΕΝΟΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	53
3.2 ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΡΟΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	54
3.3 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	55
3.4 ΥΠΟΒΟΛΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ.....	60
3.5 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	63
3.6 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ	66
3.7 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	68
3.8 ΣΥΝΟΨΙΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Παραδοτέου 1 της μελέτης αυτής, **ένας νέος, λειτουργικός Αναπτυξιακός Νόμος** και νέα καθεστώτα ενίσχυσης σε τομείς όπως η μεταποίηση, η καινοτομία και η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, σε συνδυασμό με τη **συνέχιση των μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος** είναι τα απαραίτητα μέσα πολιτικής για την επανεκκίνηση της επενδυτικής δραστηριότητας, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας και τις νέες χρηματοδοτικές ευκαιρίες.

Η ελληνική οικονομία **μετά από μια δεκαετή περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης** έχει διολισθήσει σε χαμηλότερα επίπεδα επενδύσεων, παραγωγής, εισοδημάτων και απασχόλησης, ενώ εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα, εσωστρέφεια, υστέρηση στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στο παραγωγικό σύστημα και δυσκολιών στο επιχειρείν¹.

Οι συνέπειες των χαρακτηριστικών αυτών είναι να βρίσκεται **η Ελλάδα σε χαμηλές θέσεις στους πίνακες διεθνούς κατάταξης** των χωρών ως προς την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες δεξιότητες, αλλά και ως προς την ευκολία άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Τα χρόνια της κρίσης ήταν μια **περίοδος αποεπένδυσης** με το συνολικό **επενδυτικό κενό** να εκτιμάται σε 130 δισεκ. € και το ποσοστό των ετήσιων επενδύσεων να έχει μειωθεί από το 25,3% του ΑΕΠ το 2008 στο 12,3% το 2018, έναντι 24% και 22,8% των χωρών της ευρωζώνης αντίστοιχα².

Μετά την έξοδο από τα προγράμματα δημοσιονομικής σταθεροποίησης και τις γενικότερες πολιτικές εξελίξεις σε Ελλάδα και ΕΕ με τις πρωτοφανείς σε μέγεθος εγκρίσεις των νέων ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων για την **Προγραμματική Περίοδο 2021-2027** δημιουργήθηκαν νέα οικονομικά δεδομένα.

Οι διαθέσιμοι πόροι από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία για την Ελλάδα θα είναι τουλάχιστον διπλάσιοι, μετά την προσθήκη και πόρων ύψους 32 δισεκ. € του νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, στους πόρους του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027 ύψους 26,8 δισεκ. € (21,2 δισεκ. € ευρωπαϊκοί πόροι συν 5,6 δισεκ. € εθνικοί πόροι).

Πρόκειται για τη **μεγάλη ευκαιρία της χώρας να καλύψει την επενδυτική υστέρηση** της περιόδου της κρίσης, ιδιαίτερα στον μεταποιητικό τομέα, να στηρίξει την πράσινη και ψηφιακή **μετάβαση με ένα σύγχρονο επιτελικό κράτος και ένα νέο βιώσιμο παραγωγικό σύστημα**, με ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, της εξωστρέφειας, της καινοτομίας και της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, για αύξηση των εισοδημάτων και των θέσεων

¹ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Επιτροπή Πισσαρίδη, 20.11.2020

² ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 του παρόντος έργου, SPEED Σύμβουλοι Ανάπτυξης ΑΕ, 28.12.2020

απασχόλησης, αναβάθμισης των συστημάτων υγείας, παιδείας/δια βίου μάθησης/νέων δεξιοτήτων, πολιτικής προστασίας και ολοκλήρωσης των υποδομών και των δικτύων.

Το **Παραδοτέο 1** αυτής της μελέτης περιλάμβανε:

- Αποτύπωση του υφιστάμενου θεσμικού, χρηματοδοτικού και διαχειριστικού πλαισίου των καθεστώτων ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων.
- Καταγραφή της εφαρμογής και των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από τους δύο τελευταίους Αναπτυξιακούς Νόμους και τις δράσεις των ΕΣΠΑ 2007-2013 και 2014-2020 με ανάλυση κατά τομέα, κλάδο, περιφέρεια, καθεστώς ενίσχυσης, μέγεθος επιχειρήσεων και εκτιμήσεις για την μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων.
- Επεξεργασία/παρουσίαση των επιδόσεων κρατικής ενίσχυσης των επενδύσεων στους τομείς της Βιομηχανίας (κλάδοι 10-33) και του Εμπορίου (κλάδοι 45-47).
- Επισκόπηση αναλύσεων, συμπερασμάτων και προτάσεων προηγούμενων μελετών και αναφορών και καταγραφή των απόψεων και προτάσεων δημόσιων και ιδιωτικών συλλογικών φορέων για την εφαρμογή των Αναπτυξιακών Νόμων.
- Προτάσεις για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και των συνθηκών άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Προσδιορισμός των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών και δυνατοτήτων της Ελληνικής οικονομίας με βάση τους στόχους, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες του εθνικού σχεδιασμού για τη νέα Προγραμματική Περίοδο.

Στο **Παραδοτέο 2** η μελέτη περιλαμβάνει:

- Τη συνόψιση των πεδίων εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο με εξειδικευμένα καθεστώτα ενισχύσεων (αναθεώρηση υφιστάμενων, προσθήκη νέων) σε κύκλους στοχευμένων προκηρύξεων.
- Τον καθορισμό των προβλεπόμενων μέτρων πολιτικής για τη βελτίωση της ικανότητας των κρατικών ενισχύσεων να προσελκύουν επενδυτικά κεφάλαια (είδη, εντάσεις και ύψος ενισχύσεων, κριτήρια ένταξης, επιλεξιμότητες, στοχεύσεις προτεραιότητας).
- Τον προσδιορισμό και συντονισμό των χρηματοδοτικών μέσων.
- Τις προϋποθέσεις εφαρμογής ενός νέου, απλού και λειτουργικού Αναπτυξιακού Νόμου για βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, με επιτάχυνση του κύκλου μιας ενισχυόμενης επένδυσης (υποβολή-αξιολόγηση-σύμβαση-έλεγχοι-πιστοποιήσεις-εκταμιεύσεις).
- Τη διαμόρφωση προτάσεων για τα όργανα και τα συστήματα διαχείρισης, αξιολόγησης και ελέγχου (αναδιοργάνωση του μηχανισμού διαχείρισης, απλοποίηση διαδικασιών, μείωση δικαιολογητικών κλπ).

1. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΔΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΣΕ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2021-27

1.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2021-27

Σύμφωνα με νέο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία ο προτεινόμενος **κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία** τα επόμενα χρόνια είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών ως ποσοστών του ΑΕΠ, στροφή στην πράσινη/κυκλική οικονομία και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ενίσχυση της διασύνδεσης της έρευνας/τεχνολογίας/ καινοτομίας με τις παραγωγικές ανάγκες, στήριξη της απασχόλησης, της επένδυσης στην νέα γνώση και της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης.

Το νέο ΕΣΠΑ είναι ένας από τους βασικούς βραχίονες εφαρμογής των αναπτυξιακών πολιτικών στην νέα Προγραμματική Περίοδο. **Το ΕΣΠΑ και τα Προγράμματα που το αποτελούν σχεδιάζονται για να εξυπηρετήσουν τους 5 Στόχους Πολιτικής και τον Ειδικό Στόχο για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** με βάση:

- το Σχέδιο της ΕΕ για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (Προγραμματική Περίοδος 2021-27),
- τους προτεινόμενους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κανονισμούς των ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027,
- τις εκθέσεις για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2020: Αξιολόγηση της προόδου σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και τα αποτελέσματα των εμπεριστατωμένων επισκοπήσεων.

Το ελληνικό ΕΣΠΑ λαμβάνει επίσης υπόψη κατά το σχεδιασμό του **εθνικά σχέδια και στρατηγικές** όπως:

- Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Τελική Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη).
- Στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση.
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- Εθνικό Ευρωζωνικό Σχέδιο.
- Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών.
- Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική.
- Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων.

Επίσης, τις **προτάσεις Υπουργείων, των Περιφερειών και Κοινωνικοοικονομικών Εταίρων**, καθώς και τις **ειδικές μελέτες** που έχουν εκπονηθεί όπως μελέτη για την «Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας μετά το 2020» την οποία εκπόνησε ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

Σύμφωνα με:

- την 2η ΕΓΚΥΚΛΙΟ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για το σχεδιασμό των Προγραμμάτων 2021-2027,
- την 1η υποβολή από την Ελλάδα για άτυπη διαβούλευση του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027,

το ΕΣΠΑ 2021-2027 θα αποτελείται από 9 τομεακά προγράμματα περιλαμβανομένου του προγράμματος ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ, 13 περιφερειακά προγράμματα και 13 προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας (προγράμματα Interreg).

Οι Στόχοι του ΕΣΠΑ 2021-2027, οι Στρατηγικές Κατευθύνσεις επίτευξης των στόχων αυτών και η κατανομή των διαθέσιμων πόρων απεικονίζονται στον Πίνακα 1.

Στο πλαίσιο των μέσων υποστήριξης του Στόχου Πολιτικής 1 (**ΣΠ1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού**) περιλαμβάνονται οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης, οι άμεσες ενισχύσεις προς ΜΜΕ και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που κατανέμονται κατά κύριο λόγο στο **νέο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα–Επιχειρηματικότητα–Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) του ΕΣΠΑ 2021-2027**.

Στο ΕΠΑΝΕΚ θα περιληφθούν επίσης δράσεις για το ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων. Οι δράσεις αυτές θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, όπως έγινε με αντίστοιχες δράσεις που συγχρηματοδοτήθηκαν κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο από το πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Τα **Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα** δύνανται επίσης να εντάξουν δράσεις κρατικών ενισχύσεων των τοπικών επιχειρήσεων (μέχρι ποσού 200.000 € ανά επενδυτικό σχέδιο) προκειμένου να εξυπηρετήσουν το Στόχο Πολιτικής ΣΠ1.

Οι δράσεις αυτές εντάσσονται στην Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης κάθε Περιφέρειας και θα προκύψουν μέσα από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. Δύνανται επίσης να εντάξουν και χρηματοδοτήσεις για την συμπλήρωση/ολοκλήρωση/επέκταση των τοπικών ερευνητικών υποδομών που συνδέονται με Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (μέχρι ποσού 1 εκατ. € ανά έργο της κατηγορίας αυτής).

Πίνακας 1: Στόχοι και Στρατηγικές του ΕΣΠΑ 2021-2027

α/α	Στόχοι Πολιτικής	% των διαθέσιμων πόρων	Στρατηγικές Κατευθύνσεις
ΣΠ1	Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	19%	<ul style="list-style-type: none"> • Ενδυνάμωση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας • Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας • Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων • Ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα, • Παραγωγικές επενδύσεις για την τεχνολογική προσαρμογή (Industry 4.0, πράσινη μετάβαση των επιχειρήσεων), • Στήριξη του τουριστικού τομέα για την ψηφιακή μετάβαση • Παρακίνηση συνεργασιών μεταξύ ΜΜΕ, δημιουργία clusters • Δημιουργία φιλικού οικοσυστήματος μέσω μηχανισμών στήριξης των ΜΜΕ • Προσαρμογή των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού • Άρση των εμποδίων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία
ΣΠ2	Μια πιο πράσινη, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική	24%	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης • Ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ (αυτοπαραγωγή, αποθήκευση, θέρμανση/ψύξη) • Ανάπτυξη «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και κέντρων ενεργειακού ελέγχου, αναβάθμιση/ψηφιοποίηση υποδομών/δικτύων, διασύνδεση νησιών • Προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και ενίσχυση των επενδύσεων από τρίτους (ESCOs) για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων • Προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Πίνακας 1: Στόχοι και Στρατηγικές του ΕΣΠΑ 2021-2027

α/α	Στόχοι Πολιτικής	% των διαθέσιμων πόρων	Στρατηγικές Κατευθύνσεις
	αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων.		<ul style="list-style-type: none"> • Επιχειρησιακή ενίσχυση των δομών του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Καταστροφών • Προώθηση της κυκλικότητας στις μεθόδους παραγωγής • Βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων (εξοικονόμηση, επανάχρηση) • Εφαρμογή σχεδίων αντιμετώπισης και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση των μηχανισμών παρακολούθησης • Προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών.
ΣΠ3	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ	11%	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών. • Ψηφιακή συνδεσιμότητα υπερυψηλής ταχύτητας • Ολοκλήρωση/αναβάθμιση των υποδομών και της ασφάλειας του οδικού δικτύου • Παρεμβάσεις σε επιλεγμένα λιμάνια, σύμφωνα με τις ανάγκες επανασχεδιασμού και περιβαλλοντικής διαχείρισης των ακτοπλοϊκών/εμπορευματικών μεταφορών • Προώθηση της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας/μεταφορών σε περιφερειακά αστικά κέντρα μεγάλου και μεσαίου μεγέθους
ΣΠ4	Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα	30%	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των υπηρεσιών εξατομικευμένης υποστήριξης, με ενίσχυση των μηχανισμών διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας και στήριξη της αυτοαπασχόλησης,

Πίνακας 1: Στόχοι και Στρατηγικές του ΕΣΠΑ 2021-2027

α/α	Στόχοι Πολιτικής	% των διαθέσιμων πόρων	Στρατηγικές Κατευθύνσεις
	κοινωνικών δικαιωμάτων		<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας • Ανάπτυξη δεξιοτήτων και της ολοκλήρωσης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων • Προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση • Ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής • Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των θεσμών και μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης • Επενδύσεις σ τις δομές Δημόσιας Υγείας (πρωτοβάθμια, νοσοκομειακή, ηλεκτρονική).
ΣΠ5	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών	6%	<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον πολιτισμό και την ασφάλεια. • Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών (ΟΧΕ, ΤΑΠΤΟΚ) στις ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. • Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους. • Ολοκληρωμένες στρατηγικές σε περιοχές που εμφανίζουν χωρική και θεματική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών -

Πίνακας 1: Στόχοι και Στρατηγικές του ΕΣΠΑ 2021-2027

α/α	Στόχοι Πολιτικής	% των διαθέσιμων πόρων	Στρατηγικές Κατευθύνσεις
			πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής, τουριστικής δραστηριότητας.
ΕΣ	Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης	6%	<p>Οι δράσεις που σχεδιάζονται, αναμένονται να επιφέρουν κλιμακούμενες επιπτώσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • βραχυπρόθεσμες (αντιμετώπιση άμεσων κοινωνικών επιπτώσεων από την απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων), • μεσοπρόθεσμες (οικονομική αναδιάρθρωση μέσω προσέλκυσης επενδύσεων ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας, αποκατάστασης γαιών λιγνιτικών πεδίων, εναλλακτικών χρήσεων θερμοηλεκτρικών σταθμών, έργων υποδομής, δράσεων νέων οικονομικών κατευθύνσεων όπως η οικονομία υδρογόνου, ανάπτυξης δομών προώθησης της τεχνολογίας και της καινοτομίας, ανάπτυξης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού), • μεσο-μακροπρόθεσμες (προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων σε νέους τομείς, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η βιομηχανία μηχανικών κατεργασιών, ανάπτυξη και εφαρμογή νέων υλικών κλπ, αξιοποίηση ειδικοτήτων από τον υπεργολαβικό μηχανισμό της ΔΕΗ, συνέχιση έργων αποκατάστασης γαιών των λιγνιτικών πεδίων).
	Τεχνική Βοήθεια	4%	

1.2 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Παράλληλα με το σχεδιασμό του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, η Ελλάδα ετοιμάζει το ελληνικό **Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026** με ορίζοντα ολοκλήρωσης του σχεδιασμού και υποβολής του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο 2021.

Το Σχέδιο αυτό συντάσσεται με βάση τους στόχους, τις στρατηγικές κατευθύνσεις και το κανονιστικό πλαίσιο του **νέου Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης** που εγκρίθηκε από την ΕΕ για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών της πανδημίας. Το νέο Ταμείο εξασφαλίζει για την Ελλάδα χρηματοδοτήσεις (32 δισεκ. €) δηλαδή περίπου ανάλογες ενός ακόμη ΕΣΠΑ. Έτσι το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 της ΕΕ θα συνοδεύεται από το νέο μέσο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας **«Next Generation EU»**.

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας επιδιώκει:

- αφενός, να στηρίξει τη **μετάβαση της ελληνικής οικονομίας** προς ένα ψηφιοποιημένο και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης, εξωστρεφές, καινοτόμο και ανταγωνιστικό,
- αφετέρου, την **ενίσχυση των θεσμών και την προώθηση των οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων** για ένα πιο σύγχρονο, αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό και περισσότερο φιλικό προς την ανάπτυξη και ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό **δίκτυο κοινωνικής προστασίας** προσβάσιμο σε όλους.

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι επίσης εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη σύγκλιση, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές **ευρωπαϊκές συστάσεις** για την χώρα μας σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις. Λαμβάνει επίσης στο σχεδιασμό του τα **εθνικά σχέδια και στρατηγικές** που αναφέρθηκαν και στο σχεδιασμό του ΕΣΠΑ, όπως και την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελείται από **τέσσερις πυλώνες**: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Τα χαρακτηριστικά και το ύψος χρηματοδότησης των πυλώνων απεικονίζονται στον Πίνακα 2.

Διακριτό στόχο του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάπτυξης που θα περιληφθούν και στο ελληνικό Σχέδιο αποτελούν οι **Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες** όπως:

- **Power Up** (ενεργειακή αναβάθμιση των υποδομών).
- **Renovation** (ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών).
- **Recharge and Refuel** (ανάπτυξη δικτύου δημόσιας φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων).

- **Connect** (δίκτυο οπτικών ινών).
- **Modernise** (ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες).
- **Scale-up** (ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων).
- **Reskill and upskill** (Ψηφιακές Δεξιότητες).

Πίνακας 2: Στόχοι και Στρατηγικές του ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026			
α/α	Πυλώνες	% των Πόρων	Άξονες προτεραιότητας
1	Πράσινη Μετάβαση	38%	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον • 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση • 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών • 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας
2	Ψηφιακός* μετασχηματισμός	13%	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος • 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους • 2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
3	Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή	25%	<ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας • 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης • 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας • 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Πίνακας 2: Στόχοι και Στρατηγικές του ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026			
α/α	Πυλώνες	% των Πόρων	Άξονες προτεραιότητας
4	Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	24%	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης • 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης • 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης • 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών • 4.5. Προώθηση της έρευνας-καινοτομίας • 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας • 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων/εξαγωγών
Ποσό ίσο με το 15% περίπου (3.000 δισεκ. €) των επιχορηγήσεων όλων των πυλώνων (19,4 δισεκ. €) θα διατεθεί στο REACT-EU, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και στο Γεωργικό Ταμείο.			
Το σύνολο των δανείων του Σχεδίου για ιδιωτικές επενδύσεις ανέρχεται σε 12,6 δισεκ. €			

* Επιπλέον ψηφιακά έργα περιλαμβάνονται στους Πυλώνες 1, 3 & 4 ώστε να επιτυγχάνεται ο συνολικός στόχος του 20%

Παράλληλα εγκρίθηκε και το **Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)** για την περίοδο 2021-2025 με προϋπολογισμό 10 δισεκ. €. Το ΕΠΑ θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για το σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ 2021-2025 αναπτύσσονται σε πέντε πυλώνες: Έξυπνη Ανάπτυξη, Πράσινη Ανάπτυξη, Κοινωνική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών και Εξωστρέφεια.

Πέρα από τα ως άνω εθνικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους, **θα χρηματοδοτηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο έργα/ δράσεις μέσα από ειδικά προγράμματα και μηχανισμούς χρηματοδοτήσεων**, τόσο από το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027, όσο από το νέο μέσο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στόχοι, η υποστήριξη των ευρωπαϊκών πολιτικών για την «Ευρωπαϊκή Πράσινη

Συμφωνία», τη «Στρατηγική για τη νέα Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Πολιτική» την «Κοινή Πολιτική Ασφαλείας και Άμυνας», το «Πρόγραμμα για τη Ψηφιακή Ευρώπη» κλπ.

Μεταξύ των προγραμμάτων αυτών είναι:

- REACT-EU-Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (βραχυπρόθεσμες δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης) που θα χρηματοδοτηθεί με πρόσθετα κονδύλια από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΕΒΑ μέσω των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.
- Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης ιδιαίτερα για τις περιοχές που πλήττονται από τη απολιγνιτοποίηση.
- Μηχανισμός InvestEU (διάδοχο του πακέτου Γιούγκερ) για τη μόχλευση ιδιωτικών επενδυτικών πόρων.
- RescEU για την πολιτική προστασία.
- HORIZON EUROPE σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης νέων τεχνολογιών.
- LIFE για δράσεις σχεδιασμού και πιλοτικών εφαρμογών προστασίας της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.
- Προγράμματα Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
- Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον τομέα της Άμυνας (EDIDP),
- Connecting Europe Facility – CEF για την ανάπτυξη του TEN-T δικτύου.
- Erasmus, κινητικότητα νέων για σπουδές και απασχόληση.

Είναι προφανής σε επίπεδο χώρας, η ανάγκη **συντονισμού τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίηση** των προγραμμάτων για τη διασφάλιση της μέγιστης **συμπληρωματικότητας και την ανάπτυξη συνεργειών για την πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.**

Όπως διαπιστώνουν (Παραδοτέο 1) οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι κοινωνικοί εταίροι, δεν υπήρξε μέχρι σήμερα ενιαίο προγραμματικό πλαίσιο κινήτρων και ενιαίος επενδυτικός σχεδιασμός με εναρμόνιση, συντονισμό και συμπληρωματικότητα όλων των χρηματοδοτικών μέσων παροχής κινήτρων για τις ιδιωτικές επενδύσεις ανεξαρτήτως της πηγής προέλευσης των πόρων.

Αποτέλεσμα, ο **κατακερματισμός των διαθέσιμων πόρων και φαινόμενα επικαλύψεων.** Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις, οι ίδιες κατηγορίες ενισχύσεων μέσω διαφορετικών προγραμμάτων λειτουργούν ανταγωνιστικά, λόγω διαφορετικών ποσοστών επιχορήγησης.

Η αύξηση των πηγών χρηματοδότησης και των δράσεων/προγραμμάτων συγχρηματοδότησης ιδιωτικών επενδύσεων κατά την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 καθιστά περισσότερο απαραίτητη σήμερα τη διασύνδεση των χρηματοδοτικών εργαλείων ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων με **κεντρικό συντονισμό του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της εφαρμογής των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων μέσω:**

- ενός ενιαίου κέντρου σχεδιασμού και προγραμματισμού,
- ενεργού συμμετοχής των αντίστοιχων φορέων πολιτικής, στο σχεδιασμό των προκηρύξεων του τομέα εκάστου,
- ενός ενιαίου εκτελεστικού κέντρου καθοδήγησης και παρακολούθησης της εφαρμογής,
- ενός δικτύου Φορέων Διαχείρισης των επιμέρους προγραμμάτων,
- του νέου θεσμικού πλαισίου και κατάλληλων κανονισμών για την εναρμόνιση των κανόνων εφαρμογής όλων των χρηματοδοτικών μέσων παροχής κινήτρων για τις ιδιωτικές επενδύσεις,
- ενός απλοποιημένου και λειτουργικού συστήματος αξιολόγησης, διαχείρισης και ελέγχων.

Βασικός πυλώνας του νέου θεσμικού πλαισίου προτείνεται να είναι ένας **νέος, ενιαίος και λειτουργικός Αναπτυξιακός Νόμος**. Μέσω των διατάξεων του νέου αυτού Νόμου θα πρέπει να προκηρύσσονται, να αξιολογούνται και να παρακολουθούνται όλες οι ιδιωτικές επενδυτικές προτάσεις υπαγωγής σε δράσεις κρατικών ενισχύσεων, με προϋπολογισμό άνω των 500 χιλ. € ανά πρόταση.

Θα εξαιρούνται οι κρατικές ενισχύσεις **στρατηγικών επενδύσεων** και επενδύσεων μέσω Συμπράξεων Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (**ΣΔΙΤ**) που διέπονται από διαφορετικό νομοθετικό καθεστώς. Θα εξαιρούνται επίσης, οι κρατικές ενισχύσεις επενδύσεων μικρού προϋπολογισμού (κάτω των 500 χιλ. €) που αποτελούν αντικείμενο των μηχανισμών κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν σήμερα για το ΕΣΠΑ 2014-2020, όπως και **οι δράσεις έρευνας-καινοτομίας** με ιδιωτική συμμετοχή στα έργα.

1.3 ΠΕΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Στο πρώτο παραδοτέο του έργου προσδιορίστηκαν οι τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες και δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας. Βασικός στόχος αυτής της διαδικασίας ήταν η συμβολή στον προσδιορισμό των προτάσεων για επενδύσεις τις οποίες χρειάζεται η χώρα, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά της, αλλά και ευρύτερα, το πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι ανάγκες και οι δυνατότητες της εγχώριας οικονομίας, όπως επίσης οι προτάσεις για επενδύσεις, αξιοποιούνται στην παρούσα ενότητα για τον προσδιορισμό των πεδίων εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027.

Συγκεκριμένα, από την εξέταση των **αναγκών και των δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας**, προέκυψαν οι ακόλουθες κατευθύνσεις για την επιλογή των πεδίων κρατικής ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων:

- Οι **μικρομεσαίες επιχειρήσεις** αποτελούν ένα σημαντικότερο κομμάτι της οικονομίας της Ελλάδας σε σύγκριση με την ΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι εγχώριες ΜΜΕ συνέβαλαν το 2018 το 63,5% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και το 87,9% της απασχόλησης, έναντι αντίστοιχων ποσοστών στην ΕΕ 56,4% και 66,6%³. Επιπλέον, το μικρομεσαίο μέγεθός τους τις καθιστά περισσότερο ευάλωτες στις επιπτώσεις της πανδημίας. Για αυτούς τους λόγους, η στήριξη των ΜΜΕ πρέπει να συγκαταλέγεται στις βασικές προτεραιότητες ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο.
- Σημειώνεται υστέρηση στη Βιομηχανία σε **επενδύσεις για τεχνολογικό εκσυγχρονισμό, κατασκευή και μετατροπή κτιρίων για βιομηχανική χρήση**, καθώς και επενδύσεις σε **μηχανήματα και εξοπλισμό**, καθώς περιορίστηκαν έντονα στη δεκαετία 2008-2018. Είναι χαρακτηριστική η υποχώρηση επενδύσεων που αποτυπώνεται και στην πτώση των εισαγωγών παγίου κεφαλαίου-πρώτων υλών, καθώς και μεταφορικών μέσων που ήταν οι βασικοί παράγοντες της βελτίωσης του ισοζυγίου προϊόντων την ίδια χρονική περίοδο. Ειδικότερα, σε ότι αφορά τις επενδύσεις σε μηχανήματα και εξοπλισμό, επισημαίνεται ότι από την πλευρά των εκπροσώπων δημόσιων φορέων, καθώς και συλλογικών επαγγελματικών-επιχειρηματικών φορέων, έχει ζητηθεί η στήριξη της **ταχείας ενσωμάτωσης των εργαλείων της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης** στην παραγωγική διαδικασία, προκειμένου να βελτιωθεί και η θέση της χώρας στους δείκτες Digital and Economic Society (DESI), όπως αναφέρθηκε στο Παραδοτέο 1.
- Είναι αναγκαία η υποστήριξη **δημιουργίας δικτύων λιανικού εμπορίου και ανάπτυξης άλλων μεθόδων πώλησης** (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο), λόγω διαχρονικής υστέρησης στις επενδύσεις στο Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο στην Ελλάδα έναντι χωρών της περιφέρειας της ΕΕ.
- Χρειάζεται **στήριξη εξωστρεφών επιχειρήσεων**, κυρίως **παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών και πρώτων υλών** (μηχανήματα, εξοπλισμός, οικοδομικά υλικά, μεταλλικά προϊόντα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, χημικές ουσίες, πλαστικά, μη μεταλλικά ορυκτά κ.ά.) αλλά και **καταναλωτικών προϊόντων για νοικοκυριά** (τρόφιμα, ποτά, είδη ένδυσης-υπόδησης, φάρμακα, προϊόντα χαρτιού κ.ά.), καθώς αμφότερες οι βασικές κατηγορίες προϊόντων είχαν μικρό ρόλο στη βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου στην περίοδο 2008-2018. Αυτός ο στόχος είναι συμβατός και με τη θέση εκπροσώπων δημόσιων και συλλογικών επαγγελματικών-επιχειρηματικών φορέων που παρουσιάστηκε στο Παραδοτέο 1, για ενίσχυση της εξωστρέφειας κατά την ερχόμενη Προγραμματική Περίοδο, μέσω ενίσχυσης της διεθνοποίησης και της ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε νέες διεθνείς αγορές, καθώς και της συμμετοχής τους ή της αναβάθμισης της θέσης τους σε διεθνείς και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας.

---

³ Πηγή: https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy/performance-review_en

- Είναι αναγκαία η προώθηση της **επανεκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού** και της **αναβάθμισης δεξιοτήτων (re-skilling και up-skilling)**. Μεταξύ άλλων, αυτή πρέπει να αφορά στις **ψηφιακές δεξιότητες** στις οποίες η Ελλάδα παρουσιάζει ελαφρώς χαμηλότερες επιδόσεις από τον πυρήνα της Ευρωζώνης, όχι όμως από το μέσο όρο στην περιφέρειά της, όπως δείχθηκε στο Παραδοτέο 1, **συγκριτικό πλεονέκτημα** που πρέπει να διατηρηθεί. Άλλωστε, στην Ελλάδα το ποσοστό των επιχειρήσεων που παρέχουν τέτοιου είδους εκπαίδευση υστερεί σε σύγκριση με την Ευρωζώνη.
- Η Ελλάδα υστερεί διαχρονικά στις **διαδικασίες Έρευνας και Ανάπτυξης**, καθώς οι σχετικές δαπάνες είναι διαχρονικά πολύ χαμηλότερες από ότι στην Ευρωζώνη. Επιπλέον, οι αιτήσεις πατέντων ανά δισεκατομμύριο € δαπανών σε Ε&Α, είναι αρκετά χαμηλές εγχωρίως. Επομένως προκύπτει άμεση ανάγκη υποστήριξης της διεύρυνσης των δαπανών σε Ε&Α, προκειμένου να καλυφθεί το τεχνολογικό χάσμα με την Ευρώπη. Οι επιχειρηματικοί φορείς έχουν τονίσει την ανάγκη διασύνδεσης των δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών φορέων με τις επιχειρήσεις, όπως αναφέρθηκε στο Παραδοτέο 1. Περαιτέρω, εστίασαν στη σημασία υποστήριξης των ενδιάμεσων σταδίων μεταξύ ερευνητικών διαδικασιών και παραγωγικής διαδικασίας, αλλά και των αρχικών φάσεων επενδύσεων υψηλού ρίσκου.
- Πρέπει να δοθεί έμφαση στην προσέλκυση **απασχολούμενων με υψηλές δεξιότητες**. Άλλωστε, ενδεικτικά, η αναλογία των απασχολούμενων σε βιομηχανική Ε&Α στο σύνολο της εγχώριας απασχόλησης σε Ε&Α, υποχώρησε σημαντικά στην περίοδο 2012-2017, αντανακλώντας τις συνέπειες του drain brain. Ωστόσο, όπως επίσης δείχθηκε στο Παραδοτέο 1, παραμένει υψηλότερη από το μέσο όρο στον πυρήνα της Ευρωζώνης, χαρακτηριστικό το οποίο πρέπει να διατηρηθεί και να ενισχυθεί, με τις αντίστοιχες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Και από την πλευρά των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων επισημάνθηκε η έλλειψη εξειδικευμένων και στοχευμένων δράσεων ανάπτυξης δεξιοτήτων και εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και συμβουλευτικής υποστήριξης αυτού. Αυτές οι δράσεις αναφέρθηκε πως θα μπορούσαν να υποστηριχθούν στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης.
- Στο πλαίσιο της **Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**, χρειάζεται σημαντική επιτάχυνση του **περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου**, καθώς η μείωσή τους έως το 2018 υστερούσε σημαντικά έναντι του σχετικού στόχου (-9,2% έναντι -20%). Επιπλέον, θα διευκολυνθεί η υλοποίηση εγχωρίως της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**⁴.
- Αντιθέτως, η βελτίωση εγχωρίως ως προς την **κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές** η οποία ήταν μεγαλύτερη από ότι κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27, υπερέβη το σχετικό στόχο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως αναδείχθηκε στο Παραδοτέο 1. Αυτή η επίδοση πρέπει να αποτελέσει το έναυσμα για την επίτευξη των στόχων του **νέου Σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία** σε ό,τι αφορά την ενέργεια⁵. Αλλά και να τεθεί ως παράδειγμα για τις υπόλοιπες πτυχές του συγκεκριμένου σχεδίου, που αφορούν σε άλλες αλυσίδες αξίας της βιομηχανίας οι οποίες αναφέρονται στη συνέχεια

⁴ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 12 Δεκεμβρίου 2019:

<https://www.consilium.europa.eu/media/41780/12-euco-final-conclusions-el.pdf>

⁵ COM(2020) 98 final

και έχουν σημασία για την οικονομία της χώρας (τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες, κατασκευές-κτίρια, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα κ.ά.). Από την πλευρά των φορέων επισημάνθηκε η ανάγκη επιτάχυνσης επενδύσεων στην κυκλική οικονομία και την ενεργειακή εξοικονόμηση, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του **Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα** (ΕΣΕΚ), με στόχο περισσότερο από το 30% των ενισχύσεων διακλαδικά να αφορά σε επενδύσεις αυτού του είδους.

- Η Ελλάδα σημείωσε σημαντική πρόοδο και στη βελτίωση της **ενεργειακής αποδοτικότητας**, καθώς ήδη από το 2018 είχε επιτευχθεί μείωση της πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας κατά περισσότερο από 20% σε σύγκριση με το 2007 (-25,7%). Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς έκαναν προτάσεις για το συγκεκριμένο θέμα οι οποίες αφορούσαν στην ενίσχυση επενδύσεων για την παραγωγή συσκευών χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης, όπως επίσης φιλικών προς το περιβάλλον οχημάτων και μέσων μεταφοράς και στην υποστήριξη της ηλεκτροκίνησης.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω ανάγκες, δυνατότητες και ευρύτερα τις επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας, καθώς και τις προτάσεις για επενδύσεις προκειμένου να βελτιωθούν η ανταγωνιστικότητά της και οι συνθήκες άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας όπως αναφέρεται στο Παραδοτέο 1, προτείνονται ως πεδία εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο τα κάτωθι:

- 1) Επενδύσεις από **μικρομεσαίες επιχειρήσεις** της Βιομηχανίας και του Εμπορίου, ιδίως σε πληττόμενες δραστηριότητες από την πανδημία και με προοπτικές ανάκαμψης στα προσεχή έτη, βάσει πωλήσεων, εξαγωγών πριν και κατά την υγειονομική κρίση κ.ά.
- 2) Επενδύσεις για **κατασκευή και μετατροπή κτιρίων για βιομηχανική χρήση**, καθώς και σε **μηχανήματα και εξοπλισμό** της Βιομηχανίας. Ενσωμάτωση **των εργαλείων της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης** στην παραγωγική διαδικασία. Ευρύτερα, επενδύσεις για τη δημιουργία **παραγωγικών υποδομών για τον τομέα** (βιομηχανικά πάρκα, τεχνολογικά πάρκα, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων) και τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε αυτές.
- 3) Επενδύσεις στο **Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο** για την ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce), τη δημιουργία υποδομών logistics, συστημάτων ηλεκτρονικής διαχείρισης προμηθειών και πωλήσεων, την απόκτηση μεταφορικών μέσων, τόσο από τις επιχειρήσεις του τομέα, όσο και από τρίτες, εξειδικευμένες επιχειρήσεις σε αυτές τις δραστηριότητες.
- 4) Επενδύσεις για την **ενίσχυση της εξωστρέφειας** στη Βιομηχανία και το Εμπόριο (π.χ. συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, σε αποστολές επαγγελματικών και επιχειρηματικών φορέων και συνδέσμων στο εξωτερικό για την προώθηση προϊόντων, την ανάπτυξη δικτύου πωλήσεων, δημιουργία / κάλυψη κόστους συμβουλευτικών φορέων).
- 5) Ανάπτυξη **διαδικασιών Έρευνας και Ανάπτυξης** με στήριξη τεχνολογικών start-ups, διευκόλυνση ερευνητικών συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, ενίσχυση του δικτύου των Ευρωπαϊκών Ψηφιακών Κέντρων Καινοτομίας.
- 6) **Εξάπλωση ψηφιακών τεχνολογιών**, με επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές (υπερυπολογιστές, τεχνητή νοημοσύνη), επέκταση δικτύων πέμπτης γενιάς (5G) και για την ανάπτυξη δικτύων έκτης γενιάς (6G) κ.ά.

- 7) **Επανεκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση δεξιοτήτων** (re-skilling και up-skilling), σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων, αυτοματοποιημένων διαδικασιών κλπ. Δημιουργία δομών ανάπτυξης δεξιοτήτων. Υποστήριξη-κατάρτιση γυναικών στη σύσταση και διοίκηση επιχειρήσεων. Δημιουργία μηχανισμών για την παρακολούθηση της προσφοράς / ζήτησης δεξιοτήτων και πρόβλεψη αναγκών δεξιοτήτων.
- 8) Προσέλκυση **δεξιοτήτων και ταλέντων από το εξωτερικό για την μετατροπή του brain drain σε brain gain.**
- 9) Εφαρμογή της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**, καθώς και της **κλιματικής ουδετερότητας**, με την υλοποίηση **Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης**. Επίσης, χρηματοδότηση δημιουργίας ή/και αναβάθμισης Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (ΟΥΜΕΔ) και Άτυπων Βιομηχανικών Συγκεντρώσεων (ΑΒΣ). Ειδικά στη δεύτερη περίπτωση, όταν υφίστανται εκτεταμένα λειτουργικά και περιβαλλοντικά προβλήματα, ενίσχυση της κατασκευής των απαιτούμενων έργων υποδομής με σκοπό την αντιμετώπισή τους και συμβολή στη δημιουργία Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης, όπως έχουν προτείνει δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς (βλ. Παραδοτέο 1). Στήριξη βιομηχανιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας σε κλάδους εξοικονόμησης ενέργειας και παραγωγής της με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.
- 10) Στήριξη της **κυκλικής οικονομίας** και του σχετικού νέου Σχεδίου δράσης της ΕΕ, π.χ. επενδύσεις στις επτά αλυσίδες αξίας στις οποίες εστιάζει το συγκεκριμένο σχέδιο: Ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ, Ηλεκτρικές στήλες και οχήματα, Συσκευασία, Πλαστικά, Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, Τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες και Κατασκευές και κτίρια. Στις πρώτες έξι εξ' αυτών η συμμετοχή κλάδων της Βιομηχανίας είναι είτε δεσπόζουσα, είτε σημαντική, ενώ ορισμένοι συμμετέχουν και στην έβδομη.

1.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ/ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Η αύξηση της αποτελεσματικότητας του Αναπτυξιακού Νόμου μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα με **στοχευμένες προκηρύξεις** κρατικής ενίσχυσης, με βάση τις προτεραιότητες και τους στόχους της επενδυτικής και αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας, όπως είναι:

- η στροφή στην πράσινη οικονομία και την ορθολογική χρήση της ενέργειας,
- η ψηφιακή μετάβαση,
- η στήριξη της μεταποίησης και η μετάβαση στην 4^η βιομηχανική επανάσταση,
- η καινοτομική επιχειρηματικότητα,
- η εξωστρέφεια (αύξηση εξαγωγών/μείωση εισαγωγών),
- η προώθηση των συγχωνεύσεων, δικτυώσεων και συνεργασιών.

Προτείνεται μάλιστα η επικέντρωση σε τομείς άμεσου επενδυτικού ενδιαφέροντος που έχουν προκύψει στο πλαίσιο των αλυσίδων αξίας των IPCEIs (Important Projects of Common European Interest – IPCEI) «Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας με την εσωτερική αγορά των κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος». Οι τομείς υψηλής τεχνολογίας που έχουν προκύψει στο

πλαίσιο του Στρατηγικού Forum για τα Σημαντικά Έργα Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (IPCEI) είναι:

- μπαταρίες,
- μικροηλεκτρονική,
- καθαρό υδρογόνο,
- υπολογιστές υψηλών επιδόσεων,
- καθαρά και αυτόνομα οχήματα,
- ευφυής υγεία,
- βιομηχανία χαμηλών εκπομπών άνθρακα,
- Internet of things,
- κυβερνοασφάλεια.

Ενδεικτικά, προδιαγράφονται στη συνέχεια ορισμένες **προτάσεις/υποδείγματα** τέτοιων στοχευμένων καθεστώτων ενίσχυσης, στο πλαίσιο των ισχυόντων εθνικών και ευρωπαϊκών κανονιστικών περιορισμών.

Επιδίωξη πρέπει να είναι η **άρση ή η αναπροσαρμογή αυτών των περιορισμών** στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την έγκριση των νέων κανονισμών, ώστε αυτοί να δίνουν μεγαλύτερη ώθηση στην προσπάθεια επίτευξης των ευρωπαϊκών στόχων και στρατηγικών της νέας Προγραμματικής Περιόδου.

1.4.1 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Η προτεινόμενη δράση αφορά **ενισχύσεις ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται καινοτόμες** σύμφωνα με τον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (ΓΑΚ) της ΕΕ (Κανονισμός 651/2014 της Επιτροπής, Ορισμοί, σημείο 80), δηλαδή:

- α) μπορούν να αποδείξουν μέσω αξιολόγησης που διεξάγεται από εξωτερικό εμπειρογνώμονα, ότι στο προβλεπτό μέλλον θα αναπτύξουν προϊόντα, υπηρεσίες ή διεργασίες που είναι νέες ή ουσιωδώς βελτιωμένες σε σχέση με τη σύγχρονη τεχνολογία στον σχετικό κλάδο και ενέχουν κίνδυνο τεχνολογικής ή βιομηχανικής αποτυχίας, ή
- β) οι δαπάνες τους για έρευνα και ανάπτυξη αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 10% του συνόλου των λειτουργικών τους δαπανών, σε τουλάχιστον ένα από τα τρία τελευταία έτη πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ή, σε περίπτωση επιχείρησης που βρίσκεται σε φάση εκκίνησης και δεν έχει οικονομικό ιστορικό, στον έλεγχο της τρέχουσας φορολογικής χρήσης, όπως πιστοποιείται από εξωτερικό ελεγκτή.

Με υπουργική απόφαση προσδιορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού των προϊόντων, των παραγωγικών διαδικασιών και των υπηρεσιών ως καινοτομικών.

Τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια θα πρέπει να πληρούν τον όρο του ολοκληρωμένου χαρακτήρα συνδυάζοντας δράσεις καινοτομίας (Άρθρα 28, 29 του ΓΑΚ), συμβουλευτικής υποστήριξης (Άρθρο 18 του ΓΑΚ) και επαγγελματικής κατάρτισης (Άρθρο 31 του ΓΑΚ).

Τα είδη ενισχύσεων περιλαμβάνουν τα κίνητρα ή συνδυασμό κινήτρων φορολογικής απαλλαγής, επιχορήγησης, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, μορφές χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου και επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Οι επιλέξιμες δαπάνες και τα ύψη των ενισχύσεων για τα υπαγόμενα στο καθεστώς επενδυτικά σχέδια αφορούν δαπάνες επένδυσης σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται άμεσα από το επενδυτικό έργο, υπολογιζόμενο για περίοδο δύο ετών, εξειδικεύονται δε ως ακολούθως:

A) Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία (άρθρο 29 ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. δαπάνες προσωπικού,
- β. δαπάνες οργάνων, εξοπλισμού, κτηρίων και γηπέδων, για όσο χρόνο και με τον όρο ότι χρησιμοποιούνται για το έργο,
- γ. δαπάνες για γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές με τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων,
- δ. πρόσθετα γενικά έξοδα και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου.

Οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις ισχύουν μόνο εφόσον αυτές οι επιχειρήσεις συνεργάζονται πραγματικά με ΜΜΕ όσον αφορά την ενισχυόμενη δραστηριότητα και οι συνεργαζόμενες ΜΜΕ καταβάλλουν τουλάχιστον το 30% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 15% των επιλέξιμων δαπανών για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις ΜΜΕ.

B) Δαπάνες καινοτομίας για ΜΜΕ (άρθρο 28 του ΓΑΚ), όπως αυτές εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. οι δαπάνες για την απόκτηση, επικύρωση και προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού,
- β. οι δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού υψηλής ειδίκευσης, το οποίο απασχολείται σε δραστηριότητες ανάπτυξης και καινοτομίας που αποσπάται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων ή από μεγάλη επιχείρηση, σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί προς το σκοπό αυτόν στη δικαιούχο επιχείρηση και δεν αντικαθιστά άλλο προσωπικό.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αυτές ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

Γ) Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ (άρθρο 18 του ΓΑΚ). Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους. Οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πρέπει να αποτελούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα ούτε να συνδέονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, όπως τακτικές υπηρεσίες παροχής φορολογικών και νομικών συμβουλών ή διαφημιστικές υπηρεσίες. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.

Στην ειδική περίπτωση των ενισχύσεων για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί έως και το 100 % των επιλέξιμων δαπανών, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας δεν υπερβαίνει τα 200.000 € ανά επιχείρηση για περίοδο τριών ετών (Άρθρο 28 ΓΑΚ).

Δ) Δαπάνες επαγγελματικής κατάρτισης (άρθρο 31 του ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών, για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευτές συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση,
- β) λειτουργικές δαπάνες εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων που σχετίζονται άμεσα με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης, όπως έξοδα μετακίνησης, υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το έργο, αποσβέσεις των υλικοτεχνικών μέσων και του εξοπλισμού, στον βαθμό που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- γ) δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- δ) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευόμενων και γενικές έμμεσες δαπάνες (διοικητικές δαπάνες, μισθώματα, γενικά έξοδα) για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση.

Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών. Μπορεί να αυξηθεί, μέχρι το 70% των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο, ως εξής: α) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες εάν η επαγγελματική κατάρτιση απευθύνεται σε εργαζομένους με αναπηρία ή σε εργαζομένους σε μειονεκτική θέση β) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, εάν η ενίσχυση χορηγείται σε μεσαίες επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, εάν χορηγείται σε μικρές επιχειρήσεις.

Ε) Δαπάνες για συμμετοχή ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις (άρθρο 19 ΓΑΚ) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες μίσθωσης, εγκατάστασης και διαχείρισης περιπτέρου για τη συμμετοχή μιας επιχείρησης σε οποιαδήποτε εμπορική έκθεση.

Οι επιλέξιμες δαπάνες της παραγράφου αυτής ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

Στην **Απόφαση Προκήρυξης** εξειδικεύονται τα κριτήρια υπαγωγής, τα όργανα και η διαδικασία της αξιολόγησης και καθορίζονται τα επιμέρους στοιχεία αξιολόγησης, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, οι δείκτες βαθμολόγησης και η στάθμισή τους, καθώς και η ελάχιστη βαθμολογία που πρέπει να συγκεντρώνει το επιχειρηματικό σχέδιο, προκειμένου να συμπεριληφθεί στους πίνακες κατάταξης.

1.4.2 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο ελληνικός μεταποιητικός τομέας έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης όπως αναλύθηκε στο Παραδοτέο 1 της μελέτης και χρειάζεται περαιτέρω στήριξη μέσω των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων λόγω των νέων προοπτικών, αλλά και των αυξημένων πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων που επιφέρει στην εθνική οικονομία και στην απασχόληση.

Στον ισχύοντα Αναπτυξιακό Νόμο δεν προβλέπεται **διαχωρισμός και ειδικό καθεστώς ενίσχυσης της μεταποίησης**. Ένας όμως από τους προηγούμενους Αναπτυξιακούς Νόμους, ο Ν.3299/2004, περιείχε με σημαντικά θετικά αποτελέσματα ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων υφιστάμενων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα, με δύο διακριτές κατηγορίες επενδυτικών: α) πολυετή ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια χρονικής διάρκειας 2-5 ετών για τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων και β) ειδικά επενδυτικά σχέδια για επενδύσεις στους τομείς του αναβάθμισης ποιότητας, για αγορά σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών παραγωγικών μονάδων και της εφοδιαστικής αλυσίδας, περιβάλλοντος, της ανακύκλωσης, της εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών και της καινοτομίας (Άρθρο 3, Ν.3299/2004, ΦΕΚ Α'/261).

Το προτεινόμενο καθεστώς αφορά ενισχύσεις, στις σημερινές συνθήκες, **ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων στήριξης υφιστάμενων δυναμικών μεταποιητικών επιχειρήσεων** εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- α. Είναι υφιστάμενες μεταποιητικές επιχειρήσεις (κλάδοι 10 έως 33) που έχουν συνεχή λειτουργία τουλάχιστον για μία πενταετία μέχρι την ημερομηνία υποβολής της πρότασης υπαγωγής.
- β. Υποβάλλουν προς αξιολόγηση, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής τους στρατηγικής, ολοκληρωμένα πολυετή (3-4 έτη) επιχειρηματικά σχέδια (business plan) με βάση τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες που ορίζονται στην απόφαση προκήρυξης.
- γ. Τα επιχειρηματικά σχέδια περιλαμβάνουν συνδυασμένες δράσεις για τον εκσυγχρονισμό και την καινοτομία και εξωστρεφή τους ανάπτυξη και μεγέθυνση, με

αξιοποίηση εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού και με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης στη διεθνή αγορά.

- δ. Το συνολικό επιλέξιμο κόστος κάθε επιχειρηματικού σχεδίου υπερβαίνει τα δύο εκατ.€. Ενδεχόμενα, επαναπροσδιορισμός του ύψους αυτού ανάλογα με τη συγκυρία και με βάση πολλαπλά κριτήρια (μέγεθος των επιχειρήσεων, μέγιστο όριο ενίσχυσης, ποσοστό στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων κλπ).

Τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια θα πρέπει να πληρούν τον όρο του ολοκληρωμένου χαρακτήρα συνδυάζοντας δράσεις αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού, τεχνολογικής και οργανωτικής καινοτομίας, συμβουλευτικής υποστήριξης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Τα είδη ενισχύσεων περιλαμβάνουν τα κίνητρα ή συνδυασμό κινήτρων φορολογικής απαλλαγής, επιχορήγησης, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, μορφές χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου και επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Οι επιλέξιμες δαπάνες και τα ύψη των ενισχύσεων για τα υπαγόμενα στο καθεστώς επενδυτικά σχέδια αφορούν δαπάνες επένδυσης σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται άμεσα από το επενδυτικό έργο, υπολογιζόμενο για περίοδο δύο ετών, εξειδικεύονται δε ως ακολούθως:

A) Δαπάνες σύμφωνα με τους όρους, τους περιορισμούς και τις εντάσεις ενίσχυσης του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων όπως:

- Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός και η ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτιρίων, οι κατασκευές για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία, καθώς και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου.
- Η αγορά του συνόλου ή και μέρους των μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού μιας παραγωγικής εγκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασσόμενης μονάδας, καθώς και οι δαπάνες εκσυγχρονισμού ειδικών εγκαταστάσεων.
- Οι δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού (για μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τα συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης συστημάτων και λογισμικού ΤΠΕ και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι επιλέξιμες δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού δεν μπορούν να υπερβούν το 50% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων, ενώ για τις ΜΜΕ το ανώτατο ποσοστό είναι 75%.

B) Επενδυτικές δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 38 ΓΑΚ). Δεν χορηγούνται ενισχύσεις, όταν οι βελτιώσεις πραγματοποιούνται με σκοπό να εξασφαλισθεί η

συμμόρφωση των επιχειρήσεων με ενωσιακά πρότυπα Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 30% των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις, και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

Γ) Δαπάνες για αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας μέσω αποκατάστασης μολυσμένων χώρων (άρθρο 45 ΓΑΚ). Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που απαιτούνται για τις εργασίες αποκατάστασης, μειωμένες κατά της αύξηση της αξίας του οικοπέδου. Επίσης, δαπάνες για τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων (Παράγραφος 3.11.των Κατευθυντήριων C 200/2014 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας).

Δ) Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία (άρθρο 29 ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. δαπάνες προσωπικού,
- β. δαπάνες οργάνων, εξοπλισμού, κτηρίων και γηπέδων, για όσο χρόνο και με τον όρο ότι χρησιμοποιούνται για το έργο,
- γ. δαπάνες για γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές με τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων,
- δ. πρόσθετα γενικά έξοδα και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου.

Οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις ισχύουν μόνον εφόσον αυτές οι επιχειρήσεις συνεργάζονται πραγματικά με ΜΜΕ όσον αφορά την ενισχυόμενη δραστηριότητα και οι συνεργαζόμενες ΜΜΕ καταβάλλουν τουλάχιστον το 30% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 15% των επιλέξιμων δαπανών για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις ΜΜΕ.

Ε) Δαπάνες καινοτομίας για ΜΜΕ (άρθρο 28 του ΓΑΚ), όπως αυτές εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. οι δαπάνες για την απόκτηση, επικύρωση και προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού,
- β. οι δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού υψηλής ειδίκευσης, το οποίο απασχολείται σε δραστηριότητες ανάπτυξης και καινοτομίας που αποσπάται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων ή από μεγάλη επιχείρηση, σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί προς το σκοπό αυτόν στη δικαιούχο επιχείρηση και δεν αντικαθιστά άλλο προσωπικό,

Οι επιλέξιμες δαπάνες αυτές ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

ΣΤ) Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ (άρθρο 18 του ΓΑΚ). Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους. Οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πρέπει να αποτελούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα ούτε να συνδέονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, όπως τακτικές υπηρεσίες παροχής φορολογικών και νομικών συμβουλών ή διαφημιστικές υπηρεσίες. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών.

Στην ειδική περίπτωση των ενισχύσεων για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί έως και το 100 % των επιλέξιμων δαπανών, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας δεν υπερβαίνει τα 200.000 € ανά επιχείρηση για περίοδο τριών ετών (Άρθρο 28 ΓΑΚ).

Ζ) Δαπάνες επαγγελματικής κατάρτισης (άρθρο 31 του ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών, για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευτές συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση,
- β) λειτουργικές δαπάνες εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων που σχετίζονται άμεσα με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης, όπως έξοδα μετακίνησης, υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το έργο, αποσβέσεις των υλικοτεχνικών μέσων και του εξοπλισμού, στον βαθμό που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- γ) δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- δ) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευόμενων και γενικές έμμεσες δαπάνες (διοικητικές δαπάνες, μισθώματα, γενικά έξοδα) για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση.

Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών. Μπορεί να αυξηθεί, μέχρι το 70% των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο, ως εξής: α) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες εάν η επαγγελματική κατάρτιση απευθύνεται σε εργαζομένους με αναπηρία ή σε εργαζομένους σε μειονεκτική θέση β) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, εάν η ενίσχυση χορηγείται σε μεσαίες επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, εάν χορηγείται σε μικρές επιχειρήσεις.

Η) Δαπάνες για συμμετοχή ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις (άρθρο 19 ΓΑΚ) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες μίσθωσης, εγκατάστασης και διαχείρισης περιπτέρου για τη συμμετοχή μιας επιχείρησης σε οποιαδήποτε εμπορική έκθεση. Οι επιλέξιμες δαπάνες της παραγράφου

αυτής ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

Η αξιολόγηση των ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων λαμβάνει υπόψη κριτήρια με στόχους επίδοσης όπως: αύξηση της παραγωγικότητας, της εξωστρέφειας, της προστιθέμενης αξίας σε διεθνείς αλυσίδες, της απασχόλησης, του κύκλου εργασιών, της μεγέθυνσης, καθώς και των πρόσθετων ωφελειών που θα προκύψουν για την εθνική και την τοπική οικονομία σύμφωνα με τους εθνικούς και περιφερειακούς στόχους της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Στην **Απόφαση Προκήρυξης** εξειδικεύονται τα κριτήρια υπαγωγής, τα όργανα και η διαδικασία της αξιολόγησης και καθορίζονται τα επιμέρους στοιχεία αξιολόγησης, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, οι δείκτες βαθμολόγησης και η στάθμισή τους, καθώς και η ελάχιστη βαθμολογία που πρέπει να συγκεντρώνει το επιχειρηματικό σχέδιο, προκειμένου να συμπεριληφθεί στους πίνακες κατάταξης.

1.4.3 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Έχει αναδειχθεί η σημασία των συνεργασιών μέσω δικτυώσεων και λοιπών μορφών συνεργατικών σχημάτων επιχειρήσεων, ως κρίσιμο μέσο βελτίωσης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας μέσω ανάπτυξης **συνεργιών** και **δημιουργίας οικονομιών κλίμακας**. Στην κατεύθυνση αυτή ενθαρρύνονται διατομεακές, διακλαδικές και διαπεριφερειακές συνέργειες, ανάπτυξη κοινών παραγωγικών και εμπορικών μηχανισμών, ενθάρρυνση συνεργατικών σχημάτων παραγωγής και ανταλλαγής γνώσης κλπ με συμμετοχή ιδιαίτερα δυναμικών ΜΜΕ σε εθνικούς και περιφερειακούς συνεργατικούς μετασχηματισμούς από κοινού με μεγαλύτερες επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα.

Το προτεινόμενο καθεστώς αφορά ενισχύσεις **επενδυτικών σχεδίων στήριξης υφιστάμενων δυναμικών** συνεργατικών σχηματισμών εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- α. Η ενίσχυση σε συνεργατικούς σχηματισμούς καινοτομίας αιτείται από τη νομική οντότητα που ιδρύουν οι συνεργαζόμενες επιχειρήσεις και χορηγείται αποκλειστικά σε αυτήν.
- β. Η πρόσβαση στις εγκαταστάσεις, στον εξοπλισμό και στις δραστηριότητες του συνεργατικού σχηματισμού είναι ανοικτή και προσβάσιμη σε διάφορους χρήστες και παρέχεται με διαφάνεια και άνευ διακρίσεων. Τα τέλη που χρεώνονται για τη χρήση του εξοπλισμού του συνεργατικού σχηματισμού και τη συμμετοχή στις δραστηριότητές του απεικονίζουν τιμές αγοράς.

Τα είδη ενισχύσεων περιλαμβάνουν τα κίνητρα ή συνδυασμό κινήτρων επιχορήγησης, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, μορφές χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου και επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Οι επιλέξιμες δαπάνες και τα ύψη των ενισχύσεων για τα υπαγόμενα σε αυτό το καθεστώς επενδυτικά σχέδια αφορούν δαπάνες επένδυσης σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται άμεσα από το επενδυτικό σχέδιο, υπολογιζόμενο για περίοδο δύο ετών, εξειδικεύονται δε ως ακολούθως:

Α) Δαπάνες για τη δημιουργία ή την αναβάθμιση συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας (Άρθρο 27 του ΓΑΚ). Είναι επιλέξιμες οι επενδυτικές δαπάνες σε άυλα και ενσώματα στοιχεία ενεργητικού για την υποστήριξη της λειτουργίας στους συνεργατικούς σχηματισμούς καινοτομίας και οι **δαπάνες προσωπικού** και οι διοικητικές δαπάνες (συμπεριλαμβανομένων των γενικών εξόδων) σχετικά με:

- α) τον συντονισμό του συνεργατικού σχηματισμού για τη διευκόλυνση της συνεργασίας, την ανταλλαγή πληροφοριών και την παροχή ή τη διάθεση των εξειδικευμένων και εξατομικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης των επιχειρήσεων,
- β) την προβολή του συνεργατικού σχηματισμού για την αύξηση της συμμετοχής νέων επιχειρήσεων ή οργανισμών, καθώς και για την αύξηση της προβολής του σχηματισμού,
- γ) τη διαχείριση των εγκαταστάσεων του συνεργατικού σχηματισμού, την οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, εργαστηρίων και συνεδρίων για τη στήριξη της διάδοσης των γνώσεων και της δικτύωσης και της διεθνούς συνεργασίας.

Η ένταση αυτών των επενδυτικών ενισχύσεων για συνεργατικούς σχηματισμούς καινοτομίας δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών. Μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις λειτουργίας για τη λειτουργία συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας, για διάστημα που δεν υπερβαίνει τα δέκα έτη.

Β) Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία (άρθρο 29 ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. δαπάνες προσωπικού,
- β. δαπάνες οργάνων, εξοπλισμού, κτηρίων και γηπέδων, για όσο χρόνο και με τον όρο ότι χρησιμοποιούνται για το έργο,
- γ. δαπάνες για γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές με τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων,

- δ. πρόσθετα γενικά έξοδα και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου.

Οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις ισχύουν μόνον εφόσον αυτές οι επιχειρήσεις συνεργάζονται πραγματικά με ΜΜΕ όσον αφορά την ενισχυόμενη δραστηριότητα και οι συνεργαζόμενες ΜΜΕ καταβάλλουν τουλάχιστον το 30% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 15% των επιλέξιμων δαπανών για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις ΜΜΕ.

Γ) Δαπάνες καινοτομίας για ΜΜΕ (άρθρο 28 του ΓΑΚ), όπως αυτές εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α. οι δαπάνες για την απόκτηση, επικύρωση και προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού,
- β. οι δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού υψηλής ειδίκευσης, το οποίο απασχολείται σε δραστηριότητες ανάπτυξης και καινοτομίας που αποσπάται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων ή από μεγάλη επιχείρηση, σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί προς το σκοπό αυτόν στη δικαιούχο επιχείρηση και δεν αντικαθιστά άλλο προσωπικό.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αυτές ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

Δ) Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ (άρθρο 18 του ΓΑΚ). Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους. Οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πρέπει να αποτελούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα ούτε να συνδέονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, όπως τακτικές υπηρεσίες παροχής φορολογικών και νομικών συμβουλών ή διαφημιστικές υπηρεσίες. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών.

Στην ειδική περίπτωση των ενισχύσεων για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί έως και το 100% των επιλέξιμων δαπανών, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας δεν υπερβαίνει τα 200.000 € ανά επιχείρηση για περίοδο τριών ετών (Άρθρο 28 ΓΑΚ).

Ε) Δαπάνες επαγγελματικής κατάρτισης (άρθρο 31 του ΓΑΚ), όπως εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- α) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών, για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευτές συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση,

- β) λειτουργικές δαπάνες εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων που σχετίζονται άμεσα με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης, όπως έξοδα μετακίνησης, υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το έργο, αποσβέσεις των υλικοτεχνικών μέσων και του εξοπλισμού, στον βαθμό που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- γ) δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το έργο επαγγελματικής κατάρτισης,
- δ) δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευόμενων και γενικές έμμεσες δαπάνες (διοικητικές δαπάνες, μισθώματα, γενικά έξοδα) για τις ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση.

Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50% των επιλέξιμων δαπανών. Μπορεί να αυξηθεί, μέχρι το 70% των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο, ως εξής: α) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες εάν η επαγγελματική κατάρτιση απευθύνεται σε εργαζομένους με αναπηρία ή σε εργαζομένους σε μειονεκτική θέση β) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, εάν η ενίσχυση χορηγείται σε μεσαίες επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, εάν χορηγείται σε μικρές επιχειρήσεις.

ΣΤ) Δαπάνες για συμμετοχή ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις (άρθρο 19 ΓΑΚ). Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες μίσθωσης, εγκατάστασης και διαχείρισης περιπέτρου για τη συμμετοχή μιας επιχείρησης σε οποιαδήποτε εμπορική έκθεση. Οι επιλέξιμες δαπάνες της παραγράφου αυτής ενισχύονται μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους. Η ένταση της ενίσχυσης των δαπανών αυτών ορίζεται στο 50%.

1.5 ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΝΑ ΠΡΟΣΕΛΚΥΕΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Η **απόδοση ενός Αναπτυξιακού Νόμου**, πέρα από τους όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης επιχειρήσεων σε αυτόν και την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού εφαρμογής του, συνδέεται επίσης και με το **γενικότερη κατάσταση στο επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον** της χώρας.

Σήμερα, οι ελληνικές επιχειρήσεις και οι επενδυτές αντιμετωπίζουν **πρόσθετα προβλήματα για την επιβίωση και ανάπτυξη τους λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας**. Τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και της απασχόλησης είναι θετικά ως προς το σκέλος της ανακούφισης και της επιβίωσης, χρειάζονται όμως **μεταρρυθμίσεις και μέτρα πολιτικής με έμφαση στην αναπτυξιακή προοπτική της ελληνικής οικονομίας και στη στήριξη των επενδύσεων**.

Τα ακόλουθα μέτρα πολιτικής θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ελκυστικότητας του Αναπτυξιακού Νόμου, σύμφωνα και με την κριτική και τις προτάσεις των φορέων (Παραδοτέο 1):

Η φιλική για τις επενδύσεις φορολογική πολιτική και η σταθερότητα του φορολογικού πλαισίου περιλαμβανόμενης της αναπροσαρμογής των εργοδοτικών εισφορών.

Εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων κατάλληλα προσαρμοσμένων για την ενίσχυση της δυναμικής της νέας καινοτόμου επιχειρηματικότητας όπως είναι τα χρηματοδοτικά εργαλεία για νεοφυείς επιχειρήσεις με φορολογικές ελαφρύνσεις για τα πρώτα έτη ίδρυσης, επιδοτήσεις επιτοκίων, κεφάλαια σποράς, μεταφοράς τεχνολογίας και επιχειρηματικής επιτάχυνσης, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών κλπ.

Η διευκόλυνση της πρόσβασης των επενδυτών στη χρηματοδότηση (ευνοϊκοί όροι τραπεζικής χρηματοδότησης, ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών μέσων λόγω του περιορισμού της δανειοδοτικής δυνατότητας των Τραπεζών-καταπιστευτικοί λογαριασμοί/εγγυοδοσία-, υπεραποσβέσεις, καθεστώτα απαλλαγής ΦΠΑ, εμπροσθοβαρείς δόσεις των ενισχύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου) για την αποφυγή συνθηκών έλλειψης ρευστότητας και αναστολής επενδυτικών σχεδίων λόγω αδυναμίας κάλυψης της ίδιας συμμετοχής των επιχειρήσεων.

Περαιτέρω ρυθμιστικές βελτιώσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σύμφωνα με τις εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας (αναλυτική αναφορά στο Κεφ. 7.10 του Παραδοτέου 1). Για τη βελτίωση της θέσης της χώρας στους διεθνείς πίνακες κατάταξης ως προς την ανταγωνιστικότητα και το Doing Business⁶.

Σε αυτές περιλαμβάνονται η εξάλειψη της περιττής γραφειοκρατίας, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών δομών της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, η αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων, η ολοκλήρωση του κτηματολογίου και η υιοθέτηση καλών πρακτικών άλλων κρατών-μελών της ΕΕ βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

⁶ Doing Business: Έκθεση Παγκόσμιας Τράπεζας, 2020

2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ, ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

2.1 ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

2.1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι Αναπτυξιακοί/Επενδυτικοί Νόμοι που εφαρμόζονται και στη Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες επιχορηγούν ιδιωτικές επενδύσεις με στόχο την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων με κριτήρια, τόσο βιωσιμότητας των νέων μονάδων και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, όσο και ενίσχυσης της περιφερειακής ανάπτυξης και της απασχόλησης. Η κάλυψη του **επενδυτικού κενού** όπως αυτό αναλύθηκε στο Παραδοτέο 1 αποτελεί έναν από τους μείζονες αναπτυξιακούς στόχους που καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα με εργαλεία όπως ο Αναπτυξιακός Νόμος.

Σύμφωνα με τα δευτερογενή στοιχεία που παρήχθησαν στο παραδοτέο 1, **στους προηγούμενους του ισχύοντος Αναπτυξιακού-Επενδυτικού Νόμους (2601/98, 3299/04 & 3908/11)** εντάχθηκαν επενδύσεις συνολικού ύψους 32 δισ. € με συνολικό ύψος κρατικής ενίσχυσης των ενταχθέντων επενδυτικών σχεδίων ύψους 12,5 δισ. €. Τη μερίδα του λέοντος είχε ο Ν. 3299/04 που αντιπροσωπεύει το 70% του συνολικού αριθμού επενδυτικών σχεδίων και του συνολικού ύψους επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν αθροιστικά από τους τρεις αυτούς νόμους, καθώς και το 75% των συνολικών ενισχύσεων. Προέβλεπε μεγαλύτερα ποσοστά ενίσχυσης (αντίστοιχα, μικρότερη μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων) με το μέσο ποσοστό ενίσχυσης 42.6%, έναντι 31% του Ν. 2601/98 και 33% του Ν. 3908/11. Επιπλέον ποσά έχουν διατεθεί μέσω των **ειδικών δράσεων κρατικών ενισχύσεων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και των ΕΣΠΑ**. Κρατικές ενισχύσεις συνολικού ύψους 4,81 δισ. € για την στήριξη επενδύσεων συνολικού ύψους 8,41 δισ. € έχουν χορηγηθεί από τα δύο ΕΣΠΑ μέχρι σήμερα.

Ο ισχύον Αναπτυξιακός/Επενδυτικός Νόμος 4399 ΦΕΚ Α' 117 /22.6.2016 εισήγαγε επιπλέον **οριζόντιους στόχους** για καινοτομία, εξωστρέφεια, δικτυώσεις, βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης των στόχων αυτών που όμως **δεν εξυπηρετήθηκαν επαρκώς** με ορισμένα από τα προβλεπόμενα ειδικά καθεστώτα στο Νόμο να μην έχουν καν προκηρυχθεί (καινοτομία, συνέργειες/δικτυώσεις, ολοκληρωμένα χωρικά και κλαδικά Σχέδια).

Συγκρίνοντας τους δύο τελευταίους νόμους (3908/11 και 4399/14) ο αριθμός των έργων που χρηματοδοτήθηκαν με τους δύο Αναπτυξιακούς Νόμους είναι περίπου ίδιος, παρά το γεγονός ότι ο Ν. 4399/16 βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και αναμένονται πρόσθετες αποφάσεις ένταξης. Όμως, διαφοροποιείται σημαντικά η κατανομή των ενταγμένων επενδυτικών

σχεδίων ανάμεσα στους βασικούς τομείς της οικονομίας, όπως και η κατανομή των σχετικών ενισχύσεων.

Ειδικότερα, στον Ν.4399/16 καταγράφεται η κυριαρχία δύο τομέων, της μεταποίησης και του τουρισμού που μοιράζονται περίπου εξ ίσου το 86% (44% και 42%, αντίστοιχα) του συνόλου των ενταγμένων έργων και το 92% των συνολικών ενισχύσεων (40% και 52%, αντίστοιχα). Η άνοδος αυτή των ποσοστών συμμετοχής τους συνοδεύεται και από αντίστοιχη αύξηση στο απόλυτο ύψος των ενισχύσεων σε σχέση με τον Ν.3908/11 που για τη μεταποίηση ανέρχεται σε 54% και για τον τουρισμό σε 38%.

Σε απόλυτη σύνδεση με την αυξητική τάση των δύο αυτών τομέων βρίσκεται η **συρρίκνωση του τομέα ενέργειας & περιβάλλοντος** (ΚΑΔ 35-39) που από 47% των συνολικών ενισχύσεων του Ν. 3908/11 περιορίζεται στο 1,3% στον Ν.4399/16. Αν και τόσο η αρχική έκρηξη του επενδυτικού ενδιαφέροντος, όσο και η μετέπειτα αποκλιμάκωση του διαμορφώθηκε κυρίως από τις μεταβολές που σημειώθηκαν εκείνη την περίοδο στην ενεργειακή αγορά (μείωση feed-in tariffs για ΑΠΕ, καθυστερήσεις αδειοδότησης κλπ.), οι ενεργειακές και περιβαλλοντικές επενδύσεις θα πρέπει στο μέλλον να αποκτήσουν τη δυναμική που επιβάλλουν οι απαιτήσεις των καιρών και οι στρατηγικές κατευθύνσεις των αναπτυξιακών προγραμμάτων.

2.1.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Σχετικά με την συμμετοχή της μεταποίησης προκύπτουν τα εξής:

- **Η αύξηση του μεριδίου της μεταποίησης** στο πλαίσιο του Ν. 4399/16 (από το 17% στο 40%) υποδηλώνει τον δυναμισμό του τομέα και την ικανότητα του να αντιδρά στις αρνητικές συνθήκες ενός δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αύξηση του αριθμού και του ύψους των ενισχύσεων λαμβάνει χώρα, παρά τη μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων, του κύκλου εργασιών και της προστιθέμενης αξίας του τομέα, όπως καταγράφεται στα στοιχεία της Eurostat για τους επιχειρηματικούς δείκτες.
- **Το μέσο ύψος επένδυσης** ανέρχεται στα 2,39 εκ.€ στον Ν.3908/11 και αυξάνεται στα 2,52 εκ.€, ενώ και σε απόλυτους όρους, το ύψος αυτό είναι ικανό να συμβάλει σε μία σημαντική μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων, στην τεχνολογική αναβάθμιση και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της μεταποίησης.
- **Οι μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις** αποτελούν το 43% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων της μεταποίησης και στους δύο τελευταίους Αναπτυξιακούς Νόμους, ενώ απορροφούν το 61% και 64% των συνολικών ενισχύσεων του Ν.3908/11 και του Ν.4399/16, αντίστοιχα. Τα ποσοστά αυτά είναι πολύ υψηλότερα από τα αντίστοιχα που αφορούν το σύνολο των τομέων και ανέρχονται στο 30% ως προς τον αριθμό και στο 42-50% ως προς τις συνολικές ενισχύσεις.
- **Η κλαδική κατανομή** των ενισχύσεων στον τομέα της μεταποίησης δείχνει ότι ο κλάδος των τροφίμων αντιπροσωπεύει περίπου το 45% των μεταποιητικών επιχειρήσεων, απορροφώντας το 37% των συνολικών ενισχύσεων και στους δύο Αναπτυξιακούς Νόμους. Αξιόλογη και αυξανόμενη συμμετοχή εμφανίζουν και άλλοι ισχυροί κλάδοι της

ελληνικής μεταποίησης, όπως η μεταλλουργία, η χαρτοβιομηχανία, τα πλαστικά και τα μη μεταλλικά ορυκτά. Αντίθετα, εμφανής είναι η πολύ μειωμένη συμμετοχή ή και πλήρης απουσία νέων διεθνώς δυναμικών κλάδων όπως η κατασκευή μηχανημάτων, ηλεκτρονικού, ηλεκτρολογικού, μηχανολογικού εξοπλισμού και εξοπλισμού μεταφορών, καθώς και παραδοσιακών κλάδων που δεν κατόρθωσαν να αναπροσαρμόσουν το παραγωγικό τους σύστημα και να ανταπεξέλθουν στο διεθνή ανταγωνισμό, όπως η κατασκευή ειδών ένδυσης, δερμάτινων ειδών και προϊόντων ξύλου.

- **Η γεωγραφική κατανομή** των ενισχύσεων στη μεταποίηση, όπως και στο σύνολο των τομέων, είναι σχετικά ομοιόμορφη σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη η πληθυσμιακή κατανομή και η σύνθεση του μίγματος των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε αυτές. Προκύπτει ότι και οι δύο πρόσφατοι Αναπτυξιακοί Νόμοι επέτυχαν να συμβάλουν στην ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής που αποτελούσε βασικό στόχο του σχεδιασμού τους.
- **Τα καθεστώτα ενίσχυσης** στον τομέα της μεταποίησης δεν διαφοροποιούνται σε σύγκριση με τους υπόλοιπους τομείς και περιορίζονται σε τρία σε κάθε Αναπτυξιακό νόμο, καθώς άλλα καθεστώτα ενίσχυσης είτε δεν προσέλκυσαν το ενδιαφέρον των επενδυτών, είτε δεν έχουν ενεργοποιηθεί. Η «Γενική Επιχειρηματικότητα» αποτελεί τον μόνον για το 1/3 των ενισχύσεων τόσο στο σύνολο των τομέων, όσο και της μεταποίησης. Το καθεστώς της «Τεχνολογικής Ανάπτυξης στον Ν.3908/11 και το αντίστοιχο του Ν.4399/16 «Ενισχύσεις μηχανολογικού εξοπλισμού» φαίνεται ότι απευθύνεται κυρίως στη μεταποίηση που συμμετέχει με ποσοστά 61% και 92%, αντίστοιχα στο σύνολο των καθεστώτων αυτών.
- **Το μίγμα των κινήτρων** μετατοπίζεται στο σύνολο των τομέων από τον παραδοσιακό μηχανισμό επιχορήγησης που στον Ν.3908/11 συμμετέχει ως αποκλειστικό εργαλείο ενίσχυσης με ποσοστό 63%, προς τη φορολογική απαλλαγή που στον Ν. 4399/16 φθάνει στο 48% (έναντι 5%). Η μετάβαση αυτή είναι πολύ πιο ευδιάκριτη στον τομέα της μεταποίησης, καθώς το καθεστώς των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού προβλέπει μόνο αυτή την κατηγορία κινήτρων. Όμως, δεν φαίνεται να κερδίζουν την προτίμηση των επενδυτών άλλες κατηγορίες κινήτρων, όπως η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή η επιδότηση του κόστους απασχόλησης.

2.1.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Σε ότι αφορά τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ο Ν. 3299/04 προκάλεσε το μικρότερο αριθμό νέων θέσεων εργασίας ανά επένδυση (3,8), υποδιπλάσιο σε σχέση με το Ν. 2601/98 (9,4) και κατά 20% μικρότερο συγκριτικά με τον Ν. 3908/11 (4,8). Αυτό ασφαλώς αντανάκλα την αύξηση της τεχνολογικής στάθμης των νέων επενδύσεων στους πιο πρόσφατους νόμους όπως συνάγεται και από την αύξηση του μέσου ύψους επένδυσης.

Σε κάθε περίπτωση, η εκτίμηση των επιπτώσεων μίας επένδυσης στην απασχόληση θα πρέπει να προκύπτει από μία διευρυμένη προσέγγιση που αξιοποιεί κλασσικά μακροοικονομικά μοντέλα και αναλύει τις διακλαδικές σχέσεις σε ένα παραγωγικό σύστημα. Σύμφωνα με μία τέτοια προσέγγιση, μία επένδυση δημιουργεί:

- **Άμεση απασχόληση** (direct employment) που προκύπτει τόσο στη φάση κατασκευής, όσο και κυρίως στη φάση λειτουργίας της.
- **Έμμεση απασχόληση** (indirect employment) που προκύπτει από την αύξηση της δραστηριότητας και του κύκλου εργασιών σε άλλους κλάδους της οικονομίας, που τροφοδοτούν με τις απαραίτητες εισροές την κατασκευή και λειτουργία της συγκεκριμένης επένδυσης.
- **Συνεπαγόμενη απασχόληση** (induced employment) λόγω της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος που θα προκύψει από την προαναφερθείσα άμεση και έμμεση αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, ένα μέρος του οποίου θα καταναλωθεί για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό την απασχόληση σε άλλους κλάδους της οικονομίας.

Από υπάρχουσες μελέτες⁷ δεν προκύπτει απόλυτη σύμπτωση ως προς τις ακριβείς ποσοτικές εκτιμήσεις, καθώς διαφοροποιούνται τα έτη αναφοράς για τον προσδιορισμό των διακλαδικών συνδέσεων της ελληνικής οικονομίας, η μεθοδολογία και οι παραδοχές που εφαρμόζονται (πολλαπλασιαστές ανοικτού ή κλειστού τύπου κλπ).

Αναδεικνύουν όμως τη συγκριτικά **μεγαλύτερη συμβολή του τομέα της μεταποίησης στη δημιουργία έμμεσης και συνεπαγόμενης απασχόλησης**, συγκριτικά με τον πρωτογενή τομέα και πολλές δραστηριότητες του τριτογενούς. Ιδιαίτερα, σε ορισμένους κλάδους (τρόφιμα, χαρτοβιομηχανία, βασική μεταλλουργία κ.ά.) με ισχυρές διασυνδέσεις και μικρότερη εξάρτηση από εισαγόμενες εισροές, **οι πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στην απασχόληση οδηγούν σε 3-πλάσιο ή 4-πλάσιο αριθμό θέσεων εργασίας** σε σχέση με τους άμεσα απασχολούμενους.

Με βάση τα παραπάνω και με δεδομένο το υψηλό ποσοστό ανεργίας προτείνεται ο **διαχωρισμός** από τα υπόλοιπα επενδυτικά σχέδια, **των επενδυτικών σχεδίων εντάσεως εργασίας** στις οποίες να εξακολουθήσει να ισχύει η απασχόληση ως κριτήριο ένταξης και να προβλέπεται επιπλέον η επιχορήγηση των θέσεων απασχόλησης, η κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών των απασχολούμενων για ένα διάστημα κλπ. Ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων αυτού του τύπου με σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση μπορούν να εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες περιοχές υψηλής ανεργίας. Το τελευταίο, είναι μια πρακτική που εφαρμόζεται στη Φιλανδία.

⁷ - INE ΓΣΕΕ, 2019. Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Ενδιάμεση Έκθεση, Δεκέμβριος 2019.

- ΣΔΑΜ, 2020. Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Λιγνιτικών Περιοχών, open.gov.gr

- Mirasgedis S., Tourkolias C., Pavlakis E., Diakoulaki D., 2014. A methodological framework for assessing the employment effects associated with energy efficiency interventions in buildings. Energy and Buildings, Vol.82, 2014.

2.1.4 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η περαιτέρω ενίσχυση της ελκυστικότητας και της λειτουργικότητας του Αναπτυξιακού Νόμου συνδέεται με την υιοθέτηση μιας δέσμης μέτρων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων εφαρμογής που καταγράφηκαν στο Παραδοτέο 1/Κεφ. 5. Μέτρα σχετικά με:

- Τη διασφάλιση της **ομαλής ροής χρηματοδότησης**.
- Τη λογική της **επιτάχυνσης του κύκλου ενισχυόμενης επένδυσης** (υποβολή – αξιολόγηση – σύμβαση – υλοποίηση – πιστοποιήσεις – εκταμιεύσεις) για να ξεπεραστεί το μείζον πρόβλημα των υπερβολικών καθυστερήσεων.
- Την **απλοποίηση των διαδικασιών και η μείωση των δικαιολογητικών** για γρήγορη αρχική έγκριση υπαγωγής και εκκίνηση του επενδυτικού σχεδίου με ευθύνη του επενδυτή και με επανέλεγχο για οριστική ένταξη σε επόμενη φάση, ενδεχόμενα με το πρώτο αίτημα ελέγχου/πιστοποίησης.
- Την **περιοδικότητα των προκηρύξεων** των καθεστώτων ώστε αυτές να γίνονται σε προκαθορισμένες χρονικές περιόδους - κύκλους προκήρυξης με θεματικές/τομεακές στοχεύσεις και κατηγορίες επενδύσεων (μεταποίηση / 4η βιομηχανική επανάσταση, υψηλή τεχνολογία, καινοτομία, ψηφιακός μετασχηματισμός, κυκλική οικονομία, ενέργεια, εναλλακτικός τουρισμός κλπ).
- Την **προαναγγελία του χρόνου προκήρυξης** ώστε να δίνεται ο χρόνος για την απαιτούμενη προετοιμασία των υποψηφίων επενδυτών.
- Τη χρήση της μεθόδου της **άμεσης αξιολόγησης** που επιτρέπει σε μια προκήρυξη να είναι ανοικτή για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Την **αναβάθμιση του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων**.
- Τη **διαλειτουργικότητα των δημόσιων υπηρεσιών** μέσω των διασυνδέσεων των πληροφοριακών συστημάτων και την αρχή “once only”.

Μεγαλύτερη ανάλυση των μέτρων αυτών ακολουθεί σε επόμενα κεφάλαια.

2.2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται συνοπτικά τα ισχύοντα στοιχεία κρατικών ενισχύσεων για επιλεγμένες χώρες της ΕΕ, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών μελετών⁸ και ερευνών^{9,10}.

⁸ Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών. Αποτύπωση επιδόσεων και επιπτώσεων. Κατάρτιση εκθέσεων πρόγνωσης των αλλαγών σε τομείς της Βιομηχανίας Προτάσεις συμπληρωματικών κινήτρων ενισχύσεων στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου, IOBE, Ιούνιος 2020

⁹ Survey of Global Investment and Innovation Incentives, Deloitte

¹⁰ 2020 Investment Climate Statements, U.S. Department of State

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ

Γαλλία	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχικές επενδύσεις μεγάλων επιχειρήσεων και ΜΜΕ ή/και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε προβληματικές περιοχές, • Επιλέξιμες δαπάνες σε ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία, εκτιμώμενο κόστος μισθοδοσίας ή συνδυασμός αυτών, • Ενίσχυση σύμφωνα με τα ανώτατα όρια του ΧΠΕ για επενδύσεις < 50 εκ €, φθίνουσα μέθοδος υπολογισμού για επενδύσεις ≥ 50 εκ €, • Ελάχιστη ίδια συμμετοχή με ίδια ή/και ξένα κεφάλαια 25% (μειώνεται σε περιοχές με ένταση ενίσχυσης > 75%), • Ειδικά για ΜΜΕ ισχύουν τα εξής για ενισχύσεις από τοπικές αρχές/κεντρική κυβέρνηση/ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία<ul style="list-style-type: none"> ✓ χρηματοδότηση κινδύνων (συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο, δάνεια, εγγύηση για κάλυψη ζημιών, φορολογικά κίνητρα) ✓ νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις (δάνεια με χαμηλά επιτόκια, εγγυήσεις, επιχορηγήσεις) ✓ εναλλακτικές πλατφόρμες διαπραγμάτευσης (ενίσχυση εκκίνησης, φορολογικά κίνητρα) ✓ έξοδα έρευνας
Λουξεμβούργο	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις για ΜΜΕ (επιδότηση κεφαλαίου, ανακτήσιμη προκαταβολή, επιδότηση επιτοκίου) για τις εξής κατηγορίες δαπανών:<ul style="list-style-type: none"> ✓ επενδυτικές – δαπάνες για ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία, μισθολογικό κόστος νέων θέσεων εργασίας (ενισχύσεις < 20% ύψους δαπάνης για μικρές επιχειρήσεις και < 10% για μεσαίες επιχειρήσεις) ✓ συμβουλευτικές - δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων, αλλά δεν περιλαμβάνονται τακτικές φορολογικές ή νομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες ή η διαφήμιση (ενισχύσεις < 50% του ύψους της δαπάνης) ✓ συμμετοχή σε εκθέσεις - δαπάνες για τη μίσθωση, τη δημιουργία και τη διοίκηση ενός περιπτέρου (ενισχύσεις < 50% του ύψους της δαπάνης) ✓ κόστος συνεργασίας για συμμετοχή σε σχέδια ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας - δαπάνες οργανωτικής συνεργασίας (προσωπικό, χώρος), δαπάνες συμβουλευτικής υποστήριξης (εξωτερικοί φορείς και σύμβουλοι), έξοδα ταξιδιού, κεφαλαίου και επένδυσης, αποσβέσεις μέσων του εξοπλισμού (ενισχύσεις < 50% του ύψους της δαπάνης) ✓ αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές – δαπάνες για την αποκατάσταση των ζημιών

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ

	<p>που προκλήθηκαν από σεισμούς, κατολισθήσεις, πλημμύρες, ανεμοστρόβιλους, τυφώνες και πυρκαγιές φυσικής προέλευσης (ενισχύσεις $\leq 100\%$ του ύψους της δαπάνης)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις για ΜΜΕ (εγγυήσεις, δάνεια, εισφορά ιδίων κεφαλαίων) για τις εξής κατηγορίες δαπανών:<ul style="list-style-type: none"> ✓ νέες επιχειρήσεις (< 5 ετών, μη εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά) - δάνεια με μειωμένα επιτόκια για ποσά 1 εκατ. € ή 1,5 εκατ. € για τις εγκατεστημένες σε ενισχυόμενες περιοχές, εγγυήσεις για ποσά $\leq 1,5$ εκατ. € ή 2,25 εκατ. € για τις εγκατεστημένες σε ενισχυόμενες περιοχές (για εγγυήσεις < 5 ετών, το μέγιστο εγγυημένο ποσό είναι το ίδιο με εκείνο των εγγυήσεων πέντε ετών και η εξασφάλιση δεν υπερβαίνει το 80 % του υποκείμενου δανείου), μετοχικά ή οιονεί ίδια κεφάλαια ή μείωση των επιτοκίων και των ασφαλίσεων (με ΑΙΕ $\leq 0,4$ εκατ. €, ή 0,6 εκατ. € για εταιρείες εγκατεστημένες σε ενισχυόμενες περιοχές) ✓ χρηματοδότηση κινδύνων – ενίσχυση ≤ 15 εκατ. € μόνο για μη εισηγμένες επιχειρήσεις για τις οποίες ισχύει τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις :<ul style="list-style-type: none"> ✚ δεν λειτουργούν σε καμία αγορά, ✚ λειτουργούν σε οποιαδήποτε αγορά για λιγότερο από επτά έτη μετά την πρώτη εμπορική πώληση τους, ✚ χρειάζονται μια αρχική επένδυση σε χρηματοδότηση κινδύνου η οποία είναι $>50\%$ του κύκλου εργασιών της μέσης ετήσιας δραστηριότητας για τα προηγούμενα πέντε έτη.
Ιρλανδία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις παρέχονται μέσω κυβερνητικών αναπτυξιακών εταιριών που είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο και χορήγηση ενισχύσεων σε κεφαλαιουχικά αγαθά, γη, κτήρια, κατάρτιση και Ε&Α:<ul style="list-style-type: none"> ✓ IDA Ireland για επενδύσεις από το εξωτερικό ✓ Enterprise Ireland για επενδύσεις που στοχεύουν σε εξαγωγική δραστηριότητα ✓ Údarás na Gaeltachta, Shannon Development για επενδύσεις που υλοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο • Υποβολή επενδυτικών προτάσεων στις οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά όλα τα απαιτούμενα στοιχεία (πάγια, απασχόληση, τεχνολογία, στόχοι, δείκτες) ώστε να γίνει οικονομική εκτίμηση και καθορισμός απαιτήσεων απόδοσης της δημιουργούμενης απασχόλησης • Τα ποσοστά ενίσχυσης καθορίζονται σύμφωνα με τον ισχύοντα ΧΠΕ

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ	
	<ul style="list-style-type: none"> • Εγγύηση επιστροφής επιχορήγησης σε περίπτωση πρόωρης διακοπής λειτουργίας • Έκπτωση φόρου 25% για τις δαπάνες Ε&Α που πραγματοποιούνται σε μια ευρεία ποικιλία τομέων επιστήμης και τεχνολογίας, όπως ανάπτυξη λογισμικού, μηχανική, παραγωγή τροφίμων και ποτών, ιατρικές συσκευές, φαρμακευτικές κλπ.
Ολλανδία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις χορηγούνται με τη μορφή εκπτώσεων εταιρικών φόρων ή επιχορηγήσεων, εάν δεν υπάρχει φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων. • Στόχευση σε ολοκληρωμένη στήριξη χρηματοδοτικών συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για επενδύσεις Ε&Α στους εξής τομείς «στρατηγικής αξίας», δημιουργικές βιομηχανίες, εφοδιαστική αλυσίδα, κηπουρική, γεωργία και τρόφιμα, βιοεπιστήμες, ενέργεια, νερό, χημική βιομηχανία και υψηλή τεχνολογία. • Συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο τοπικών επιχειρήσεων από οργανισμούς περιφερειακής ανάπτυξης. • Τοπικά μη φορολογικά κίνητρα (επιχορηγήσεις, δάνεια χαμηλού επιτοκίου, εγγυήσεις για εξαγωγικές δραστηριότητες).
Φινλανδία	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ενισχύσεις παρέχονται με τη μορφή επιχορηγήσεων, δανείων, φορολογικών παροχών, συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο, εγγυήσεων και κατάρτισης εργαζομένων μέσω οργανισμών περιφερειακής ανάπτυξης (ELY Centres) για ΜΜΕ και για μεγάλες επιχειρήσεις μόνο εάν έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση της συγκεκριμένης περιοχής. • Ενισχύονται οι δαπάνες για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων για τη βελτίωση ή τη διευκόλυνση της ίδρυσης και λειτουργίας της εταιρείας, της τεχνογνωσίας, της διεθνοποίησης, της ανάπτυξης προϊόντων ή της βελτίωσης της διαδικασίας, μεταφορές για παραδόσεις αγαθών που παράγονται σε αραιοκατοικημένες περιοχές και για επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας. • Επιδοτήσεις για νεοσύστατες εταιρείες (για την ίδρυση και επέκταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων) κατά τους πρώτους 24 μήνες.
Γερμανία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις παρέχονται σε μορφές επιχορηγήσεων, δανείων, εγγυήσεων, χρηματοδότηση, μισθολογικού κόστους από τις ομοσπονδιακές και κρατικές αρχές μέσω ξεχωριστών προγραμμάτων ανάλογα με την χρήση για την οποία προορίζονται.

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ	
	<ul style="list-style-type: none"> • Επιχορηγήσεις για δημιουργία παραγωγικών εγκαταστάσεων με μέγιστα ποσοστά που καθορίζονται από τις ομοσπονδιακές αρχές για κάθε περιφέρεια ανάλογα με την οικονομική ανάπτυξή της. Τα ποσοστά αυτά κυμαίνονται από 20 – 40%. • Επιχορηγήσεις σε ΜΜΕ για συμμετοχή σε έργα Ε&Α είτε σε προκαθορισμένους τομείς που ορίζονται από την Στρατηγική Υψηλής Τεχνολογίας (High tech strategy) είτε σε διάφορους άλλους τομείς. • Χαμηλότοκα δάνεια μέσω ομοσπονδιακών και/ή κρατικών αναπτυξιακών τραπεζών ορισμένα εκ των οποίων μπορεί να παρέχονται μέσω εγγυήσεων. • Δεν υφίστανται φορολογικά κίνητρα λόγω χαμηλών φορολογικών συντελεστών.
Κροατία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις δίδονται για επενδυτικά σχέδια παραγωγής και επεξεργασίας, ανάπτυξης και καινοτομίας, δραστηριότητες υποστήριξης επιχειρήσεων, και δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας και είναι οι εξής: <ul style="list-style-type: none"> ✓ επιστροφές φόρων για μικροεπιχειρηματίες ✓ φορολογικά κίνητρα για τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις ✓ επιχορηγήσεις για κεφαλαιουχικό κόστος, θέσεις εργασίας και δαπάνες εκπαίδευσης που αφορούν το επενδυτικό σχέδιο καθώς και επενδυτικά σχέδια μεγάλης έντασης εργασίας ✓ επιδοτήσεις για ανάπτυξη και καινοτομία, δραστηριότητες υποστήριξης επιχειρήσεων, δαπάνες εκσυγχρονισμού μέσω αυτοματοποίησης – ψηφιοποίησης παραγωγικών διαδικασιών. ✓ ενίσχυση για επενδυτικά σχέδια για επαναχρησιμοποίηση αδρανών κρατικών περιουσιακών στοιχείων. • Ελάχιστα ύψη επενδυτικών σχεδίων 50.000 – 150.000 € ανάλογα με τις νέες θέσεις εργασίας • Οι ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης παρέχονται μέσω μείωσης της φορολογικής βάσης για τις εξής κατηγορίες δαπανών: <ul style="list-style-type: none"> ✓ βασική έρευνα, με μέγιστο 100% του επιλέξιμου κόστους του βασικού ερευνητικού έργου ✓ βιομηχανική έρευνα, με μέγιστο 50% του επιλέξιμου κόστους του σχεδίου βιομηχανικής έρευνας με δυνατότητα αύξησης έως 80%

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ πειραματική ανάπτυξη, με μέγιστο 25% του επιλέξιμου κόστους του έργου για πειραματική ανάπτυξη με δυνατότητα αύξησης έως 80% ✓ μελέτη σκοπιμότητας, με μέγιστο 50% των επιλέξιμων δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας, με δυνατότητα αύξησης έως 10% για τις μεσαίες επιχειρήσεις και 20% για τις μικρές επιχειρήσεις • Μέγιστα ποσά ενίσχυσης για δαπάνες E&A ανά επιχείρηση ανά έργο είναι τα εξής:<ul style="list-style-type: none"> ✓ βασική έρευνα - 300.000 €, με συνολικό ποσό ενίσχυσης του επενδυτικού σχεδίου έως 40 εκ € ✓ βιομηχανική έρευνα - 200.000 €, με συνολικό ποσό ενίσχυσης του επενδυτικού σχεδίου έως 20 εκ € ✓ πειραματική ανάπτυξη - 100.000 €, με συνολικό ποσό ενίσχυσης του επενδυτικού σχεδίου έως 15 εκ € ✓ μελέτες σκοπιμότητας για την προετοιμασία ερευνητικών δραστηριοτήτων - 50.000 € ανά μελέτη, με συνολικό ποσό ενίσχυσης μελετών έως 7,5 εκ €
Πολωνία	<ul style="list-style-type: none"> • Ξεχωριστά προγράμματα ενίσχυσης για νέες επενδύσεις και επενδύσεις μείζονος σημασίας • Για νέες επενδύσεις οι ενισχύσεις παρέχονται μόνο με την μορφή φορολογικών απαλλαγών (φορολογία εισοδήματος και ακινήτων) που κυμαίνονται από 10 – 50% ανάλογα με την περιφέρεια εγκατάστασης της μονάδος και το μέγεθος της επιχείρησης για χρονικό διάστημα 10 – 15 έτη για τις εξής κατηγορίες επενδύσεων<ul style="list-style-type: none"> ✓ δημιουργία νέας εγκατάστασης, ✓ επέκταση της ικανότητας υφιστάμενης εγκατάστασης ✓ διαφοροποίηση της παραγωγής μιας εγκατάστασης σε προϊόντα που δεν παραγόntonταν προηγουμένως ✓ βασική αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία μιας υπάρχουσας εγκατάστασης ✓ απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, που ανήκουν σε μια εγκατάσταση η οποία έχει κλείσει ή θα είχε κλείσει αν δεν είχε αγοραστεί • Για επενδύσεις μείζονος σημασίας οι ενισχύσεις παρέχονται μόνο με την μορφή επιχορηγήσεων το ύψος των οποίων καθορίζεται κατόπιν συμφωνίας με τον επενδυτή ανάλογα με τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν και το ύψος των απαιτούμενων ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και παρέχονται για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και στον τομέα παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις

Πίνακα 3: Οι κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένες χώρες της ΕΕ	
	<ul style="list-style-type: none"> • Για έργα Ε&Α οι ενισχύσεις παρέχονται με την μορφή επιχορήγησης ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης για τις εξής κατηγορίες <ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασική έρευνα έως 100% ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης ✓ Βιομηχανική έρευνα 50 – 70% (με επιπλέον 15% βάση συγκεκριμένων κριτηρίων) ✓ Πειραματική έρευνα 25 – 45% (με επιπλέον 15% βάση συγκεκριμένων κριτηρίων) ✓ Μελέτη σκοπιμότητας 50 – 70% <p>καθώς και φορολογικών απαλλαγών/εκπτώσεων για συγκεκριμένες δαπάνες που αφορούν αποκλειστικά την υλοποίηση του έργου Ε&Α.</p>
Πορτογαλία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις παρέχονται με την μορφή επιχορηγήσεων και φορολογικών εκπτώσεων ως εξής: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Για επενδύσεις Ε&Α <ul style="list-style-type: none"> + επιχορηγήσεις έως 50% για δαπάνες που αφορούν αποκλειστικά επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα και 25% για δαπάνες που αφορούν πειραματική ανάπτυξη + φορολογική έκπτωση σε ποσοστό 32,5% των δαπανών που αυξάνεται κατά το ήμισυ του ποσοστού αύξησης των δαπανών σε σύγκριση με τις σχετικές δαπάνες της προηγούμενης διετίας ✓ Για λοιπές επενδύσεις φορολογική έκπτωση σε ποσοστό 20% των δαπανών ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και μέχρι του ποσού των 5 εκ €. • Ειδικό φορολογικό καθεστώς για επιχειρήσεις με άδεια λειτουργίας στο Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο της Μαδέρας.

2.3 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο κεντρικός στόχος ενός νέου, απλού και λειτουργικού Αναπτυξιακού Νόμου στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται κατά τη νέα Προγραμματική περίοδο, είναι η **αύξηση των νέων βιώσιμων ιδιωτικών (ελληνικών και ξένων) επενδύσεων**, ως ποσοστό στο ΑΕΠ.

Οι προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του είναι αφενός, ο **εκσυγχρονισμός των δημόσιων υπηρεσιών που σχεδιάζουν και διαχειρίζονται τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων** προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά τους και αφετέρου η στροφή προς να ένα **νέο βιώσιμο παραγωγικό σύστημα** της κυκλικής οικονομίας, της εξωστρέφειας,

της καινοτομίας, της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, της γνώσης/δια βίου μάθησης/νέων δεξιοτήτων, της άρσης των ανισοτήτων.

Μια από τις προϋποθέσεις αναβάθμισης της **ποιότητας των υποβαλλόμενων επενδυτικών σχεδίων** και **τεκμηρίωσης της βιωσιμότητας** τους είναι να θεσμοθετηθεί και να συμπεριληφθεί στους Οδηγούς εφαρμογής ένα υπόδειγμα προδιαγραφών και περιεχομένου της **οικονομοτεχνικής μελέτης** που θα πρέπει να συνοδεύει την αίτηση υπαγωγής, ώστε να διασφαλίζεται η πληρότητα και η επάρκεια της. Η μελέτη αυτή θα πρέπει να υπογράφεται από μηχανικό, οικονομολόγο και κατά περίπτωση από και άλλο ειδικό επιστήμονα.

Λόγω της αύξησης του ύψους και των πηγών κρατικής ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων, ένα πρώτο βήμα από την πλευρά του επιτελικού κράτους για την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων είναι ο συντονισμός, τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίηση των προγραμμάτων με στόχο τη συμπληρωματικότητα των διαφορετικών χρηματοδοτικών μέσων και την ανάπτυξη συνεργειών. Σχετικές προτάσεις αναφέρθηκαν στο Κεφ.1.2.

Άθροιση των πόρων κατά κατηγορία κρατικών ενισχύσεων, ένας ενιαίος Αναπτυξιακός Νόμος για όλες οι προτάσεις των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων με προϋπολογισμό άνω των 500 χιλ. € και ενιαίοι κανόνες προκηρύξεων, κριτηρίων επιλογής και μηχανισμών εφαρμογής θα καταστήσουν πιο σαφή, διαφανή και επομένως πιο ελκυστικά τα αντίστοιχα προγράμματα.

Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος, ακολουθώντας τις αρχές καλής νομοθέτησης και της εύκολης κατανόησης νόμου από επενδυτές είναι σκόπιμο να αποτελεί ένα Νόμο-Πλαίσιο με γενικές διατάξεις εφαρμογής. Στη συνέχεια, κατά την εφαρμογή του, θα γίνεται η επιλογή των καθεστώτων ενίσχυσης που θα εξειδικεύονται και θα προσαρμόζονται στις εκάστοτε αναπτυξιακές πολιτικές και τις προτεραιότητες της επενδυτικής πολιτικής.

Για την εφαρμογή του νέου Αναπτυξιακού Νόμου-Πλαισίου, η επιλογή ενός **καθεστώτος ενίσχυσης**, οι κατηγορίες των προς ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων, οι όροι επιλεξιμότητας των δαπανών, οι Δικαιούχοι/ΚΑΔ, η νομική μορφή των ενισχυόμενων επιχειρήσεων, οι περιορισμοί, προϋποθέσεις, οι διαδικασίες αξιολόγησης και ελέγχων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα θα εξειδικεύονται στην **Υπουργική Απόφαση** της προκήρυξης του.

Παράλληλα, θα πρέπει να τηρούνται οι **γενικοί ευρωπαϊκοί κανόνες**:

- η δυνατότητα υπαγωγής στα καθεστώτα ενισχύσεων επενδυτικών σχεδίων σύμφωνα με τα πεδία εφαρμογής και τους περιορισμούς που καθορίζει ο **Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός (ΓΑΚ)** και οι λοιποί ευρωπαϊκοί κανονισμοί,

- η διασφάλιση της τήρησης του ορισμού του **Ενιαίου Επενδυτικού Σχεδίου** (άρθρο 14 παρ. 13 εδ. α' του ΓΑΚ),
- οι **Κανόνες Σώρευσης** αν ένα Επενδυτικό Σχέδιο υπαχθεί και σε άλλο καθεστώς ενισχύσεων ή καθεστώς ενισχύσεων «ήσσονος σημασίας» (de minimis),
- η **Αρχή «Deggendorf»** περί αποκλεισμού των επενδυτικών σχεδίων φορέων για τους οποίους εκκρεμεί διαδικασία ανάκτησης προηγούμενων ενισχύσεων,
- ο **χαρακτήρας του κινήτρου** με την έννοια του άρθρου 6 του ΓΑΚ για τη μη ενίσχυση δραστηριοτήτων ή έργων που θα ανέπτυξε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος, ακόμη και αν δεν του είχε χορηγηθεί η ενίσχυση,
- ο **κανόνας της μη διάκρισης** και η φροντίδα για τη προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία,
- η **συμμετοχή φορέα στο κόστος** του επενδυτικού σχεδίου είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, με την προϋπόθεση ότι το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή (άρθρο 14 παρ. 14 του ΓΑΚ),
- το **περιεχόμενο του επενδυτικού σχεδίου** να έχει το χαρακτήρα αρχικής επένδυσης (άρθρο 2 στοιχείο 49 ΓΑΚ) ήτοι δημιουργία νέας μονάδας, επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας, διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας, θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας,
- η χρονική διάρκεια της τήρησης των **μακροχρόνιων υποχρεώσεων** του δικαιούχου (5 χρόνια για τις μεγάλες επιχειρήσεις και 3 χρόνια για τις ΜΜΕ).

Επιπλέον, στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου που συγχρηματοδοτούνται από πόρους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, να έχουν εφαρμογή οι **πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις που διέπουν τα Ταμεία** αυτά στα οποία έχει προστεθεί πρόσφατα και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Άλλες, πλην των ανωτέρω, κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων που υπάγονται στους ευρωπαϊκούς κανόνες ανταγωνισμού ενεργοποιούνται μετά από προηγούμενη **διαδικασία κοινοποίησης** και έγκρισης τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Επιτροπή Ανταγωνισμού).

2.4 ΕΙΔΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΕΣ

2.4.1 ΕΙΔΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Τα **είδη ενισχύσεων** που χορηγεί στην Ελλάδα, υπό προϋποθέσεις, ο Αναπτυξιακός Νόμος προς υφιστάμενες ή υπό σύσταση επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και κοινοπραξίες και

προσέλκυσαν το ενδιαφέρον των επενδυτών σε επιλέξιμους παραγωγικούς τομείς/κλάδοι (με εξαιρέσεις) είναι κυρίως:

- **Φορολογική απαλλαγή:** απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
- **Επιχορήγηση:** παροχή χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.
- **Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης:** κάλυψη τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Εναλλακτικά είδη ενίσχυσης, ως συμπληρωματικά κίνητρα προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων που επίσης προβλέπονταν από τον Αναπτυξιακό Νόμο στην αρχική του μορφή, προκάλεσαν ωστόσο μέχρι σήμερα πολύ μικρό ή κανένα ενδιαφέρον των επενδυτών είναι:

- **Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης:** κάλυψη του κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο.
- **Σταθεροποίηση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος** για μια 10ετία σε επενδύσεις μείζονος σημασίας.
- **Διευκολύνσεις για ταχεία αδειοδότηση** σε επενδύσεις μείζονος σημασίας.
- **Ενισχύσεις χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου** σύμφωνα με το Άρθρο 21 του ΓΑΚ που μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή επενδυτικών συμμετοχών, δανείων ή εγγυήσεις δανείων ή συνδυασμού αυτών.

Εναλλακτικοί τρόποι ενίσχυσης πλην μπορούν να είναι:

- χρηματοδοτικό εργαλείο τραπεζικής μορφής (π.χ. δάνειο με επιδότηση επιτοκίου) χορηγούμενο από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να προβλεφθεί συγκεκριμένη διαδικασία με υπουργική απόφαση),
- διαβαθμισμένη φορολογική απαλλαγή ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων,
- ενισχυμένοι συντελεστές αποσβέσεων,
- επιδότηση νέων θέσεων εργασίας,
- επιδότηση επανεκπαίδευσης προσωπικού σε σύγχρονες τεχνολογίες και αναβάθμιση δεξιοτήτων (reskilling και upskilling),
- ενισχύσεις χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου που απαιτούν ειδικό μηχανισμό για την επιλογή των ταμείων που θα διοχετεύσουν κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών κι ένα διαφορετικό μηχανισμό αξιολόγησης των αιτήσεων συμμετοχής (εφαρμόζεται ήδη π.χ. Jeremie, Equifund).
- συνδυασμός των ανωτέρω.

Στις **ευρωπαϊκές χώρες**, με βάση την εμπειρία που καταγράφηκε σε ορισμένες από αυτές στο προηγούμενο κεφάλαιο, εφαρμόζονται παρόμοιου τύπου ενισχύσεις/κίνητρα με

έμφαση σε ειδικές και στοχευμένες μορφές τους που υπόκεινται, σε κάθε περίπτωση, στους ευρωπαϊκούς κανόνες για τον ανταγωνισμό.

Ορισμένα παραδείγματα:

- Στη Γαλλία και σε άλλες χώρες η χρηματοδότηση κινδύνων λαμβάνει μορφές όπως συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο, δάνεια, εγγύηση για κάλυψη ζημιών, φορολογικά κίνητρα. Στις νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις δίδονται ενισχύσεις εκκίνησης, δάνεια με χαμηλά επιτόκια, εγγυήσεις, αλλά και επιχορηγήσεις.
- Στην Πολωνία δίνεται έμφαση σε επενδύσεις μείζονος σημασίας όπου οι ενισχύσεις παρέχονται με την μορφή επιχορηγήσεων το ύψος των οποίων καθορίζεται κατόπιν συμφωνίας με τον επενδυτή ανάλογα με τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν και το ύψος των απαιτούμενων ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και παρέχονται για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και στον τομέα παροχής υποστηρικτών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις.
- Στη Φιλανδία ενισχύονται οι μεγάλες επιχειρήσεις μόνο εάν έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση μιας συγκεκριμένης περιοχής.
- Στην Ολλανδία η στόχευση περιλαμβάνει ολοκληρωμένη στήριξη χρηματοδοτικών συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και επενδύσεις E&A στους τομείς στρατηγικής σημασίας της χώρας που είναι: δημιουργικές βιομηχανίες, εφοδιαστική αλυσίδα, κηπουρική, γεωργία και τρόφιμα, βιοεπιστήμες, ενέργεια, νερό, χημική βιομηχανία και υψηλή τεχνολογία.
- Στην Πορτογαλία παρέχεται ειδικό φορολογικό καθεστώς για επιχειρήσεις που επιδιώκουν και αποκτούν άδεια λειτουργίας στο Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο της Μαδέρας το οποίο θέλουν να αναπτύξουν ως επιχειρηματικό πόλο.

Η ακολουθούμενη **πρακτική της ανάμιξης των κινήτρων και των επιλεξιμοτήτων** στα περισσότερα καθεστώτα ενισχύσεων δίνει τη δυνατότητα της ενίσχυσης περισσότερων κατηγοριών δράσεων/δαπανών ανά επενδυτικό σχέδιο που καθίσταται έτσι μεγαλύτερο και πιο ολοκληρωμένο.

Από τους συλλογικούς φορείς των επιχειρήσεων υπάρχει **πρόταση για τον περιορισμό της επιλογής της φορολογικής απαλλαγής**, αντί της επιχορήγησης (grant), ως μορφής ενίσχυσης η οποία μάλιστα δεν επιβάλλεται από ευρωπαϊκούς κανόνες. Πράγματι, η φορολογική απαλλαγή, ενώ δεν είναι για το κράτος δημοσιονομικά ευνοϊκή παρά μόνο βραχυπρόθεσμα, επιτείνει τα προβλήματα ρευστότητας στις επιχειρήσεις κατά την περίοδο υλοποίησης μιας επένδυσης, σε συνάρτηση και με τις μεγαλύτερες δυσχέρειες χρηματοδότησης από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα.

Επιφυλάξεις υπάρχουν για τον **περιορισμό σε ορισμένα καθεστώτα ενίσχυσης του ποσοστού ενίσχυσης στο 70% των ποσοστών του ΧΠΕ**, όσο αφορά τη μορφή ενίσχυσης με επιχορήγηση. Προτείνεται στο πλαίσιο της σημερινής ανάγκης για μεγαλύτερη ελκυστικότητα του Αναπτυξιακού Νόμου, η ένταση της ενίσχυσης **να παρέχεται στο σύνολο της** σε όλες τις περιπτώσεις.

2.4.2 ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΨΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Το ύψος της κρατικής ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου υποχρεωτικά αναρμονίζεται με:

- τον ευρωπαϊκό **Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων** (ενισχυόμενοι/εξααιρούμενοι τομείς και ποσοστά με τις διαφοροποιήσεις τους ανά Περιφέρεια της χώρας),
- τις προβλεπόμενες από τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς **ενισχύσεις εκτός του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων** όπου καθορίζονται οι επιλέξιμοι τομείς και κατηγορίες ενισχύσεων με τα αντίστοιχα ποσοστά ενισχύσεων σε ειδικές κατηγορίες επενδύσεων/δαπανών (καινοτομία, εξωστρέφεια, ενέργεια, περιβάλλον κλπ.).

Το **ύψος/ένταση των περιφερειακών ενισχύσεων** ανέρχεται σήμερα σε 10% - 55% με βάση το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και 30%-50% για επιλέξιμες δαπάνες **εκτός Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων** με βάση στον Απαλλακτικό Κανονισμό 651/2014 και τους συναφείς ειδικούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς.

Αλλαγή των κατηγοριών ενισχύσεων και η ένταση κάθε ενίσχυσης ανά κατηγορία επενδύσεων/δαπανών και περιφέρεια που ισχύουν με τον τρέχοντα Αναπτυξιακό Νόμο μπορεί να αλλάξει μόνο στο πλαίσιο του ισχύοντος κάθε φορά Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και Απαλλακτικού Κανονισμού.

Το **ελάχιστο επιλέξιμο ύψος της επένδυσης** για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στα καθεστώτα ενισχύσεων του Ν.4399/2016 ορίζεται με βάση το μέγεθος του φορέα, ήτοι:

- για μεγάλες επιχειρήσεις, στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) €,
- για μεσαίες επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και για επιχειρηματικές συστάδες (cluster), του άρθρου 52 στο ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) €,
- για μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) €,
- για πολύ μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) €,
- για τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) του Ν. 4019/2011 (Α' 216), καθώς και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ), τις Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ) και τις Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ) του Ν. 4384/2016 (Α' 78) στο ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) €.

Το **χαμηλό ύψος επιλέξιμου προϋπολογισμού** επενδυτικών σχεδίων στον Αναπτυξιακό Νόμο:

- αυξάνει κατά πολύ τη **διασπορά των πόρων με το μεγάλο αριθμό των προτάσεων χαμηλού ύψους π/υ**, έναντι των στόχων **μεγέθυνσης και οικονομικών κλίμακας**,
- **επιβαρύνει υπέρμετρα τον υπάρχοντα μηχανισμό** αξιολόγησης, παρακολούθησης, ελέγχου και διαχείρισης τους,
- προκαλεί **αλληλοεπικαλύψεις με παρεμφερείς δράσεις και καθεστώτα ενίσχυσης του ΕΣΠΑ**.

Για τους παραπάνω λόγους, **προτείνεται όπως αναφέρθηκε παραπάνω, να μπει όριο ελάχιστου προϋπολογισμού ανά επενδυτικό σχέδιο στον Αναπτυξιακό Νόμο οι 500.000 € για όλες τις περιπτώσεις. Το όριο αυτό να αποτελεί και το όριο διαχωρισμού μεταξύ των επιλέξιμων επενδύσεων Αναπτυξιακού Νόμου και ΕΣΠΑ.**

Θα πρέπει επίσης να επανεξεταστούν, στην κατεύθυνση του στόχου της μεγέθυνσης και οι οροφές των ενισχύσεων επενδυτικών σχεδίων που σήμερα είναι 10 εκατ. € ανά επένδυση, 20 εκατ. € ανά τριετία για μια επιχείρηση και 30 εκατ. € ανά τριετία σε επίπεδο συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων εταιρειών. Οι οροφές αυτές δεν επιβάλλονται από κάποιο ευρωπαϊκό κανονισμό και δεν διευκολύνουν την υλοποίηση μεγαλύτερων επενδύσεων από επιχειρήσεις που έχουν τη σχετική δυνατότητα.

Ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, μετά την παράταση που έχει δοθεί, ισχύει έως 31/12/21, ενώ παράλληλα έχει αρχίσει η διαβούλευση για το νέο Χάρτη με πρόβλεψη να έχει ολοκληρωθεί στο τέλος του α' εξαμήνου 2021. Από Ελληνικής πλευράς έχει συσταθεί επιτροπή (ΚΕΜΚΕ – ΕΥΚΕ- Υπηρεσίες Ιδιωτικών Επενδύσεων) για τη διαμόρφωση και διαπραγμάτευση των ελληνικών θέσεων.

Στο πλαίσιο της αναθεώρησης του ΧΠΕ και του ΓΑΚ θα πρέπει να επιδιωχθεί:

- η βελτίωση των κατηγοριών και των **ποσοστών ενίσχυσης** του ΧΠΕ στις περιφέρειες, περιλαμβανομένης και της Αττικής όπου συγκεντρώνεται ο κύριος όγκος της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- η αύξηση των ενισχύσεων σε **επενδύσεις αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού** του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού.
- Η επανεξέταση των **επιλεξιμοτήτων των δαπανών** (Κεφ. 2.4.5).
- η αύξηση των κατηγοριών και των ποσοστών ενίσχυσης στις **μεσαίες, αλλά και στις μεγάλες επιχειρήσεις.**

2.4.3 ΣΤΟΧΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο ενός νέου Αναπτυξιακού Νόμου προτείνεται η **επαναξιολόγηση των επιλέξιμων καθεστώτων ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων** με βάση τις νέες Εθνικές Αναπτυξιακές Προτεραιότητές και τους νέους όρους συγχρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία για την περίοδο μετά το 2021.

Αναφορά και αναλυτική τεκμηρίωση των προτεινόμενων καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων ιδιωτικών επενδύσεων μετά την ψήφιση του νέου Αναπτυξιακού Νόμου αναφέρονται στο Κεφ. 1.2 με χαρακτηριστικά παραδείγματα στο Κεφ. 1.3. Τα στοιχεία της τεκμηρίωσης αυτής προέκυψαν και από τα συμπεράσματα και τις προτάσεις των αντίστοιχων Κεφαλαίων του Παραδοτέου 1 της μελέτης.

Με τα δεδομένα αυτά, μια ενδεικτική καταγραφή των πεδίων εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου για στοχευμένες προκηρύξεις ενίσχυσης επενδύσεων και ενσωμάτωση νέων κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών παρουσιάζεται στον Πίνακα 4:

Πίνακας 4: Πεδία εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο		
α/α	Πεδία εφαρμογής	Ενισχυόμενες κατηγορίες επενδύσεων
1	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγικές επενδύσεις στη βιομηχανία 	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Νέες επενδύσεις εκσυγχρονισμού, ψηφιακής μετάβασης και μείωσης του αποτυπώματος CO₂ σε νέους και σε παραδοσιακούς κλάδους της βιομηχανίας. • 1.2. Μηχανήματα και εξοπλισμός με έμφαση στα εργαλεία της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης. • 1.3. Κατασκευή και μετατροπή κτιρίων για βιομηχανική χρήση. • 1.4. Δημιουργία νέων ή/και εκσυγχρονισμό/επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών υποδομών στον τομέα με ενισχύσεις υφιστάμενων φορέων διαχείρισης οργανωμένων ή άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων.
1	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρομεσαίες επιχειρήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Επενδύσεις εκσυγχρονισμού, δικτυώσεων και μετάβασης στην κυκλική και ψηφιακή οικονομία. • 2.2. Επενδύσεις διαφοροποίησης των παραγόμενων προϊόντων/υπηρεσιών σε τομείς εμπειρίας (εναλλακτικός τουρισμός, ενεργειακός εξοπλισμός, δημιουργική/πολιτιστική βιομηχανία κλπ). • 2.3. Ενισχύσεις σε πληττόμενες δραστηριότητες από την πανδημία, με προοπτικές ανάκαμψης στα προσεχή έτη. • 2.4. Στήριξη μειονεκτικών περιοχών και περιοχών σε κρίση που εμφανίζουν αποεπένδυση και υψηλή ανεργία.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Επενδύσεις στο Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο 	<ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce). • 3.2. Συστήματα ηλεκτρονικής διαχείρισης προμηθειών και πωλήσεων. • 3.3. Δημιουργία υποδομών logistics (αποθήκευσης, μεταφορικών μέσων, διαχείρισης) εντός των επιχειρήσεων, αλλά και από τρίτες, εξειδικευμένες επιχειρήσεις.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της εξωστρέφειας 	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Ενίσχυση των τομέων/κλάδων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης κάθε Περιφέρειας.

Πίνακας 4: Πεδία εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο		
α/α	Πεδία εφαρμογής	Ενισχυόμενες κατηγορίες επενδύσεων
		<ul style="list-style-type: none"> • 4.2. Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις και αποστολές επαγγελματικών και επιχειρηματικών φορέων και συνδέσμων στο εξωτερικό για την προώθηση προϊόντων και την ανάπτυξη δικτύου πωλήσεων. • 4.3. Δημιουργία / κάλυψη κόστους συμβουλευτικών φορέων.
5	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη διαδικασιών Έρευνας και Ανάπτυξης 	<ul style="list-style-type: none"> • 5.1. Τεχνολογικές start-ups. • 5.2. Ερευνητικές συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων. • 5.3. Ενίσχυση δικτύου Ευρωπαϊκών Ψηφιακών Κέντρων Καινοτομίας.
6	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακές τεχνολογίες 	<ul style="list-style-type: none"> • 6.1. Ψηφιακές υποδομές (υπερυπολογιστές, τεχνητή νοημοσύνη). • 6.2. Επέκταση δικτύων πέμπτης γενιάς (5G) και ανάπτυξη δικτύων έκτης γενιάς (6G). • 6.3. Ψηφιακές τεχνολογίες για την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.
7	<ul style="list-style-type: none"> • Επανεκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση δεξιοτήτων (reskilling και upskilling) 	<ul style="list-style-type: none"> • 7.1. Ψηφιακές δεξιότητες, αυτοματοποιημένες διαδικασίες κ.λπ. • 7.2. Δημιουργία δομών ανάπτυξης δεξιοτήτων. • 7.3. Υποστήριξη-κατάρτιση γυναικών στη σύσταση και διοίκηση επιχειρήσεων. • 7.4. Δημιουργία μηχανισμών για την παρακολούθηση της προσφοράς / ζήτησης δεξιοτήτων και την πρόβλεψη αναγκών δεξιοτήτων. • 7.5. Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων από το εξωτερικό και αναστροφή του brain drain.
8	Ενεργειακή διαχείριση και αποδοτικότητα	<ul style="list-style-type: none"> • 8.1. Στήριξη καινοτομικών μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υβριδικών εγκαταστάσεων και μονάδων αποθήκευσης ενέργειας. • 8.2. Επενδύσεις στην παραγωγή συσκευών χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης και φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και εξοπλισμού, τεχνικές-υλικά ενεργειακής ανακαίνισης κτιρίων. • 8.3. Υλοποίηση Σχεδίων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. • 8.4. Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας σε κλάδους εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και παραγωγής της με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Πίνακας 4: Πεδία εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων στη νέα Προγραμματική Περίοδο		
α/α	Πεδία εφαρμογής	Ενισχυόμενες κατηγορίες επενδύσεων
9	<ul style="list-style-type: none"> • Πράσινη Οικονομία και κλιματική ουδετερότητα 	<ul style="list-style-type: none"> • 9.1. Επενδύσεις σε προϊόντα/διαδικασίες με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. • 9.2. Δημιουργία ή/και αναβάθμιση Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (ΟΥΜΕΔ) • 9.3. Οργάνωση Άτυπων Βιομηχανικών Συγκεντρώσεων (ΑΒΣ) με ενίσχυση της κατασκευής των απαιτούμενων έργων υποδομής και συμβολή στη δημιουργία Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης.
10	<ul style="list-style-type: none"> • Κυκλική Οικονομία 	<ul style="list-style-type: none"> • 10.1 Επενδύσεις στις επτά αλυσίδες αξίας στις οποίες εστιάζει το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την Κυκλική Οικονομία: Ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ, Ηλεκτρικές στήλες και ηλεκτρικά οχήματα, Συσκευασία, Πλαστικά, Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, Τρόφιμα, Νερό και θρεπτικές ουσίες, Κατασκευές και κτίρια.

2.4.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ

Γενικά εκτιμάται ότι ήταν περιορισμένη η μόχλευση επενδυτικών κεφαλαίων από την εφαρμογή των δύο τελευταίων Αναπτυξιακών Νόμων, τα δε κριτήρια ένταξης και οι γενικότεροι κανόνες παρακολούθησης και ελέγχου της εφαρμογής τους εστιάζουν κυρίως στην φάση της υλοποίησης και όχι στα **μακροχρόνια αποτελέσματα των επενδυτικών σχεδίων**.

Για την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων ενός επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να ενισχυθεί η **βαρύτητα των επιχειρησιακών, αλλά και των αναπτυξιακών κριτηρίων**.

Για τη επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων και επιπτώσεων στη βελτίωση της **παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας**, η αξιολόγηση πρέπει να βασίζεται κυρίως σε **επενδυτικά κριτήρια όπως:**

- δείκτες αξιολόγησης αποτελέσματος/απόδοσης (ROI, προστιθέμενη αξία, αύξηση κύκλου εργασιών, αύξηση εξαγωγών/μείωση εισαγωγών,
- μεγέθυνση επιχείρησης, συγχώνευση/δικτυώσεις, συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας,
- έρευνα και ανάπτυξη, πατέντες, προϊόντα καινοτομίας.

Είναι σημαντικό να δίνεται επίσης έμφαση στην αξιολόγηση της οικονομικής δυνατότητας **κάλυψης της ίδιας συμμετοχής** των επιχειρήσεων, ώστε να μην εμφανίζονται φαινόμενα

αδυναμίας υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων, λόγω αδυναμίας κάλυψης της ίδιας συμμετοχής.

Ως προς τη **αύξηση του αναπτυξιακού αποτυπώματος**, έχουν θεσμοθετηθεί, μέσω των Αναπτυξιακών/Επενδυτικών Νόμων, ειδικοί στόχοι για την προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης με την υποστήριξη λιγότερο ευνοημένων περιοχών της χώρας, την άρση των ανισοτήτων, την αύξηση της απασχόλησης, την προσέκλυση εξειδικευμένου προσωπικού, την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής.

Για την εξυπηρέτηση των στόχων αυτών, πέρα από την προκήρυξη ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης είναι επιπλέον απαραίτητο να υιοθετηθούν σχετικά με τους στόχους αυτούς **αναπτυξιακά κριτήρια ένταξης** όπως:

- αύξηση του περιφερειακού προϊόντος και της απασχόλησης,
- ανάπτυξη/αξιοποίηση νέων δεξιοτήτων και εξειδικευμένου προσωπικού,
- διασύνδεση/στήριξη τοπικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (έρευνα, πρακτική άσκηση φοιτητών κλπ.),
- επένδυση σε τομείς προτεραιότητας με βάση τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης και τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Σχετικά με τους **δείκτες απασχόλησης**, κατά την αξιολόγηση για τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας θα πρέπει να συνεξετάζονται οι άμεσες, αλλά και οι έμμεσες και οι συνεπαγόμενες θέσεις, σύμφωνα με τα αναφερθέντα στο Κεφ. 2.1.3, αλλά και η διαφοροποίηση των επενδύσεων εντάσεως εργασίας από τις υπόλοιπες όπως προτάθηκε.

2.4.5 ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

Οι επιλεξιμότητες των δαπανών στα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στα καθεστάτα κρατικών ενισχύσεων καθορίζονται από το πλαίσιο που θέτουν ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, ο Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός και τα υπόλοιπα σχετικά κείμενα και οδηγίες της ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό και ενόψει της διαπραγμάτευσης των νέων κανονιστικών κειμένων της ΕΕ που θα αντικαταστήσουν τα παραπάνω, η μέχρι σήμερα εμπειρία και οι προτάσεις των συλλογικών φορέων αναδεικνύουν τα ακόλουθα σχετικά **σημεία επιλεξιμότητας**:

- **Μισθολογικό κόστος** νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογιζόμενο για περίοδο δύο ετών από τη δημιουργία κάθε θέσης. Το διάστημα αυτό για νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις να είναι τρία έτη.
- Αυξημένα ποσοστά συμμετοχής στα επενδυτικά σχέδια των δράσεων **συμβουλευτικής υποστήριξης** και καθοδήγησης των ΜΜΕ για εκσυγχρονισμό, εξωστρέφεια και ανάπτυξη νέων προϊόντων/υπηρεσιών/αγορών και ενθάρρυνσης/υποστήριξής τους για συμμετοχή σε διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης, συνεργασιών/δικτυώσεων και καινοτομίας.

- Διατήρηση της επιλεξιμότητας και αύξηση του επιλέξιμου ύψους δαπανών **μεταφοράς τεχνολογίας** μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων, εγκατάστασης συστημάτων **διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων**, διαπίστευσης εργαστηρίων και άλλων συναφών εγκαταστάσεων και δαπανών προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.
- Αύξηση της ενίσχυσης για επενδυτικές δαπάνες εκκίνησης των υπό ίδρυση **ΜΜΕ, καινοτομίας, διαδικαστικής και οργανωτικής καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης, cluster καινοτομίας, βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, περιβαλλοντικής προστασίας και αποκατάστασης μολυσμένων χώρων, συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις.**
- **Δαπάνες για δράσεις** προσδιορισμού, σχεδιασμού, οργάνωσης και εφαρμογής δράσεων κάλυψης των αναγκών **αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού** των επιχειρήσεων με κατάρτιση και επανειδίκευση για βελτίωση των **δεξιοτήτων** που συνδέονται με τις προτεραιότητες του εκσυγχρονισμού της ψηφιακής μετάβασης και των κατευθύνσεων των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης.
- Δαπάνες για ανάπτυξη υπηρεσιών **logistics**, τόσο από τις ίδιες τις επιχειρήσεις στο εσωτερικό τους, όσο και από τρίτους με επιλέξιμες δαπάνες και για αγορά μεταφορικών μέσων συγκεκριμένων προδιαγραφών, με ανώτατο ύψος ως ποσοστό % επί του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.

2.4.6 ΣΥΝΟΨΙΣΗ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ, ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

- Βασικός πυλώνας του νέου θεσμικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τις ιδιωτικές επενδύσεις προτείνεται να είναι **ένας νέος, ενιαίος και λειτουργικός Αναπτυξιακός Νόμος** που να καλύπτει αιτήσεις υπαγωγής στις διατάξεις του όλων των ιδιωτικών επενδυτικών προτάσεων με προϋπολογισμό άνω των 500 χιλ. € ανά πρόταση.
- Τα πεδία εφαρμογής του θα προκύψουν μετά από **επαναξιολόγηση των επιλέξιμων καθεστώτων ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων** με βάση τις νέες Εθνικές Αναπτυξιακές Προτεραιότητές και τους νέους όρους συγχρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία για την περίοδο μετά το 2021.
- Για την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων ενός επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει η **αξιολόγηση** να βασίζεται τόσο σε **επενδυτικά κριτήρια** (δείκτες αξιολόγησης αποτελέσματος/ απόδοσης , μεγέθυνση/ συγχώνευση/δικτυώσεις, έρευνα και ανάπτυξη, πατέντες, προϊόντα καινοτομίας), όσο και σε **αναπτυξιακά κριτήρια** για την αύξηση του αναπτυξιακού αποτυπώματος (αύξηση του περιφερειακού προϊόντος και της απασχόλησης, ανάπτυξη/αξιοποίηση νέων δεξιοτήτων και εξειδικευμένου προσωπικού, διασύνδεση/στήριξη τοπικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επένδυση σε τομείς προτεραιότητας με βάση τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης και τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης).

- Για μεγαλύτερη ελκυστικότητα του Αναπτυξιακού Νόμου στην τρέχουσα δυσμενή συγκυρία **να περιοριστεί η χρήση της μορφή της φορολογικής απαλλαγής** έναντι της **επιχορήγησης (grant)**, ως μορφής ενίσχυσης, η δε ένταση της επιτρεπόμενης από το ΧΠΕ ενίσχυσης **να παρέχεται στο 100%** σε όλες τις περιπτώσεις.
- Σχετικά με τους **δείκτες απασχόλησης**, κατά την αξιολόγηση για τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας θα πρέπει να συνεξετάζονται οι άμεσες, αλλά και οι έμμεσες και οι συνεπαγόμενες θέσεις, αλλά και η διαφοροποίηση των επενδύσεων εντάσεως εργασίας από τις υπόλοιπες.
- Προτείνεται η αύξηση του ύψους των επιλέξιμων δαπανών για **μεταφορά τεχνολογίας, συμβουλευτική υποστήριξη, διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία, έρευνα και ανάπτυξη**, βελτίωση της **ενεργειακής απόδοσης, περιβαλλοντική προστασία, logistics, συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού**.
- Η αποτελεσματικότητα του Αναπτυξιακού Νόμου συνδέεται με τη διευκόλυνση της **πρόσβασης των επενδυτών στη χρηματοδότηση** (ευνοϊκοί όροι τραπεζικής χρηματοδότησης, ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών μέσων λόγω του περιορισμού της δανειοδοτικής δυνατότητας των Τραπεζών-καταπιστευτικοί λογαριασμοί/εγγυοδοσία-, υπεραποσβέσεις, καθεστώτα απαλλαγής ΦΠΑ, εμπροσθοβαρείς δόσεις των ενισχύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου) για την αποφυγή συνθηκών έλλειψης ρευστότητας και αναστολής επενδυτικών σχεδίων λόγω αδυναμίας κάλυψης της ίδιας συμμετοχής των επιχειρήσεων.
- Οι πολιτικές για τη ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων πρέπει να συνοδεύονται με μια **φιλική για τις επενδύσεις φορολογική πολιτική** και με σταθερότητα του φορολογικού πλαισίου. Επίσης, με τη χρήση **χρηματοδοτικών εργαλείων** κατάλληλα προσαρμοσμένων για την **ενίσχυση της δυναμικής της νέας καινοτόμου επιχειρηματικότητας** όπως είναι τα χρηματοδοτικά εργαλεία για νεοφυείς επιχειρήσεις με φορολογικές ελαφρύνσεις για τα πρώτα έτη ίδρυσης, επιδοτήσεις επιτοκίων, κεφάλαια σποράς, μεταφοράς τεχνολογίας και επιχειρηματικής επιτάχυνσης, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών κλπ.
- Παράλληλα, θα πρέπει να συνεχιστούν **ρυθμιστικές βελτιώσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος** για τη βελτίωση της θέσης της χώρας στους διεθνείς πίνακες κατάταξης στο Doing Business. Σε αυτές περιλαμβάνονται η εξάλειψη της περιττής γραφειοκρατίας, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών δομών της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, η αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων, η ολοκλήρωση του κτηματολογίου και η υιοθέτηση καλών πρακτικών άλλων κρατών-μελών της ΕΕ.

3. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ/ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΕΝΟΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Τα καθεστώτα ενισχύσεων προκηρύσσονται με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων μετά από εισηγήσεις της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων. Στη νέα φάση, με ένα νέο Αναπτυξιακό Νόμο, οι επιλογές και ο σχεδιασμός ενός νέου καθεστώτος ενισχύσεων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα:

- τα αναφερθέντα στα προηγούμενα κεφάλαια ως προς τους **παραγωγικούς τομείς ενίσχυσης** με βάση τις εθνικές αναπτυξιακές και επενδυτικές προτεραιότητες,
- τα **υποδείγματα και τις καλές πρακτικές** καθεστώτων ενίσχυσης,
- τους **όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης δράσεων κρατικών ενισχύσεων** σε Επιχειρησιακά Προγράμματα της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων και του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης,
- τις **γενικές κατευθύνσεις του Κεφ. 2** για την εφαρμογή ενός απλού και λειτουργικού Αναπτυξιακού Νόμου.

Η προκήρυξη, εξειδικεύοντας τους όρους και τις προϋποθέσεις του Αναπτυξιακού Νόμου πρέπει κατ'ελάχιστον να περιλαμβάνει:

- τους **στόχους** και την **οριοθέτηση** του καθεστώτος ενίσχυσης,
- τα **είδη της ενίσχυσης** επενδυτικών σχεδίων
- τον συνολικό **προϋπολογισμό**, το **κατώτερο ύψος** του συνολικού κόστους κάθε επενδυτικού σχεδίου και τα **ποσοστά/ανώτερα ποσά ενίσχυσης**,
- τις **κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων** (ΚΑΔ) στους οποίους απευθύνεται,
- τις προϋποθέσεις συμμετοχής και τις **προδιαγραφές** των επιλέξιμων επενδυτικών σχεδίων,
- τους **κύκλους υποβολής** των αιτήσεων υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων με το ύψος της δημόσιας χρηματοδότησης για κάθε κύκλο υποβολής,
- τα **κριτήρια αξιολόγησης**, καθώς και την ελάχιστη βαθμολογία που απαιτείται να λάβει το σχέδιο προκειμένου να είναι επιλέξιμο.

Οι **κύκλοι προκήρυξης** προτείνεται να είναι **ανοικτοί για μεγάλο χρονικό διάστημα** πχ 6 ή 9 μήνες και μέχρι εξάντλησης του ύψους της δημόσιας χρηματοδότησης τους, ώστε να αποφεύγονται οι συνεχείς προκηρύξεις και να συνδυάζονται με την προτεινόμενη στα επόμενα, άμεση αξιολόγηση κάθε πρότασης μόλις υποβάλλεται ώστε να διευκολύνεται η πιο ομαλή χρονική κατανομή του αντίστοιχου διαχειριστικού φόρτου και κυρίως η ταχύτερη ένταξη όσων προτάσεων εγκρίνονται.

Κατά τα λοιπά, θα ισχύουν οι **γενικές διατάξεις και οι κανόνες του Αναπτυξιακού Νόμου** ως προς τις υποχρεώσεις των ενισχυόμενων φορέων, την επιλεξιμότητα δαπανών, τα δικαιολογητικά για την υποβολή των αιτήσεων υπαγωγής, τα παράβολα και τους λοιπούς όρους και τις προϋποθέσεις υποβολής, υπαγωγής, υλοποίησης, ελέγχων, πιστοποιήσεων της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, καθώς και των μακροχρόνιων υποχρεώσεων και κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

3.2 ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΡΟΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Όπως αναφέρθηκε, η υπαγωγή στον Αναπτυξιακό Νόμο όλων των κρατικών ενισχύσεων ιδιωτικών επενδύσεων με προϋπολογισμό άνω των 500 χιλ. € ανά πρόταση, από όλα τα χρηματοδοτικά μέσα, **θα αυξήσει σημαντικά τη χρηματοδότηση του υπέρ μεγαλύτερων επενδυτικών σχεδίων**, ενισχύοντας το στόχο της **μεγέθυνσης** των παραγωγικών μονάδων που είναι ένα από τα ζητούμενα. Αυτό, με την προϋπόθεση ότι **το συνολικό ύψος των χρηματοδοτήσεων αυτών θα αυξηθεί** σημαντικά, στην κατεύθυνση της κάλυψης του επενδυτικού κενού που καταγράφει η χώρα, όπως αναφέρθηκε σε άλλο Κεφάλαιο τα μελέτης.

Σύμφωνα με τις απόψεις που έχουν καταθέσει οι φορείς, αναδεικνύεται ως σημαντικό πρόβλημα η μη ομαλή **ροή των εκταμιεύσεων** της επιχορήγησης και η συνεπαγόμενη **επιβάρυνση της ρευστότητας** των δικαιούχων λόγω:

- του προβλεπόμενου **ποσοστού υλοποίησης** που απαιτείται για να καταστεί δυνατή η υποβολή αιτήματος πιστοποίησης δαπανών,
- των **καθυστερήσεων που παρατηρούνται στις διαδικασίες ελέγχου** και πιστοποίησης των δαπανών,
- **των καθυστερήσεων στην κατανομή των χρηματοδοτήσεων μέσω ΠΔΕ** με τον πίνακα των ενταγμένων έργων,
- του μεγάλου χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί **για την εκταμίευση των επιχορηγήσεων**.

Τα προβλήματα αυτά προκαλούν **πρόσθετο κόστος δανεισμού** για την υλοποίηση των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι **δυσκολίες πρόσβασης στην τραπεζική χρηματοδότηση** που έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία ασφυκτικών συνθηκών έλλειψης ρευστότητας και πολλές φορές επιφέρουν αναβολή ή και εγκατάλειψη εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων. Σχετικές **προτάσεις** για την επιχειρησιακή βελτίωση και την προσαρμογή, όπου απαιτείται, των διατάξεων του νέου αναπτυξιακού νόμου στα θέματα ροής χρηματοδότησης/εκταμιεύσεων είναι:

- η **ταυτόχρονη έκδοση της απαιτούμενης ΥΑ** κατανομής πιστώσεων με την προκήρυξη κάθε καθεστώτος,
- η δυνατότητα χρήσης λογαριασμού **escrow account**,
- η **παροχή εγγυήσεων** για έκδοση εγγυητικών επιστολών δικαιούχων σε ποσοστό που υπερβαίνει το 80% των επιχορηγήσεων,

- η **εκταμίευση της επιχορήγησης** να πραγματοποιείται σε χρονικό διάστημα ενός μηνός από την υποβολή της σχετικής Έκθεσης Ελέγχου και το αργότερο εντός 3 έως 5 ημερών από την υποβολή τυχόν επιπλέον στοιχείων,
- το **μέγιστο ποσό της ετήσιας ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής** (μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης) να ανέρχεται σε 40% του εγκεκριμένου ποσού της φορολογικής απαλλαγής, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα ταχείας εξασφάλισης ρευστότητας στις επιχειρήσεις,
- η **αναθεώρηση του ορίου για τη δυνατότητα πιστοποίησης** μέσω διοικητικού ελέγχου μέρους της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου,
- η **αύξηση του ποσοστού προκαταβολής** της επιχορήγησης,
- η καταβολή **ποσοστού της επιχορήγησης χωρίς διενέργεια επιτόπιου ελέγχου** αλλά μόνο με υποβολή παραστατικών εξόφλησης με ευθύνη των δικαιούχων για επιστροφή του ποσού εντόκως σε περίπτωση μη πιστοποίησης συγκεκριμένων δαπανών.

Οι προτάσεις καταβολής επιχορηγήσεων συγκεντρώνονται στον Πίνακα 5 σε δύο βασικά σενάρια:

Πίνακα 5: Προτάσεις τρόπου καταβολής επιχορηγήσεων	
Σενάριο 1 (Καταβολή σε 3 στάδια)	Σενάριο 2 (Καταβολή σε 4 στάδια)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αίτηση πληρωμής για ποσοστό 20% - 30% της επιχορήγησης με αντίστοιχη υποβολή σχετικών συμβάσεων και δικαιολογητικών πληρωμών για καταβολή αντίστοιχου ποσού επιχορήγησης μετά από διοικητικό έλεγχο. 2. Αίτηση Ενδιάμεσης Πιστοποίησης για την καταβολή ποσοστού 30%-75% της επιχορήγησης χωρίς υποβολή παραστατικών, αλλά με υποβολή βεβαιώσεων ορκωτών λογιστών/ ελεγκτικών εταιριών και αρμόδιων μηχανικών. 3. Αίτηση ενδιάμεσης Πιστοποίησης να γίνεται άπαξ. 4. Αίτηση Ολοκλήρωσης για την πιστοποίηση του συνόλου των δαπανών και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας για την καταβολή του υπολειπόμενου ποσού της ενίσχυσης με βάση την αντίστοιχη Έκθεση Ελέγχου. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αίτημα για πραγματοποίηση διοικητικού ελέγχου για ποσοστό υλοποίησης 25%, 2. Αίτημα για πραγματοποίηση ελέγχου για ποσοστό υλοποίησης 50% χωρίς υποβολή παραστατικών αλλά με υποβολή βεβαιώσεων ορκωτών λογιστών/ ελεγκτικών εταιριών και αρμόδιων μηχανικών. 3. Αίτημα για πραγματοποίηση διοικητικού ελέγχου για ποσοστό υλοποίησης 75%, 4. Αίτηση Ολοκλήρωσης για την πιστοποίηση του συνόλου των δαπανών και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας για την καταβολή του υπολειπόμενου ποσού της ενίσχυσης με βάση την αντίστοιχη Έκθεση Ελέγχου.

3.3 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Για την αντιμετώπιση των πολλαπλών προβλημάτων που έχουν εντοπιστεί τόσο από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και από τους συλλογικούς φορείς, όπως κωδικοποιήθηκαν στο

Παραδοτέο 1 της μελέτης, απαιτούνται **βελτιωτικές αλλαγές** για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του διαχειριστικού και ελεγκτικού μηχανισμού εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου. Οι προτεινόμενες στη συνέχεια αλλαγές καλύπτουν θέματα σχεδιασμού, οργάνωσης, χρηματοδότησης και έγκρισης ενός καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων, χρονικού προγραμματισμού και προθεσμιών, διοικητικού φόρτου, στελέχωσης, αξιολόγησης, διοικητικών/επιτόπιων ελέγχων, outsourcing στις διάφορες φάσεις εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου.

Στο Διάγραμμα που ακολουθεί (επόμενη σελίδα) απεικονίζονται οι βασικές λειτουργίες εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου με προτεινόμενο το πιο σαφή **διαχωρισμό μεταξύ:**

- α) των λειτουργιών σχεδιασμού, εξασφάλισης της χρηματοδότησης, εποπτείας και εγκρίσεων και**
- β) των λειτουργιών διαχειριστικής υποστήριξης.**

Την **ευθύνη εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου** από την πλευρά του αρμόδιου Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων έχει η Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών και Στρατηγικών Επενδύσεων και ΣΔΙΤ στην οποία υπάγεται η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων (ΓΔΙΕ).

Το πρώτο σκέλος κατά την εφαρμογή του Αναπτυξιακού Νόμου περιλαμβάνει τις λειτουργίες σχεδιασμού, εξασφάλισης της χρηματοδότησης, εποπτείας και εγκρίσεων. Με τις λειτουργίες αυτές, η ΓΔΙΕ σχεδιάζει, οργανώνει, προγραμματίζει, επεξεργάζεται και εισηγείται την προκήρυξη των καθεστώτων ενίσχυσης.

Κατά το σχεδιασμό στοχευμένων θεματικών καθεστώτων ενισχύσεων όπως είναι αυτές που αφορούν τον τουρισμό ή την ενέργεια ή την μεταποίηση και άλλα, η ΓΔΙΕ συνεργάζεται με τους φορείς πολιτικής των αντίστοιχων υπουργείων. Επίσης, προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την υπαγωγή των καθεστώτων κρατικής ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων στις χρηματοδοτήσεις συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ή στις χρηματοδοτήσεις μέσω του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

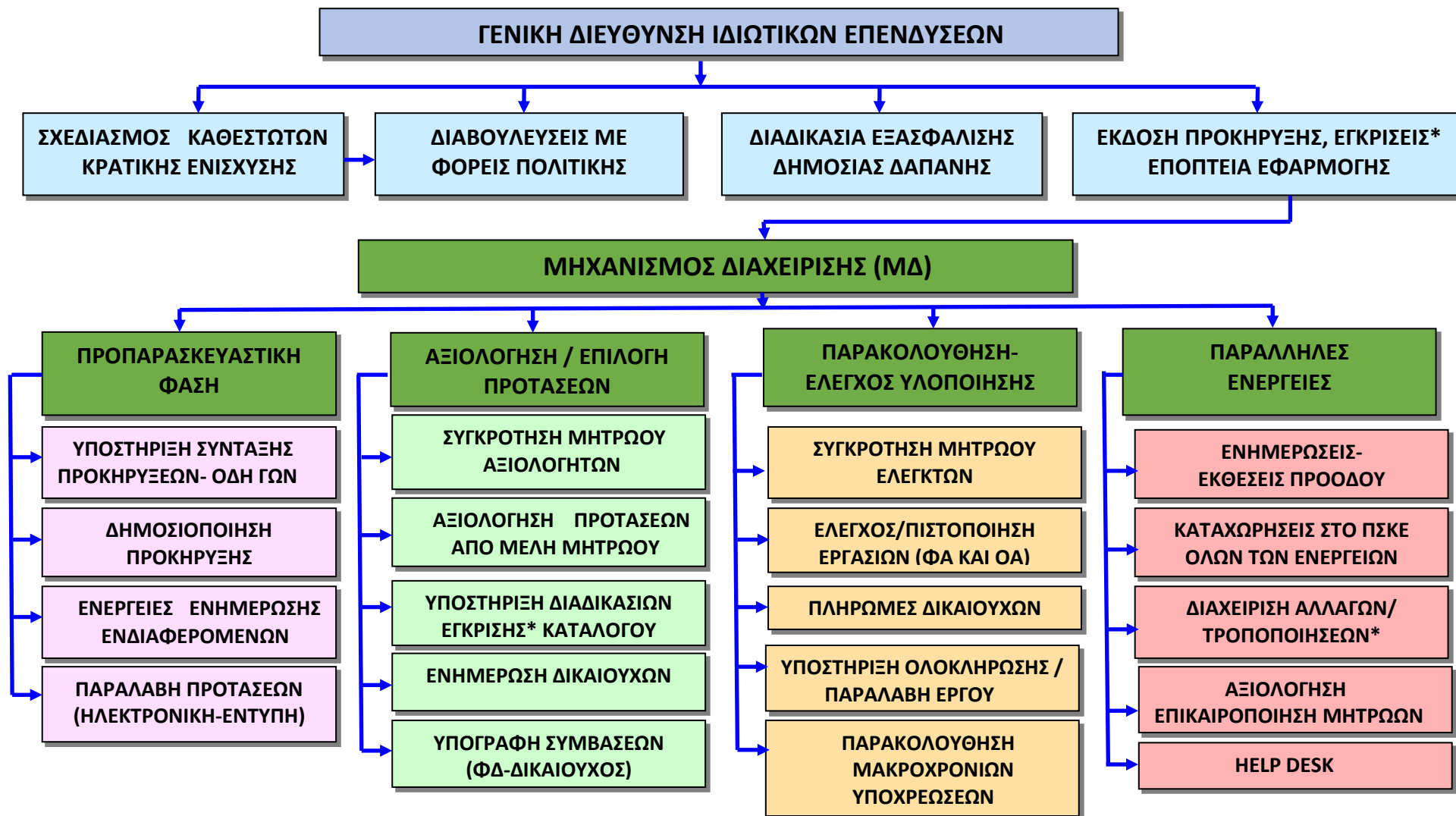
Στα καθεστώτα ενίσχυσης που αφορούν στη **μεταποίηση** και υποστηρικτικούς με αυτή κλάδους (π.χ. ΤΠΕ, logistics) θα πρέπει να διαμορφώνονται σε συνεργασία **με τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας** λόγω συνέργειας και συμπληρωματικότητας με άλλες αρμοδιότητες που η ίδια ασκεί (π.χ. νομοθέτηση και παρακολούθηση αδειοδότησης βιομηχανικών και λοιπών δραστηριοτήτων, οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων/βιομηχανικών και επιχειρηματικών υποδομών, παρακολούθηση υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων του Αναπτυξιακού Νόμου 3299/2004).

Η ΓΔΙΕ προετοιμάζει την Προκήρυξη ενός Καθεστώτος Ενίσχυσης και τους αντίστοιχους Οδηγούς/Οδηγίες και εισηγείται την υπογραφή της προβλεπόμενης Υπουργικής Απόφασης.

Το δεύτερο σκέλος περιλαμβάνει ένα ενιαίο, συνεκτικό σύνολο λειτουργιών διαχειριστικής υποστήριξης ένα **Μηχανισμό Διαχείρισης** που υπάγεται στην ΓΔΙΕ και αναπτύσσει/παρέχει τις ακόλουθες υπηρεσίες:

Προπαρασκευαστική φάση:

- υποστήριξη της ΓΔΙΕ κατά την σύνταξη Προκηρύξεων και Οδηγών για τα Καθεστώτα Ενίσχυσης,
- δημοσιοποίηση των προκηρύξεων και ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων – επιχειρήσεων (δημοσιεύσεις, διαδικτυακή ενημέρωση των ενδιαφερομένων, οργάνωση ενημερωτικών ημερίδων),
- παραλαβή μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων των προτάσεων των υποψηφίων για ένταξη.

Αξιολόγηση/Επιλογή Προτάσεων

- συγκρότηση Μητρώου Εμπειρογνομώνων/Αξιολογητών μετά από ανοιχτή διαδικασία δημοσιότητας,
- αξιολόγηση υπό την εποπτεία της ΓΔΙΕ των προτάσεων από μέλη του Μητρώου με διαδικασίες που διασφαλίζουν τη διαφανή και αντικειμενική αξιολόγηση,
- υποβολή του καταλόγου με τη βαθμολογική κατάταξη των υποψηφίων σε Γνωμοδοτική Επιτροπή για έγκριση και προώθηση για υπογραφή της Υπουργικής Απόφασης Υπαγωγής,
- δημοσιοποίηση της Απόφασης Υπαγωγής και ενημέρωση όλων των δυνητικών δικαιούχων που υπέβαλαν πρόταση,
- υπογραφή των συμβάσεων με τους δικαιούχους.

Προπαρασκευαστική φάση:

- υποστήριξη της ΓΔΙΕ κατά την σύνταξη Προκηρύξεων και Οδηγών για τα Καθεστάτα Ενίσχυσης,
- δημοσιοποίηση των προκηρύξεων και ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων – επιχειρήσεων (δημοσιεύσεις, διαδικτυακή ενημέρωση των ενδιαφερομένων, οργάνωση ενημερωτικών ημερίδων),
- παραλαβή μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων των προτάσεων των υποψηφίων για ένταξη.

Αξιολόγηση/Επιλογή Προτάσεων

- συγκρότηση Μητρώου Εμπειρογνομώνων/Αξιολογητών μετά από ανοιχτή διαδικασία δημοσιότητας,
- αξιολόγηση υπό την εποπτεία της ΓΔΙΕ των προτάσεων από μέλη του Μητρώου με διαδικασίες που διασφαλίζουν τη διαφανή και αντικειμενική αξιολόγηση,
- υποβολή του καταλόγου με τη βαθμολογική κατάταξη των υποψηφίων σε Γνωμοδοτική Επιτροπή για έγκριση και προώθηση για υπογραφή της Υπουργικής Απόφασης Υπαγωγής,
- δημοσιοποίηση της Απόφασης Υπαγωγής και ενημέρωση όλων των δυνητικών δικαιούχων που υπέβαλαν πρόταση,
- υπογραφή των συμβάσεων με τους δικαιούχους.

Παρακολούθηση/Έλεγχος Υλοποίησης

- συγκρότηση Μητρώου Εμπειρογνομώνων/Ελεγκτών μετά από ανοιχτή διαδικασίας δημοσιότητας,
- διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι από μέλη του Μητρώου,
- πληρωμή των δικαιούχων,
- συνεχής παρακολούθηση/υποστήριξη της υλοποίησης, ολοκλήρωσης και παραλαβής του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου των έργων,

- διαχείριση αλλαγών, αντιλογισμού δαπανών και δημοσιονομικών διορθώσεων όπου απαιτείται,
- παρακολούθηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των δικαιούχων.

Παράλληλες ενέργειες

- αξιολόγηση και περιοδική επικαιροποίηση των Μητρώων,
- καταχώρηση στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων όλων των στοιχείων της πορείας καθενός καθεστώτος ενίσχυσης,
- ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων των επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται για εξαγωγή ποσοτικών και ποιοτικών συμπερασμάτων, αξιολόγηση, σύνταξη εκθέσεων/αναφορών και υποβολή βελτιωτικών προτάσεων,
- εκπόνηση και υποβολή προς έγκριση στη ΓΔΙΕ, εγχειριδίων διαχείρισης και ελέγχου,
- λειτουργία help desk.

3.4 ΥΠΟΒΟΛΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Οι αιτήσεις επενδυτών για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων τους στις διατάξεις του Αναπτυξιακού νόμου απευθύνονται **μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων** που έχει αναπτυχθεί:

- α. τα μεν επενδυτικά σχέδια επιλέξιμου ύψους από 500 χιλ. έως 3 εκατ. € στις Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού των αντίστοιχων Περιφερειών της Χώρας, στα όρια των οποίων προτείνεται να υλοποιηθεί το επενδυτικό σχέδιο μέσω των αποκεντρωμένων δομών του Μηχανισμού Διαχείρισης,
- β. τα δε επενδυτικά σχέδια επιλέξιμου ύψους άνω των 3 εκατ. € όλης της χώρας στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων μέσω της δομής και των λειτουργιών του Μηχανισμού Διαχείρισης που αναπτύχθηκε στα προηγούμενα.

Με Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων εκδίδεται **Οδηγός Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων** που περιλαμβάνει τις μεθόδους ελέγχου και αξιολόγησης των προτάσεων προς υπαγωγή.

Στην Προκήρυξη έχουν ήδη εξειδικευτεί τα κριτήρια, η μεθοδολογία, η προθεσμία παροχής διευκρινίσεων, τα **όργανα και η διαδικασία της αξιολόγησης**, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, οι δείκτες βαθμολόγησης και η στάθμισή τους, καθώς και η ελάχιστη βαθμολογία που πρέπει να συγκεντρώνει το επενδυτικό σχέδιο, προκειμένου να συμπεριληφθεί στους πίνακες κατάταξης.

Ως προς τον **τρόπο αξιολόγησης των προτάσεων επενδυτικών σχεδίων**, η συγκριτική μέθοδος αξιολόγησης έχει αποδειχθεί χρονοβόρα διαδικασία που σε πολλές περιπτώσεις

προκαλεί υψηλούς φόρτους αιχμής με τη συσσώρευση μεγάλου αριθμού προτάσεων σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία, γεγονός που δυσκολεύει και καθυστερεί την αξιολόγηση τους.

Είναι προτιμότερη η άμεση αξιολόγηση, ως πιο γρήγορη και πιο αποτελεσματική διαδικασία. Με την άμεση αξιολόγηση εξομαλύνεται η κατανομή του φόρτου αξιολόγησης προτάσεων, εξασφαλίζεται, κατά μέσο όρο η συντομότερη ένταξη των Πράξεων και κατά συνέπεια επισπεύδεται η έναρξη της υλοποίησης και ολοκλήρωσης των επενδύσεων.

Στις περιπτώσεις άμεσης αξιολόγησης είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η αξιοπιστία της κατάταξης των προτάσεων **κατά σειρά προτεραιότητας**. Η κατάταξη θα πρέπει να γίνεται μετά τη διαπίστωση της πληρότητας της υποβαλλόμενης πρότασης με τη χρήση **τυποποιημένου Συστήματος Ελέγχου Πληρότητας**.

Η αξιολόγηση ανατίθεται σε αξιολογητές που επιλέγονται με τυχαία ηλεκτρονική επιλογή μέσω του ΠΣΚΕ (και των αναπληρωματικών τους για ταχεία αντικατάσταση αν απαιτηθεί) από το **Εθνικό Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΕΜΠΑ)**. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει:

- έλεγχο συμμόρφωσης με τους όρους της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων υπαγωγής,
- τεκμηρίωση της φερεγγυότητας του φορέα του επενδυτικού σχεδίου και της δυνατότητας χρηματοδότησης του κόστους του επενδυτικού σχεδίου είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση,
- αξιολόγηση ως προς το εύλογο κόστους των επιλέξιμων δαπανών (η δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης με εύρος καταλόγων πρότυπου και απλοποιημένου κόστους ανά είδος δαπάνης θα διευκολύνει την αξιολόγηση του κόστους),
- εκτίμηση της υποβληθείσας ανάλυσης βιωσιμότητας του επενδυτικού σχεδίου με την εκπλήρωση δεικτών βαθμολογίας με βάση τις οικονομικές επιδόσεις του φορέα, τους δείκτες βιωσιμότητας και απόδοσης της επένδυσης, τους δείκτες βιωσιμότητας και απόδοσης του φορέα μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης και τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας.

Για το ΕΜΠΑ είναι αναγκαία η περιοδική αξιολόγηση και επικαιροποίησή του, με νέες προσκλήσεις υποψηφίων αξιολογητών, διαδικασία αξιολόγησης των προηγούμενων, **προγράμματα εκπαίδευσης και πιστοποίησης**.

Με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, καταρτίζεται στο ΠΣΚΕ προσωρινός **πίνακας αποτελεσμάτων αξιολόγησης** ο οποίος οριστικοποιείται μετά την εξέταση των ενστάσεων κατά φθίνουσα βαθμολογική σειρά. Τα επενδυτικά σχέδια με βάση τη σειρά κατάταξής τους στον οριστικό πίνακα υπάγονται στο καθεστώς ενίσχυσης με **Απόφαση Υπαγωγής**, μέχρι την εξάντληση του αντίστοιχου προϋπολογισμού της Απόφασης Προκήρυξης.

Για την εποπτεία της διαδικασίας αξιολόγησης, της κατάταξης των προτάσεων σε σειρά προτεραιότητας (προσωρινός Πίνακας) και εξέτασης των εντάσεων ενός Καθεστώτος Ενίσχυσης και του οριστικού Πίνακα προς έκδοση της ΥΑ συγκροτείται **Επιτροπή Εποπτείας Καθεστώτος Ενίσχυσης** για καθένα από τα καθεστώτα που θα προκηρυχθούν.

Αρμόδια όργανα για μεν την έκδοση των **Προκηρύξεων Καθεστώτων Ενίσχυσης** είναι ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων, για δε τη συγκρότηση των **Επιτροπών Εποπτείας Καθεστώτος Ενίσχυσης** και την έκδοση **Αποφάσεων Υπαγωγής** είναι ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τα επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και οι Περιφερειάρχες για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στις αντίστοιχες Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών.

Ένα καίριο πρόβλημα που έχει αναδειχθεί από πολλούς εμπλεκόμενους (υπηρεσίες και φορείς) είναι ο **πολύ μεγάλος χρόνος** που προκύπτει από την υποβολή μιας αίτησης υπαγωγής μέχρι την δημοσίευση της σχετικής απόφασης ένταξης/υπαγωγής ενός επενδυτικού σχεδίου στα καθεστώτα ενισχύσεων των Αναπτυξιακών Νόμων. Όπως καταγράφηκε και στο Παραδοτέο 1, ο μέσος χρόνος κυμαίνεται μεταξύ 646 και 710 ημερών, ενώ για 5% των αιτημάτων ξεπερνάει ακόμα και τα 2 έτη.

Η θεσμική αλλαγή και οι μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή του νέου Αναπτυξιακού Νόμου θα πρέπει **κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες καθυστερήσεις** που συνοδεύουν τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του. Στη κατεύθυνση αυτή θα συμβάλουν:

- Ένας νέος, **χωριστός μηχανισμός διαχείρισης** που θα ασκεί το σύνολο των λειτουργιών διαχείρισης, όπως προτάθηκε παραπάνω.
- **Απλοποιημένες διαδικασίες και μείωση του πλήθους των δικαιολογητικών** που απεικονίζονται κωδικοποιημένα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.
- Σύντμηση των διαδικασιών όπως είναι η **ενοποίηση σε ένα στάδιο** όλων των πλευρών χειρισμού της πληρότητας, της νομιμότητας και της τεχνικοοικονομικής αξιολόγησης
- Θεσμοθέτηση της **άμεσης αξιολόγησης** ώστε αυτή να αρχίζει αμέσως με την υποβολή της αίτησης υπαγωγής και όχι με την λήξη της προκήρυξης του καθεστώτος. Η άμεση αξιολόγηση διευκολύνει τον προγραμματισμό της διαδικασίας αξιολόγηση γιατί συντελεί στην πιο ομαλή χρονική κατανομή του αντίστοιχου φόρτου στο ανθρώπινο δυναμικό που εμπλέκεται.
- Διεύρυνση της χρήσης επιλογών πρότυπου **απλοποιημένου κόστους** (κατ'αποκοπήν ποσοστά, κατ'αποκοπήν ποσά, τιμές ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου) με τη δημιουργία κεντρικών βάσεων με ιστορικά στοιχεία κόστους. Μέσω του απλοποιημένου κόστους δημιουργείται μια αντικειμενική βάση κοστολόγησης και αξιολόγησης και διευκολύνεται επαλήθευση των αντίστοιχων δαπανών.
- Ενσωμάτωση ρεαλιστικών **χρονικών προθεσμιών** και κυρίως τον τρόπο **δεσμευτικής τήρησης τους** ώστε να αποφεύγονται καθυστερήσεις και να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η ίση μεταχείριση των επενδυτών. Το χρονικό διάστημα για το στάδιο της εξέτασης και αξιολόγησης της πρότασης μέχρι την καταχώρηση της βαθμολογίας στο ΠΣΚΕ μπορεί να είναι ένα δίμηνο.
- Κατάλληλη και επαρκής, ως προς τη **σύνθεση και τον αριθμό, κατάρτιση του ΕΜΠΑ** ώστε να μην προκαλείται "συμφόρηση" σε περιόδους αιχμής και καθυστερήσεις στην

έναρξη των αξιολογήσεων. Η καθιέρωση της άμεσης αξιολόγησης απλοποιεί τον προγραμματισμό της χρέωσης εργασιών αξιολόγησης στα μέλη του ΕΜΠΑ.

- Έγκαιρη επίλυση διοικητικών και άλλων **θεμάτων των μελών του ΕΜΠΑ** όπως το ύψος και η καταβολή της αμοιβής τους χωρίς καθυστερήσεις.
- Η **διαδικασία ανάθεσης σε πιστοποιημένους αξιολογητές** να γίνεται λαμβάνοντας υπ' όψη και τον τομέα δραστηριότητας στον οποίο έχουν αποκτήσει σχετική εμπειρία καθώς και την υπηρεσιακή τους αξιολόγηση.
- **Οργανωτική ετοιμότητα** για την ελαχιστοποίηση του χρόνου μεταξύ της υποβολής μιας αίτησης υπαγωγής και της έναρξης αξιολόγησης (άμεση αξιολόγηση).

3.5 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η **θεσμική αλλαγή και οι μεταρρυθμίσεις** που απαιτούνται για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή του Αναπτυξιακού Νόμου θα πρέπει **να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες καθυστερήσεις** που αφορούν την παρακολούθηση και τις ελεγκτικές διαδικασίες. Στη κατεύθυνση αυτή μπορούν να συντελέσουν:

- Ο νέος, **χωριστός μηχανισμός παρακολούθησης και ελέγχων** που θα ασκεί το σύνολο των λειτουργιών **διαχείρισης**, όπως προτάθηκε παραπάνω.
- **Απλοποιημένες διαδικασίες και μείωση του πλήθους των δικαιολογητικών** που απεικονίζονται κωδικοποιημένα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.
- Έκδοση **εξαμηνιαίων Δελτίων Παρακολούθησης της Προόδου** υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ενισχύσεων με τη χρήση Key Performance Indicators καθώς και διαχειριστικών δεικτών. .
- Επανεξέταση/ενσωμάτωση ρεαλιστικών **χρονικών προθεσμιών** και κυρίως τον τρόπο **δεσμευτικής τήρησης τους** ώστε να αποφεύγονται καθυστερήσεις και να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η ίση μεταχείριση των επενδυτών. Οι προθεσμίες αναφέρονται σε διοικητικές πράξεις και ενέργειες όπως:
  - ✓ τροποποίηση απόφασης υπαγωγής
  - ✓ απόφαση χορήγησης προκαταβολής
  - ✓ ορισμός οργάνων ελέγχου
  - ✓ εξέταση/επικύρωση εκθέσεων ελέγχου.
- Διεύρυνση της χρήσης επιλογών πρότυπου **απλοποιημένου κόστους** (κατ'αποκοπήν ποσοστά, κατ'αποκοπήν ποσά, τιμές ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου) με τη δημιουργία κεντρικών βάσεων με ιστορικά στοιχεία κόστους. Μέσω του απλοποιημένου κόστους δημιουργείται μια αντικειμενική βάση και διευκολύνει επίσης και την επαλήθευση/πιστοποίηση των αντίστοιχων δαπανών.

- Κατάλληλη και επαρκής, ως προς τη **σύνθεση και τον αριθμό, κατάρτιση Εθνικού Μητρώου Πιστοποιημένων Ελεγκτών (ΕΜΠΕ)**, ώστε να μην προκαλείται “συμφόρηση” σε περιόδους αιχμής. Έγκαιρη επίλυση διοικητικών και άλλων **θεμάτων των μελών του (ΕΜΠΕ)** όπως το ύψος και η καταβολή της αμοιβής τους χωρίς καθυστερήσεις.
- **Οι ενέργειες που αφορούν ουσιώδεις διαφοροποιήσεις του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ή μείωση της δυναμικότητας του επενδυτικού σχεδίου εξετάζονται μετά από Αιτήματα Τροποποιήσεων** για εκ νέου αξιολόγηση και έγκριση. Άλλες όμως αλλαγές όπως οι παρακάτω να υποβάλλονται ως **Γνωστοποιήσεις** με στόχο την ελαχιστοποίηση των διαδικασιών τροποποίησης της απόφασης υπαγωγής:
  - ✓ αλλαγή του φορέα της επένδυσης λόγω συγχώνευσης ή διάσπασης,
  - ✓ αλλαγή έδρας,
  - ✓ αλλαγή τρόπου χρηματοδότησης της επένδυσης,
  - ✓ παράταση του χρόνου ολοκλήρωσης της επένδυσης,

Μεγάλες **καθυστερήσεις** καταγράφονται (Παραδοτέο 1) και στον ενδιάμεσο έλεγχο και στον έλεγχο ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων. Αν και τα επενδυτικά σχέδια έχουν σημαντικό υποχρεωτικό ελεγκτικό αντικείμενο, μεγάλες καθυστερήσεις προκύπτουν ακόμη και στο στάδιο ορισμού των οργάνων ελέγχου.

Το σύνολο της ελεγκτικής διαδικασίας ενός επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να διενεργείται από ένα **Όργανο Ελέγχου** που συγκροτείται από μέλη του ΕΜΠΕ (και των αναπληρωματικών τους για ταχεία αντικατάσταση αν απαιτηθεί). Μετά την ολοκλήρωση ενός διοικητικού ή επιτόπιου ελέγχου συντάσσεται σχετική έκθεση η οποία καταχωρείται στο ΠΣΚΕ.

Για κάθε προκήρυξη καθεστώτος ενίσχυσης συγκροτείται **Κεντρικό Όργανο Ελέγχου** (και των αναπληρωματικών τους για ταχεία αντικατάσταση αν απαιτηθεί) που εποπτεύει το σύνολο των ελεγκτικών διαδικασιών και τη σύνταξη των εκθέσεων θέτοντας. Στις περιπτώσεις στοχευμένων θεματικών καθεστώτων ενισχύσεων να προβλέπεται επίσης όπως και στη φάση του σχεδιασμού τους, **η συμμετοχή εκπροσώπων των αρμόδιων Γενικών Γραμματειών**, ανάλογα με τα επιμέρους καθεστώτα ενίσχυσης που θα προβλεφθούν στο πλαίσιο του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.

Κρίσιμα θέματα είναι:

- Ο έγκαιρος **ορισμός των οργάνων ελέγχου** και η διασφάλιση της αποδοχής του διορισμού τους ή αν απαιτηθεί, της άμεσης αντικατάστασής τους.
- Ο ορισμός των μελών των οργάνων ελέγχου να γίνεται από ΕΜΠΕ όχι με κλήρωση, αλλά λαμβάνοντας υπ’ όψη την σχετική με το αντικείμενο της επένδυσης εμπειρία, την διαθεσιμότητά και την αξιολόγηση των ελεγκτών.
- Οι **επιτόπιοι έλεγχοι** και ειδικά σε μικρότερα επενδυτικά έργα μπορούν να γίνονται δειγματοληπτικά βάσει κριτηρίων επικινδυνότητας της συγκεκριμένης κατηγορίας επένδυσης για να περιοριστεί ο φόρτος και οι καθυστερήσεις.

- Η θέσπιση **αυστηρών χρονοδιαγραμμάτων** για τους ελεγκτές για την πραγματοποίηση του ελέγχου και τη σύνταξη και καταχώρηση στο ΠΣΚΕ των Εκθέσεων Ελέγχου.

Τακτικός έλεγχος ενεργείται από το Όργανο Ελέγχου μετά από αίτηση του φορέα του επενδυτικού σχεδίου που συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που ορίζονται στην απόφαση προκήρυξης, προκειμένου να ελεγχθεί και πιστοποιηθεί κατά περίπτωση

- α) το αν έχει υλοποιηθεί το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της επένδυσης σε ποσοστό τουλάχιστον 50% (ή όπως αυτό αναπροσαρμοστεί) κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος ελέγχου, ώστε να ενεργοποιηθεί η διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης, ή
- β) το αν έχει ολοκληρωθεί το επενδυτικό σχέδιο και έχει αρχίσει η παραγωγική λειτουργία της επένδυσης κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων εκδίδεται **Οδηγός Ελέγχου Επενδύσεων** όπου εξειδικεύεται η μέθοδος ελέγχου, καθορίζονται τα δικαιολογητικά για την πραγματοποίηση ελέγχων αντικείμενα ελέγχου, οι όροι σχετικά με την ολοκλήρωση της επένδυσης και την έναρξη της παραγωγικής της λειτουργίας, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την ορθή εκτέλεση του ελέγχου.

Οι έλεγχοι πιστοποίησης της πορείας υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου ή/και ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων μπορεί να γίνονται και με ευθύνη του δικαιούχου.

Συνοπτικά, οι ενέργειες για την ενδιάμεση πιστοποίηση και την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου είναι τα εξής (Πίνακας 6):

Πίνακας 6: Ενέργειες πιστοποίησης/ελέγχων		
Έλεγχος από αρμόδιες υπηρεσίες	Έλεγχος με ευθύνη του δικαιούχου	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Υποβολή σχετικού αιτήματος ✓ Έλεγχος πληρότητας του αιτήματος ελέγχου από την αρμόδια Υπηρεσία ✓ Ορισμός Οργάνου Ελέγχου από το ΕΜΠΕ ✓ Διενέργεια του Ελέγχου και σύνταξης σχετικής έκθεσης (με προθεσμία 45 ημερών σε περίπτωση 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Υποβολή σχετικής αίτησης για την πιστοποίηση του 50% της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου χωρίς διενέργεια ελέγχου, με βεβαιώσεις υλοποίησης του 50% υπογεγραμμένες από ορκωτό λογιστή και όπου απαιτείται από πολιτικό μηχανικό κλπ. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Έλεγχος πληρότητας αιτήματος από το Κεντρικό Όργανο Ελέγχου και εισήγηση για σχετική απόφαση

<p>διοικητικού ελέγχου, με προθεσμία 90 ημερών για διενέργεια επιτόπιου ελέγχου – αυτοψία)</p> <p>✓ Έλεγχος πληρότητας της Έκθεσης Ελέγχου από το Κεντρικό Όργανο Ελέγχου και εισήγηση για έκδοση της σχετικής απόφασης ή για συμπληρωματικής έκθεση ή διενέργεια νέου ελέγχου</p>	<p>✓ Υποβολή δήλωσης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης</p> <p>✓ Υποβολή έκθεσης ελέγχου ολοκλήρωσης υπογεγραμμένης από ορκωτό ελεγκτή – λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία και βεβαιώσεις από μηχανικό, λογιστή κλπ.</p>	<p>✓ Έλεγχος πληρότητας αίτησης και έκθεσης ελέγχου από το Κεντρικό Όργανο Ελέγχου, εισήγηση για σχετική απόφαση.</p> <p>✓ Δειγματοληπτικοί έλεγχοι</p>
--	--	---

3.6 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ

Ο μεγάλος φόρτος που συσσωρεύεται γύρω από τα δικαιολογητικά τεκμηρίωσης, τόσο για την αξιολόγηση της υπαγωγή ενός επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου, όσο και για τους ελέγχους και τις πιστοποιήσεις κατά την υλοποίηση επιβάλλει την **επανεξέταση της αναγκαιότητας και του τρόπου υποβολής των διαφόρων δικαιολογητικών**. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και έγγραφα κατατάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες (Πίνακας 7):

Πίνακας 7: Κατηγορίες δικαιολογητικών/εγγράφων		
Κατηγορία	Είδος εγγράφου	Πηγή έκδοσης
Νομιμοποιητικά έγγραφα	Καταστατικά, καταχωρήσεις/ανακοινώσεις ΓΕΜΗ, βιβλία μετόχων κλπ.	✓ ΓΕΜΗ
Οικονομικά στοιχεία	Ισολογισμοί, αποτελέσματα χρήσεων κá	✓ ΓΕΜΗ
Φορολογικά στοιχεία	Έντυπα ΦΠΑ, ΦΜΥ, φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων, αποδεικτικά κατάθεσης συμβάσεων προμηθευτών/ακινήτων	✓ ΑΑΔΕ – Φορολογικές υπηρεσίες
Λογιστικά στοιχεία	Ισοζύγια, ημερολόγια, καρτέλες προμηθευτών/δανείων/επιχορηγήσεων, αναλυτικοί λογαριασμοί κλπ, μητρώα παγίων	✓ Επενδυτικός Φορέας
Στοιχεία δαπανών	Παραστατικά δαπανών, μεταφορικά έγγραφα, εξοφλητικά έγγραφα δαπανών, extrait τραπεζικών λογαριασμών, βεβαιώσεις, φωτογραφίες, συμβάσεις, τεχνικές	✓ Επενδυτικός Φορέας ✓ ΑΑΔΕ - myDATA

Πίνακας 7: Κατηγορίες δικαιολογητικών/εγγράφων		
Κατηγορία	Είδος εγγράφου	Πηγή έκδοσης
	περιγραφές, αναλυτικές επιμετρήσεις, εκτιμήσεις μηχανικών/εμπειρογνομόνων κλπ	
Άδειες	Οικοδομικές, λειτουργίας εγκαταστάσεων, πυροπροστασίας, θέματα περιβαλλοντικών όρων, μεταφορικών μέσων, σήμα ΕΟΤ, άδειες για ΑΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ηλεκτρονική ταυτότητα ακινήτου ✓ ΓΓΒ – notify business ✓ Επενδυτικός Φορέας
Στοιχεία μισθοδοσίας	ΑΠΔ, έντυπα επιθεώρησης εργασίας Ε4, συμβάσεις, μισθοδοτικές καταστάσεις προσωπικού φορέα/προσωπικού διαφόρων οικοδομικών έργων	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ΟΑΕΔ - Εργάνη
Ακίνητα	Τίτλοι, τοπογραφικά, συμβάσεις παραχώρησης	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ελληνικό κτηματολόγιο (Γραφεία Κτηματογράφησης/Υποθηκοφυλακεία) ✓ ΑΑΔΕ

Αναλυτικοί πίνακες που δείχνουν ομαδοποιημένα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά/έγγραφα για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των επενδυτικών σχεδίων του καθεστώτος Γενική Επιχειρηματικότητα παρουσιάζονται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**.

Στην κατεύθυνση της **απλοποίησης των δικαιολογητικών και του περιορισμού των μεγάλων καθυστερήσεων** στα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής ενός επενδυτικού σχεδίου προτείνεται να εξεταστούν τα ακόλουθα:

- A) **Ταχεία αξιολόγηση και ένταξη** (6 μήνες) του επενδυτικού σχεδίου με λιγότερα δικαιολογητικά και με αξιολόγηση βασιζόμενη σε αντικειμενικά κριτήρια και γρήγορες εγκρίσεις. Ο λεπτομερής έλεγχος για οριστική ένταξη μπορεί να μεταφερθεί σε επόμενη χρονική στιγμή και αφού έχει ξεκινήσει η υλοποίηση με ευθύνη του επενδυτή. Ενδεχόμενα αυτό να γίνεται με το πρώτο αίτημα πιστοποίησης δαπανών.
- B) Δικαιολογητικά που υποχρεωτικά καταχωρούνται από τον επενδυτή και ήδη υπάρχουν σε πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων άλλων δημόσιων φορέων θα πρέπει να **αναζητούνται αυτεπάγγελα** από τους αξιολογητές και ελεγκτές (πχ τα πιστοποιητικά ΓΕΜΗ για την νόμιμη λειτουργία της επιχείρησης, φορολογική και η ασφαλιστική ενημερότητα, κλπ.).
- Γ) Δημιουργία **αποθετηρίου/ηλεκτρονικού μητρώου** του επενδυτικού φορέα με υποχρέωση του για ενημέρωση και επικαιροποίηση των στοιχείων όταν προκύπτει κάποια μεταβολή. Στο μητρώο αυτό θα έχουν πρόσβαση οι εμπλεκόμενοι φορείς, οι

εξουσιοδοτημένοι αξιολογητές/ελεγκτές και τυχόν άλλοι φορείς του δημοσίου στις περιπτώσεις που απαιτείται. Στο μητρώο αυτό θα υποβάλλονται έγγραφα των εξής κατηγοριών:

- Ταυτότητα επιχείρησης
- Νομιμοποιητικά έγγραφα
- Οικονομικά στοιχεία
- Φορολογικά στοιχεία
- Άδειες
- Στοιχεία μισθοδοσίας
- Ακίνητα

3.7 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Τα νέα δεδομένα στον τομέα των ΤΠΕ δίνουν νέες δυνατότητες στις **εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης** και για τη διαχείριση των αναγκών και λειτουργιών εφαρμογής του Αναπτυξιακού Νόμου.

Οι εφαρμογές αυτές επεκτείνονται στην αξιολόγηση, πορεία υλοποίησης, πορεία ενδιάμεσων και τελικών ελέγχων, πορεία εκταμιεύσεων και διαρκή πληροφόρηση (“Visibility”) μέσω του διαδικτύου.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να ολοκληρωθούν και να επεκταθούν εφαρμογές σε θέματα όπως:

- ✓ **Διαλειτουργικότητα** δημόσιων υπηρεσιών με **διασυνδέσεις των πληροφοριακών τους συστημάτων** ώστε για τον επενδυτή να ισχύει η αρχή “once only”.
- ✓ **Ολοκλήρωση της διασύνδεσης του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων** με τα πληροφοριακά συστήματα των αρμόδιων υπηρεσιών (Εργάνη, Taxisnet κλπ.) για την αυτόματη ανάκτηση των απαιτούμενων στοιχείων και δικαιολογητικών.
- ✓ Δυνατότητα για **διαρκή πληροφόρηση** των δικαιούχων μέσω του ΠΣΚΕ της πορείας ενός επενδυτικού σχεδίου από την υποβολή, την ολοκλήρωσή, τις εκταμιεύσεις, την παρακολούθηση της πορείας των αιτήσεων υπαγωγής και των λοιπών αιτημάτων τους, καθώς και τις διαδικασίες για την τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων τους.
- ✓ **Αναβάθμιση στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ)** επειδή διαπιστώνονται δυσκολίες και προβλήματα στην παρακολούθηση της πορείας των επενδυτικών σχεδίων λόγω των αδυναμιών που εμφανίζει το ΠΣΚΕ με αποτέλεσμα την έλλειψη δυνατότητας διαχείρισης μέσω του ΠΣΚΕ του συνόλου των πληροφοριών και στοιχείων σε όλα τα στάδια, από την υποβολή μιας επενδυτικής πρότασης μέχρι και την λήξη των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.

- ✓ Υποστήριξη Πληροφοριακού Συστήματος με **Developers** και **HelpDesk**.

3.8 ΣΥΝΟΠΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ

Με βάση τα παραπάνω, οι προτεινόμενες διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές για τη βελτίωση του Αναπτυξιακού Νόμου συνοψίζονται ως εξής:

- Οι **κύκλοι προκήρυξης** προτείνεται να είναι ανοικτοί για συνεχή υποβολή προτάσεων σε μεγάλο χρονικό διάστημα πχ 6 ή 9 μήνες και μέχρι εξάντλησης του ύψους της δημόσιας χρηματοδότησης κάθε προκήρυξης.
- Η ΓΔΙΕ σχεδιάζει, οργανώνει, προγραμματίζει, επεξεργάζεται και εισηγείται την προκήρυξη των καθεστώτων ενίσχυσης. Κατά το σχεδιασμό στοχευμένων θεματικών καθεστώτων ενισχύσεων όπως είναι αυτές που αφορούν τον τουρισμό ή την ενέργεια ή την μεταποίηση και άλλα, **η ΓΔΙΕ συνεργάζεται με τους φορείς πολιτικής των αντίστοιχων υπουργείων**. Για παράδειγμα, τα καθεστώτα ενίσχυσης που αφορούν στη μεταποίηση και υποστηρικτικούς με αυτή κλάδους (π.χ. ΤΠΕ, logistics) θα πρέπει να διαμορφώνονται σε συνεργασία με τη **Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας**.
- **Υιοθέτηση της άμεσης αξιολόγησης**, ως πιο γρήγορης και πιο αποτελεσματικής διαδικασίας που εξομαλύνει την κατανομή του φόρτου αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων και εξασφαλίζει τη συντομότερη ένταξη όσων προτάσεων εγκρίνονται.
- Οργάνωση ενός **Μηχανισμού Διαχείρισης** που θα υπάγεται στην ΓΔΙΕ και θα αναπτύσσει/παρέχει ένα ενιαίο, συνεκτικό σύνολο λειτουργιών διαχειριστικής υποστήριξης (οργάνωση, συντονισμός, αξιολόγηση, παρακολούθηση, έλεγχοι)
- Λειτουργία του **Εθνικού Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΕΜΠΑ)** με περιοδική αξιολόγηση και επικαιροποίηση του μετά από νέες προσκλήσεις υποψηφίων αξιολογητών, διαδικασία αξιολόγησης των προηγούμενων και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης και πιστοποίησης.
- Η αξιολόγηση ανατίθεται σε **αξιολογητές** (και των αναπληρωματικών τους για ταχεία αντικατάσταση αν απαιτηθεί) που επιλέγονται τυχαία λαμβάνοντας όμως υπ' όψη και τον τομέα δραστηριότητας στον οποίο έχουν αποκτήσει σχετική εμπειρία καθώς και την υπηρεσιακή τους αξιολόγηση.
- Σύντμηση των διαδικασιών αξιολόγησης με **ενοποίηση σε ένα στάδιο** όλων των αντικειμένων ελέγχου της πληρότητας, της νομιμότητας και της τεχνικοοικονομικής εξέτασης ενός επενδυτικού σχεδίου.
- **Ταχεία αξιολόγηση και ένταξη** του επενδυτικού σχεδίου με λιγότερα δικαιολογητικά και με αξιολόγηση βασιζόμενη σε αντικειμενικά κριτήρια και γρήγορες εγκρίσεις. Ο

λεπτομερής έλεγχος για οριστική ένταξη μπορεί να μεταφερθεί σε επόμενη χρονική στιγμή και αφού έχει ξεκινήσει η υλοποίηση με ευθύνη του επενδυτή. Ενδεχόμενα αυτό να γίνεται με το πρώτο αίτημα πιστοποίησης δαπανών.

- Διεύρυνση της χρήσης επιλογών πρότυπου **απλοποιημένου κόστους** (κατ' αποκοπήν ποσοστά, κατ' αποκοπήν ποσά, τιμές ανά μονάδα φυσικού αντικειμένου) με τη δημιουργία κεντρικών βάσεων με ιστορικά στοιχεία κόστους. Μέσω του απλοποιημένου κόστους δημιουργείται μια αντικειμενική βάση κοστολόγησης και αξιολόγησης και διευκολύνεται επαλήθευση των αντίστοιχων δαπανών.
- Δημιουργία **αποθετηρίου/ηλεκτρονικού μητρώου ανά επενδυτικό φορέα** με υποχρέωση του για ενημέρωση και επικαιροποίηση των στοιχείων όταν προκύπτει κάποια μεταβολή. Στο μητρώο αυτό θα έχουν πρόσβαση οι εμπλεκόμενοι φορείς, οι εξουσιοδοτημένοι αξιολογητές/ελεγκτές και τυχόν άλλοι φορείς του δημοσίου στις περιπτώσεις που απαιτείται.
- Οι ενέργειες που αφορούν ουσιώδεις **διαφοροποιήσεις του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ή μείωση της δυναμικότητας** του επενδυτικού σχεδίου εξετάζονται μετά από **Αιτήματα Τροποποιήσεων** για εκ νέου αξιολόγηση και έγκριση. Άλλες όμως αλλαγές όπως αλλαγή του φορέα της επένδυσης λόγω συγχώνευσης ή διάσπασης, αλλαγή έδρας, αλλαγή τρόπου χρηματοδότησης της επένδυσης, παράταση του χρόνου ολοκλήρωσης της επένδυσης, να υποβάλλονται ως **Γνωστοποιήσεις** με στόχο την ελαχιστοποίηση των διαδικασιών τροποποίησης της απόφασης υπαγωγής.
- Έκδοση **εξαμηνιαίων Δελτίων Παρακολούθησης της Προόδου** υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ενισχύσεων με τη χρήση Key Performance Indicators καθώς και διαχειριστικών δεικτών.
- Κατάλληλη και επαρκής, ως προς τη **σύνθεση και τον αριθμό, κατάρτιση Εθνικού Μητρώου Πιστοποιημένων Ελεγκτών (ΕΜΠΕ)**, ώστε να μην προκαλείται "συμφόρηση" σε περιόδους αιχμής. Έγκαιρη επίλυση διοικητικών και άλλων **θεμάτων των μελών του (ΕΜΠΕ)** όπως το ύψος και η καταβολή της αμοιβής τους χωρίς καθυστερήσεις.
- Έγκαιρος **ορισμός των οργάνων ελέγχου** και η διασφάλιση της αποδοχής του διορισμού τους ή αν απαιτηθεί, της άμεσης αντικατάστασής τους. Ο ορισμός των μελών των οργάνων ελέγχου να γίνεται από το ΕΜΠΕ αλλά λαμβάνοντας υπ' όψη την σχετική με το αντικείμενο της επένδυσης εμπειρία, την διαθεσιμότητά και την αξιολόγηση των ελεγκτών.
- Οι **επιτόπιοι έλεγχοι** και ειδικά σε μικρότερα επενδυτικά έργα μπορούν να γίνονται δειγματοληπτικά βάσει κριτηρίων επικινδυνότητας της συγκεκριμένης κατηγορίας επένδυσης για να περιοριστεί ο φόρτος και οι καθυστερήσεις.

- Η θέσπιση **αυστηρών χρονοδιαγραμμάτων** για τους ελεγκτές για την πραγματοποίηση του ελέγχου και τη σύνταξη και καταχώρηση στο ΠΣΚΕ των Εκθέσεων Ελέγχου.
- Για κάθε προκήρυξη καθεστώτος ενίσχυσης συγκροτείται **Κεντρικό Όργανο Ελέγχου** (και των αναπληρωματικών τους για ταχεία αντικατάσταση αν απαιτηθεί) που εποπτεύει το σύνολο των ελεγκτικών διαδικασιών και τη σύνταξη των εκθέσεων. Στις περιπτώσεις στοχευμένων θεματικών καθεστώτων ενισχύσεων να προβλέπεται επίσης όπως και στη φάση του σχεδιασμού τους, **η συμμετοχή εκπροσώπων των αρμόδιων Γενικών Γραμματειών**, ανάλογα με τα επιμέρους καθεστώτα ενίσχυσης που θα προβλεφθούν στο πλαίσιο του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.
- **Οι έλεγχοι πιστοποίησης της πορείας υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ή/και ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων μπορεί να γίνονται και με ευθύνη του δικαιούχου.**
- Επιχειρησιακή βελτίωση και την προσαρμογή των διατάξεων του νέου αναπτυξιακού νόμου στα θέματα **ροής χρηματοδότησης/εκταμιεύσεων** (ταυτόχρονη έκδοση της απαιτούμενης ΥΑ κατανομής πιστώσεων με την προκήρυξη κάθε καθεστώτος, δυνατότητα χρήσης λογαριασμού escrow account, παροχή εγγυήσεων για έκδοση εγγυητικών επιστολών δικαιούχων σε ποσοστό που υπερβαίνει το 80% των επιχορηγήσεων, γρήγορη εκταμίευση της επιχορήγησης, το μέγιστο ποσό της ετήσιας ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής να ανέρχεται σε 40% , αναθεώρηση του ορίου για τη δυνατότητα πιστοποίησης , αύξηση του ποσοστού προκαταβολής της επιχορήγησης)
- **Ολοκλήρωση της διασύνδεσης του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων** με τα πληροφοριακά συστήματα των αρμόδιων υπηρεσιών (Εργάνη, Taxisnet κλπ.) για την αυτόματη ανάκτηση των απαιτούμενων στοιχείων και δικαιολογητικών.
- Δυνατότητα για **διαρκή πληροφόρηση** των δικαιούχων μέσω του ΠΣΚΕ της πορείας ενός επενδυτικού σχεδίου από την υποβολή, την ολοκλήρωσή, τις εκταμιεύσεις, την παρακολούθηση της πορείας των αιτήσεων υπαγωγής και των λοιπών αιτημάτων τους, καθώς και τις διαδικασίες για την τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων τους.
- **Αναβάθμιση στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ)** επειδή διαπιστώνονται δυσκολίες και προβλήματα στην παρακολούθηση της πορείας των επενδυτικών σχεδίων λόγω των αδυναμιών που εμφανίζει το ΠΣΚΕ με αποτέλεσμα την έλλειψη δυνατότητας διαχείρισης μέσω του ΠΣΚΕ του συνόλου των πληροφοριών και στοιχείων σε όλα τα στάδια, από την υποβολή μιας επενδυτικής πρότασης μέχρι και την λήξη των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά/έγγραφα για την αξιολόγηση και τον έλεγχο επενδυτικών σχεδίων του **καθεστώτος Γενική Επιχειρηματικότητα**.

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)	
Οικονομοτεχνική μελέτη	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οικονομοτεχνική μελέτη ✓ Προσάρτημα 1 - Αρχείο xls με τους Πίνακες Προβλέψεων Βιωσιμότητας και Απολογιστικών Στοιχείων Φορέα) ✓ Προσάρτημα 2 - Σχέδια αποτύπωσης εγκαταστάσεων επενδυτικού σχεδίου (υποβάλλονται κατά περίπτωση όπου απαιτούνται).
Αίτηση - ερωτηματολόγιο	Υπογεγραμμένη αίτηση - ερωτηματολόγιο
<p>Νομιμοποιητικά έγγραφα</p> <p>(υποβάλλονται και για τις εξής περιπτώσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ μετόχους/εταίρους φορέα υπό σύσταση εφ' όσον είναι νομικά πρόσωπα ✓ για κάθε μία από συγχωνευμένες ή υπο συγχώνευση ΜΜΕ στο επενδυτικό σχέδιο) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση καταχώρησης και μεταβολών στο ΓΕΜΗ ή στο οικείο Μητρώο (για επιχειρήσεις του Άρθρου 6 παρ. 1δ) ✓ Ισχύον καταστατικό (για όλες τις περιπτώσεις εκτός ατομικών επιχειρήσεων) ✓ Δήλωση μεταβολών από την αρμόδια ΔΟΥ όπου αναφέρονται οι κωδικοί δραστηριότητας ✓ Στοιχεία πιστοποίησης της σύνθεσης κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής (δεν αφορά εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά και προσωπικές εταιρείες), Ενδεικτικά; Πρακτικά τελευταίας Γενικής Συνέλευσης Μετόχων/ εταιρών / μελών του φορέα. (Σε περίπτωση μεταβολής της μετοχικής / εταιρικής σύνθεσης, μετά την τελευταία Γ.Σ., απόσπασμα του βιβλίου Μετόχων ή Μελών, για τη μεταβολή, με υπογραφή του λογιστή) ✓ Νομιμοποιητικά έγγραφα εκπροσώπησης (τυχόν πρόσθετα απαιτούμενα, εφόσον δεν καλύπτονται από τα παραπάνω) ✓ Απόφαση γενικής συνέλευσης συγχωνευμένων ή υπό συγχώνευση ΜΜΕ (αν υφίσταται).
<p>Οικονομικά στοιχεία</p> <p>Τα δικαιολογητικά απαιτούνται για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • υφιστάμενο φορέα • τους εταίρους – νομικά πρόσωπα υπό σύσταση φορέων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οικονομικές καταστάσεις των τριών (3) τελευταίων διαχειριστικών χρήσεων ✓ Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και νομικών οντοτήτων (Ν) του τελευταίου οικονομικού έτους, των τριών (3) τελευταίων διαχειριστικών χρήσεων ✓ Έντυπο Ε3 των τριών (3) τελευταίων διαχειριστικών χρήσεων ✓ Οριστικό ισοζύγιο (τουλάχιστον 2θμιας ανάλυσης) της τελευταίας κλεισμένης διαχειριστικής χρήσης,

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)		
<ul style="list-style-type: none"> • τους εταίρους – νομικά πρόσωπα των φορέων υπό συγχώνευση του άρθρου 12γ, εφόσον η συγχώνευση έχει ήδη πραγματοποιηθεί κατά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ισοζύγιο (τουλάχιστον 2θμιας ανάλυσης) του προηγούμενου μήνα πριν την υποβολή της αίτησης υπαγωγής ✓ Οικονομικές καταστάσεις ή Έντυπο Ε3 για τη διαχειριστική χρήση για την οποία ο φορέας δηλώνει ότι εμφάνισε κέρδη προ φόρων, εντός της τελευταίας επταετίας, (εφόσον δεν περιλαμβάνεται στην τελευταία τριετία), μόνο για συγκεκριμένες περιπτώσεις 	
<p>Οικονομικά στοιχεία για τεκμηρίωση κριτηρίων άρθ. 12</p> <p><u>Για βιβλία Γ κατηγορίας</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Έντυπο Ε3 χρήσης ν-4 (ν είναι το έτος υποβολής) ή ✓ Περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ των 4ων τελευταίων χρήσεων ✓ Αναλυτικό καθολικό ομάδας 7 σε μέγιστη ανάλυση λογαριασμών 	Για τεκμηρίωση: Εξωστρέφειας (μόνο για ΜΜΕ)
	Οικονομική κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και ισοζύγιο (31/12) σε κατάλληλη ανάλυση δαπανών Ε&Α – για καινοτομία	Για τεκμηρίωση: καινοτομίας
	Β' προσωρινό ισοζύγιο τελευταίας διαχειριστικής χρήσης σε ανάλυση τουλάχιστον τριτοβάθμιων λογαριασμών	Για τεκμηρίωση αύξησης προστιθέμενης αξίας
<p>Οικονομικά στοιχεία για τεκμηρίωση κριτηρίων άρθ. 12</p> <p><u>Για βιβλία Β κατηγορίας</u></p>	Περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ των 4ων τελευταίων χρήσεων	Για τεκμηρίωση: Εξωστρέφειας (μόνο για ΜΜΕ)
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Έντυπο Ε3 με φορολογική αναμόρφωση ✓ Ισοζύγιο 	Για τεκμηρίωση αύξησης προστιθέμενης αξίας
<p>Φερεγγυότητα</p> <p>Τα δικαιολογητικά απαιτούνται για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • υφιστάμενο φορέα • τους εταίρους – νομικά πρόσωπα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας ✓ Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας ✓ Πιστοποιητικό μη πτώχευσης και μη υποβολής αίτησης για πτώχευση ✓ Πιστοποιητικό μη θέσης σε αναγκαστική διαχείριση και μη υποβολής αίτησης για θέση σε αναγκαστική διαχείριση ή Υπεύθυνη Δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου του φορέα ότι 	

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)		
<p>υπό σύσταση φορέων</p> <ul style="list-style-type: none"> • τους εταίρους – νομικά πρόσωπα των φορέων υπό συγχώνευση του άρθρου 12γ, εφόσον η συγχώνευση έχει ήδη πραγματοποιηθεί κατά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής 	<p>δεν έχει υποβληθεί αίτηση για θέση σε αναγκαστική διαχείριση</p>	
<p>Τεκμηρίωση ΜΜΕ (δεν αφορά φορείς που δηλώνουν μέγεθος «Μεγάλη Επιχείρηση»), ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΝΕΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΜΜΕ, σε περίπτωση που ο φορέας θα προκύψει ή έχει προκύψει από συγχώνευση άλλων εταιρειών τα δικαιολογητικά εξετάζονται και για κάθε μία από αυτές.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δήλωση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) υπογεγραμμένη (ψηφιακά ή με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής) από το νόμιμο εκπρόσωπο του φορέα. ✓ Διάγραμμα συμμετοχών ή έγγραφο του φορέα ότι δεν υπάρχουν ✓ Οικονομικές καταστάσεις των 3 τελευταίων κλεισμένων διαχειριστικών χρήσεων (για επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας) ή αντίστοιχα έντυπα Ε3 (για επιχειρήσεις με βιβλία Β' κατηγορίας) για κάθε συνεργαζόμενη ή συνδεδεμένη επιχείρηση ✓ Υποβληθείσες ΑΠΔ των 3 τελευταίων ημερολογιακών ετών, για το φορέα της επένδυσης και για κάθε συνεργαζόμενη ή συνδεδεμένη επιχείρησή ✓ Μηνιαίες καταστάσεις μισθοδοσίας προσωπικού της επιχείρησης 	
<p>Υφιστάμενη απασχόληση</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αρχείο xls (Πίνακας υφιστάμενης απασχόλησης) ή εκτύπωση με την ονομαστική κατάσταση των εργαζομένων για το τελευταίο δωδεκάμηνο πριν την αίτηση υπαγωγής ✓ Ονομαστική κατάσταση υφιστάμενης απασχόλησης 12μηνου με ανάλυση ΕΜΕ ή και προσδιορισμό πτυχιούχων (αν δεν υπάρχει στο προηγούμενο) 	
<p>Χαρακτήρας αρχικής επένδυσης (δεν απαιτούνται για δημιουργία νέας μονάδος)</p>	<p>Άδεια λειτουργίας υφιστάμενης μονάδας (και σε περίπτωση που απαιτείται συμπληρωματικές εγκρίσεις αυτής, ή υπεύθυνη δήλωση πλήρωσης του συνόλου</p>	<p>Για τις εξής κατηγορίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επέκταση δυναμικότητας ✓ διαφοροποίηση παραγωγής υφιστάμενης μονάδος ✓ θεμελιώδης αλλαγή συνόλου παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδος

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)

	των προϋποθέσεων αυτής).	
	Στοιχεία τεκμηρίωσης υφιστάμενης δυναμικότητας (εφόσον δεν προκύπτει από την άδεια λειτουργίας)	
	Απόσπασμα του Μητρώου Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων των στοιχείων ενεργητικού που θα χρησιμοποιηθούν εκ νέου	Μόνο για κατηγορία «διαφοροποίηση παραγωγής υφιστάμενης μονάδος»
	Αποσπάσματα 3 τελευταίων ετών του Μητρώου Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων της εγκατάστασης που θα εκσυγχρονιστεί (μόνο αν ο φορέας της επένδυσης είναι Μεγάλη επιχείρηση)	Μόνο για κατηγορία «θεμελιώδης αλλαγή συνόλου παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδος»
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαιώσεις αρμόδιων αρχών από τα οποία να τεκμηριώνεται ότι η επιχειρηματική εγκατάσταση έχει κλείσει ✓ Πιστοποιητικό από ανεξάρτητο εκτιμητή μηχανικό ή από επίσημο φορέα για το ακίνητο (κτίριο) για την αξία του κτηρίου ✓ Έκθεση από πραγματογνώμονα ΤΕΕ ή άλλου επίσημου φορέα για τον μηχανολογικό εξοπλισμό για την αξία του εξοπλισμού ✓ Υπεύθυνη δήλωση πωλητή παγίων, μονάδας που έχει 	Μόνο για κατηγορία «Απόκτηση του συνόλου ή μέρους των στοιχείων ενεργητικού, που ανήκουν σε επιχειρηματική εγκατάσταση που έχει κλείσει»

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)

	παύσει τη λειτουργία της με ηλεκτρονική υπογραφή ή με χειρόγραφη υπογραφή θεωρημένη για το γνήσιο από αρμόδια υπηρεσία	
Χρηματοδότηση με αύξηση κεφαλαίου με νέες εισφορές (υποβάλλονται και για περιπτώσεις που απαιτείται αύξηση κεφαλαίου εταίρου νομικού προσώπου)	Απόφαση γενικής συνέλευσης	
	<u>Για φυσικά πρόσωπα</u>	Δεν αφορά εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τραπεζικές βεβαιώσεις διαθέσιμων υπολοίπων τελευταίου μηνός ή/και ✓ βεβαιώσεις κατοχής κινητών αξιών τελευταίου μηνός 	
	<u>Για νομικά πρόσωπα</u>	Μόνο για εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οικονομικές καταστάσεις και οριστικό ισοζύγιο της τελευταίας διαχειριστικής χρήσης για βιβλία Γ κατηγορίας ή ✓ Ισολογισμός της τελευταίας διαχειριστικής χρήσης και ισοζύγιο λογαριασμών του προηγούμενου μήνα για βιβλία Β κατηγορίας ✓ Βεβαιώσεις τραπεζών σε περίπτωση χρήσης κεφ. εξωτερικού 	
Σχετική απόφαση Επ. Κεφαλ.		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εκκαθαριστικό ΕΝΦΙΑ ή Εκτίμηση 	Μόνο σε περίπτωση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων	

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)

	<p>εκτιμητή/έντυπο προσδιορισμού αντικειμενικής αξίας/έγγραφο αρμόδιας ΔΟΥ (για ακίνητα εκτός αντικειμενικών αξιών)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση κτηματολογικού γραφείου περί βαρών ✓ Επιστολή υποψήφιου αγοραστή με γνήσιο υπογραφής 	
Χρηματοδότηση με υπάρχουσα αύξηση κεφαλαίου	<p><u>Για κεφαλαιουχικές εταιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Απόφαση Γεν Συνέλευσης για αύξηση ✓ ΓΕΜΗ - Πιστοποιητικό καταχώρησης απόφασης ✓ Καταθετήρια με αιτιολογία ✓ ΓΕΜΗ - Πιστοποιητικό καταβολής αύξησης ή σχετική καταχώρηση <p><u>Για προσωπικές εταιρίες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ΓΕΜΗ - Πράξη τροποποίησης καταστατικού ✓ ΓΕΜΗ - Σχετική καταχώρηση 	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση μέσου υπολοίπου τραπεζικού λογαριασμού τελευταίου μηνός ✓ Πρόσφατο απόσπασμα ισοζυγίου με τα υπόλοιπα των εν λόγω λογαριασμών (για επιχειρήσεις με βιβλία Γ' Κατηγορίας) 	
Χρηματοδότηση με κεφαλαιοποίηση ή ανάλωση φορολογηθέντων αποθεματικών και κερδών εις νέον	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ισοζύγιο λογαριασμών 46 & 48 (για ΕΛΠ) ή 41.03, 41,04 & 41.05 (για ΕΓΛΣ) ✓ Ισολογισμούς σχετικών χρήσεων και σχετικά προσαρτήματα ✓ Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης ✓ Σχετικές αποφάσεις γενικής συνέλευσης 	
Χρηματοδότηση με εκποίηση στοιχείων ενεργητικού	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Απόσπασμα Μητρώου Παγίων για τα σχετικά στοιχεία ✓ Επιστολή υποψήφιου αγοραστή με γνήσιο υπογραφής 	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εκκαθαριστικό ΕΝΦΙΑ ή Εκτίμηση εκτιμητή/έντυπο προσδιορισμού αντικειμενικής αξίας/έγγραφο 	Μόνο για ακίνητα

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)		
	<p>αρμόδιας ΔΟΥ (για ακίνητα εκτός αντικειμενικών αξιών)</p> <p>✓ Βεβαίωση κτηματολογικού γραφείου περί βαρών</p>	
	Υπ. δήλωση νομίμου εκπροσώπου περί εξοφλημένων και μη ύπαρξης βαρών	Μόνο για μηχανήματα
Χρηματοδότηση με δάνεια	<p>✓ Πρόθεση ή έγκριση χορήγησης δανείου από Τράπεζα ή άλλο χρηματοδοτικό οργανισμό ή</p> <p>✓ Απόφαση της επενδυτικής επιτροπής fund και Βεβαίωση καταχώρησης του fund από την αρμόδια Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ή</p> <p>✓ Απόφαση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου της Α.Ε. (Δ.Σ. ή Γ.Σ.) για την έκδοση ομολογιακού δανείου και βεβαίωση γνωστοποίησής της στο ΓΕΜΗ (Σε περίπτωση έκδοσης ομολογιακού δανείου) ή</p> <p>✓ Επιστολή του νομίμου εκπροσώπου του φορέα για την πρόθεση λήψης δανείου</p>	
Χρηματοδότηση με leasing	Έγκριση χρηματοδοτικής μίσθωσης που αναφέρεται το είδος και το κόστος του εξοπλισμού, η διάρκεια της μίσθωσης, το επιτόκιο και ο όρος περί απόκτησης από το φορέα της κυριότητας του εξοπλισμού με τη λήξη της μίσθωσης	
Τόπος εγκατάστασης	<p>✓ Τίτλος κυριότητας</p> <p>✓ Πιστοποιητικό μεταγραφής</p>	Μόνο για νέο ιδιόκτητο χώρο
	<p>✓ Σύμβαση μίσθωσης με αντίστοιχη εγγραφή δήλωσης στην ΔΟΥ, ή</p> <p>✓ Δήλωση ιδιοκτήτη για την πρόθεση πώλησης ή μίσθωσης για το σκοπό της επένδυσης.</p> <p>✓ Βεβαίωση νόμιμης υπόστασης και λειτουργίας του ειδικού φορέα υποδοχής (μόνο για ΒΕΠΕ)</p>	Μόνο για μη ιδιόκτητο χώρο (ιδιωτικό/δημόσιο/ΒΕΠΕ)

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΦΕΚ Β 5400/8-12/2020)			
Χρήση διατηρητέου/αργούντος κτηρίου	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ΦΕΚ δημοσίευσης της πράξης χαρακτηρισμού διατηρητέου Κτιρίου ή ✓ Λογαριασμοί παροχών νερού, ηλεκτρικού ρεύματος ή αντίστοιχες βεβαιώσεις διακοπής των παροχών ή στοιχεία τεκμηρίωσης για τη μη λειτουργία του κτιρίου 		
Υφιστάμενα δάνεια/leasing	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επίκαιρη επιστολή του φορέα χορήγησης κάθε δανείου για τις μελλοντικές τοκοχρεωλυτικές δόσεις μέχρι την αποπληρωμή τους (για υφιστάμενα δάνεια) ✓ Επίκαιρη επιστολή του φορέα χορήγησης για τα μελλοντικά μισθώματα με ανάλυση τοκοχρεολυσίου (για υφιστάμενες μισθώσεις) 		
Μόνο για κίνητρο «Μεγάλο ενιαίο επενδυτικό σχέδιο» (βιβλία Γ κατηγορίας)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τελευταίο οριστικό ισοζύγιο (τουλάχιστον 2θμιας ανάλυσης) ✓ Ισοζύγιο Λογαριασμού 15 «Ακινητοποιήσεις υπό Εκτέλεση» & έγγραφα τεκμηρίωσης τυχόν υπολοίπου 		
Μόνο για επενδυτικά σχέδια πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση αρμόδιου φορέα ότι δεν απαιτείται Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) ή ✓ ΕΠΕ και Άδεια Κατασκευής ή δήλωση φορέα ότι θα τα προσκομίσει πριν την απόφαση υπαγωγής ✓ Επι μέρους δικαιολογητικά ανά κατηγορία μονάδος όπως πολεοδομική άδεια, άδεια υγειονομικών υπηρεσιών, έγκρισή τύπου θερμοκηπίων, σύμβαση με οργανισμό πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων και σχετικό πιστοποιητικό ελέγχου, άδεια εγκατάστασης, άδεια δασικής υπηρεσίας κλπ. κατά περίπτωση </td> <td style="width: 40%; vertical-align: top;"> <p>Για τις εξής κατηγορίες μονάδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Θερμοκήπια, ✓ πολλαπλασιαστικού υλικού ✓ βιολογικής γεωργίας ✓ κτηνοτροφικές – πτηνοτροφικές </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση αρμόδιου φορέα ότι δεν απαιτείται Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) ή ✓ ΕΠΕ και Άδεια Κατασκευής ή δήλωση φορέα ότι θα τα προσκομίσει πριν την απόφαση υπαγωγής ✓ Επι μέρους δικαιολογητικά ανά κατηγορία μονάδος όπως πολεοδομική άδεια, άδεια υγειονομικών υπηρεσιών, έγκρισή τύπου θερμοκηπίων, σύμβαση με οργανισμό πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων και σχετικό πιστοποιητικό ελέγχου, άδεια εγκατάστασης, άδεια δασικής υπηρεσίας κλπ. κατά περίπτωση 	<p>Για τις εξής κατηγορίες μονάδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Θερμοκήπια, ✓ πολλαπλασιαστικού υλικού ✓ βιολογικής γεωργίας ✓ κτηνοτροφικές – πτηνοτροφικές
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βεβαίωση αρμόδιου φορέα ότι δεν απαιτείται Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) ή ✓ ΕΠΕ και Άδεια Κατασκευής ή δήλωση φορέα ότι θα τα προσκομίσει πριν την απόφαση υπαγωγής ✓ Επι μέρους δικαιολογητικά ανά κατηγορία μονάδος όπως πολεοδομική άδεια, άδεια υγειονομικών υπηρεσιών, έγκρισή τύπου θερμοκηπίων, σύμβαση με οργανισμό πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων και σχετικό πιστοποιητικό ελέγχου, άδεια εγκατάστασης, άδεια δασικής υπηρεσίας κλπ. κατά περίπτωση 	<p>Για τις εξής κατηγορίες μονάδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Θερμοκήπια, ✓ πολλαπλασιαστικού υλικού ✓ βιολογικής γεωργίας ✓ κτηνοτροφικές – πτηνοτροφικές 		
Δαπάνες στοιχείων ενεργητικού	<p>Προσφορές και σχέδια (όπου απαιτείται) για το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή άλλο έγγραφο τεκμηρίωσης της δαπάνης, σε περίπτωση που αντικειμενικά δεν είναι δυνατή η τεκμηρίωση με προσφορά προμηθευτή (π.χ. ιδιοκατασκευή, μισθολογικό κόστος κ.α.).</p>		

Δικαιολογητικά/έγγραφα ελέγχων

Νομιμοποιητικά έγγραφα

Νομικά πρόσωπα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καταστατικό σύστασης, κωδικοποιημένο καταστατικό ή/και τυχόν τροποποιήσεις (για ΟΕ & ΕΕ με θεώρηση αρμόδιου φορέα) ✓ ΦΕΚ δημοσίευσης καταστατικών ✓ Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης (πρακτικό) ✓ Βιβλίο Μετόχων/Εταίρων/Μελών	Μόνο για ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, Συνεταιρισμοί
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ΓΕΜΗ - Βεβαίωση μεταβολών ✓ ΦΕΚ/ΓΕΜΗ νόμιμης εκπροσώπησης του φορέα αν δεν προκύπτει από τα καταστατικά	
Ατομικές επιχειρήσεις	Στοιχεία Φορολογικού Μητρώου (Τaxis) ή βεβαίωση μεταβολών από αρμόδια Δ.Ο.Υ.	

Έγγραφα ακινήτου επένδυσης

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τίτλος κυριότητας οικοπέδου ✓ Συμβολαιογραφική πράξη (πρωτότυπη) αγοραπωλησίας (αν είναι ενισχυόμενη δαπάνη) ✓ Τοπογραφικό διάγραμμα πρωτότυπο (ή ακριβές αντίγραφο) οικοπέδου (αν είναι ενισχυόμενη δαπάνη)	Για κυριότητα οικοπέδου
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχετική σύμβαση δικαιώματος χρήσης ✓ Αποδεικτικό υποβολής σύμβασης στην ΔΟΥ	Για εκμίσθωση ή παραχώρηση
Πιστοποιητικό μεταγραφής ή κτηματολογικό απόσπασμα (δεν ισχύει για ΑΠΕ)	

Έγγραφα κάλυψης κόστους με ίδια κεφάλαια

Αύξηση κεφαλαίου με νέες εισφορές (υποβάλλονται και για περιπτώσεις που η αύξηση έχει προηγηθεί της υποβολής της αίτησης υπαγωγής)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης φορέα ✓ ΦΕΚ δημοσίευσης αποφάσεων ✓ Πρακτικά ΔΣ πιστοποίησης καταβολής (μόνο για ΑΕ) ✓ ΦΕΚ δημοσίευσης πρακτικών πιστοποίησης ή καταχώρηση στο μητρώο ΑΕ (μόνο για ΑΕ)	Μόνο για ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, Συνεταιρισμοί
	Θεωρημένες από αρμόδιο φορέα τροποποιήσεις καταστατικού	μόνο για ΟΕ, ΕΕ
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ΓΕΜΗ - Βεβαίωση μεταβολών (δεν ισχύει για ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ) ✓ Καρτέλες λογαριασμών 40 & 43 στη μέγιστη ανάλυση (δεν ισχύει για ΟΕ, ΕΕ & Συνεταιρισμούς με βιβλία Β' κατηγορίας) ✓ Αποδεικτικά κατάθεσης στον τραπεζικό λογαριασμό ✓ Extrait κίνησης τραπεζικού λογαριασμού ✓ Αποδεικτικά καταβολής Φόρου Συγκέντρωσης	

Κεφαλαιοποίηση ή ανάλυση υφιστάμενων αποθεματικών	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης φορέα ✓ Καρτέλα λογαριασμού 40 (μόνο κεφαλαιοποίηση) στη μέγιστη ανάλυση ✓ Καρτέλα λογαριασμού 41 στη μέγιστη ανάλυση ✓ Οικονομικές καταστάσεις προηγούμενου έτους του σχηματισμού του φορολογηθέντος αποθεματικού ✓ Υπεύθυνη Δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του φορέα για την περίπτωση κάλυψης Ίδιας συμμετοχής με διαθέσιμα
Εκποίηση στοιχείων ενεργητικού	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογιστικές εγγραφές σχετικών στοιχείων ✓ Κίνηση σχετικών λογαριασμών
Μεσομακροπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο με ή χωρίς εκχώρηση επιχορήγησης δάνειο	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχετική σύμβαση και τυχόν τροποποιήσεις ✓ Πρωτότυπη βεβαίωση τράπεζας με ανάλυση εκταμιεύσεων και ανεξόφλητο υπόλοιπο ✓ Καρτέλα λογαριασμού δανείου με αναλυτική κίνηση (μόνο για βιβλία Γ κατηγορίας)
Χρηματοδοτική μίσθωση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύμβαση μίσθωσης ✓ Πρωτότυπη βεβαίωση εταιρίας leasing με αξία εξοπλισμού και καταβληθείσες δόσεις ✓ Λίστα τιμολογίων εξοπλισμού

Εγκρίσεις και άδειες για την υλοποίηση και λειτουργία της επένδυσης

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άδεια οικοδομής / Άδεια Δόμησης / Άδεια Κατεδάφισης με τις τυχόν Αναθεωρήσεις τους ή Έγκριση Εργασιών Μικρής Κλίμακας (σε περίπτωση τελικού ελέγχου με τις αντίστοιχες τελικές θεωρήσεις/πιστοποιητικό ελέγχου κατασκευής) με τα σχετικά σχέδια (τοπογραφικό διάγραμμα, διάγραμμα κάλυψης/δόμησης, κατόψεις, τομές, όψεις ✓ Δηλώσεις ένταξης αυθαιρέτων με τα σχετικά σχέδια και <u>Για ξενοδοχειακές μονάδες (αφορά και δαπάνες για μηχανολογικό εξοπλισμό</u> ✓ Άδεια λειτουργίας / Γνωστοποίηση λειτουργίας κολυμβητικών δεξαμενών, θεάτρων, SPA, εστιατορίων και γενικότερα καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος κλπ. ✓ Πιστοποιητικό κατάταξης κατηγορίας ✓ Ειδικό Σήμα Λειτουργίας ΕΟΤ/ Γνωστοποίηση λειτουργίας ξενοδοχειακής μονάδας 	Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου
Απόφαση έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων ή έγκριση υπαγωγής σε ΠΠΔ από την αρμόδια υπηρεσία (εφόσον απαιτείται).	Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, μηχανολογικό εξοπλισμό

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άδεια εγκατάστασης ή έγγραφο απαλλαγής από αυτή ✓ Πιστοποιητικό Πυροπροστασίας (όπου απαιτείται) ή ΥΔ του αρμόδιου κατά τον νόμο τεχνικού επιστήμονα ότι τηρούνται οι προβλεπόμενες προδιαγραφές πυρασφάλειας 	Μηχανολογικός εξοπλισμός,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άδεια λειτουργίας της μονάδας σε ισχύ / γνωστοποίηση λειτουργίας, ΥΔ για την λειτουργία κλπ. ή τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά από τον νόμο, που επέχουν θέση άδειας λειτουργίας, που να περιλαμβάνει το σύνολο του εξοπλισμού που προμηθεύτηκε η επιχείρηση στο πλαίσιο της επένδυσης (συμβατικής και Leasing,) καθώς και τα συνημμένα σχέδια του εξοπλισμού της μονάδας 	Μηχανολογικός εξοπλισμός, πάγια μονάδας που έχει παύσει λειτουργία
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άδεια πρώτης κυκλοφορίας, εφόσον προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας στο συγκεκριμένο τύπο οχήματος 	Μεταφορικά μέσα
Άδειες χρήσης / εκμετάλλευσης τεχνολογίας, χρήσης λογισμικού	Άϋλα στοιχεία ενεργητικού

Επιπρόσθετα έγγραφα υλοποίησης δαπανών

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική Περιγραφή, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο Μηχανικό των διαφόρων έργων που έχουν κατασκευαστεί, επεκταθεί ή εκσυγχρονισθεί ✓ κατασκευαστικά σχέδια (as built), υπογεγραμμένα από τους επιβλέποντες μηχανικούς του έργου. ✓ Προοδευτικοί Λογαριασμοί Πιστοποίησης, υπογεγραμμένοι από τον επιβλέποντα μηχανικό του φορέα, με αναλυτικές επιμετρήσεις και με αναφορά στη σχετική σύμβαση για κάθε έργο που περιλαμβάνεται σ' αυτή. ✓ Συγκεντρωτικές καταστάσεις ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου, εφόσον εκτελέστηκαν εργασίες που απαιτήσαν εργατοτεχνικό προσωπικό στεγασμένων επαγγελματιών. ✓ Έντυπο απόδοσης ΑΜΟΕ και αποπεράτωσης εργασιών Οικοδομοτεχνικού Έργου ✓ Βεβαίωση του αρμόδιου μηχανικού, μέσω της πλατφόρμας του ΥΠΕΚΑ, περί μη ύπαρξης αυθαιρέτων. <p><u>Σε περίπτωση ύπαρξης αυθαιρέτων κατασκευών ή/και αυθαιρέτων αλλαγών χρήσης:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Υ.Δ. του συντάκτη των σχεδίων, ότι τα σχέδια που έχουν υποβληθεί στο ΠΣΚΕ, είναι αυτά που έχουν υποβληθεί ή 	Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου
---	--

<p>που θα υποβληθούν για την περαίωση της δήλωσης ένταξης στο αντίστοιχο σύστημα του ΥΠΕΚΑ.</p> <p>✓ Αναλυτικές Επιμετρήσεις και υπολογισμός κόστους κατασκευής των αυθαίρετων επιφανειών/χρήσεων, της προμήθειας & εγκατάστασης του εξοπλισμού επί των αυθαιρέτων κατασκευών ή/και χρήσεων (π.χ. ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, θερμαντικά σώματα κλπ), υπογεγραμμένα από μηχανικό.</p>	
<p>✓ Τεχνική Περιγραφή του εγκατεστημένου εξοπλισμού και του τρόπου λειτουργίας του (υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο Μηχανικό), με συνημμένη κατάσταση καταγραφής του εξοπλισμού σε πίνακα που περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμό/Ημερομηνία τιμολογίου αγοράς του εξοπλισμού • Οίκος (κατασκευαστικός ή εμπορικός) • Τύπος μηχανήματος • Ισχύς • Δυναμικότητα • Σειριακό αριθμό (Serial Number) • Σύντομη περιγραφή του τρόπου λειτουργίας του κάθε μηχανήματος • Κόστος αγοράς <p>✓ Βεβαίωση καλής λειτουργίας Βιολογικού Καθαρισμού ή βεβαίωση σύνδεσης με το κεντρικό δίκτυο αποχέτευσης ή βεβαίωση κατασκευής της δεξαμενής λυμάτων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές</p>	Μηχανολογικός εξοπλισμός
<p>✓ Τεχνική Περιγραφή των Ειδικών εγκαταστάσεων και του τρόπου λειτουργίας τους, καθώς και λίστα με serial numbers του βασικού εξοπλισμού, υπογεγραμμένη από τον αρμόδιο Μηχανικό.</p> <p>✓ Επιμετρήσεις - προοδευτικοί λογαριασμοί πιστοποίησης της Εγκαταστάτριας Εταιρείας που περιλαμβάνουν Αναλυτικές Επιμετρήσεις με αναφορά στη σχετική Σύμβαση για κάθε έργο αυτής</p> <p>✓ Συγκεντρωτικές Καταστάσεις Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης (ΑΠΔ) Οικοδομοτεχνικού Έργου, εφόσον εκτελέστηκαν εργασίες που απαίτησαν εργατοτεχνικό προσωπικό στεγασμένων επαγγελματιών</p> <p>✓ Μηνιαίες Μισθοδοτικές Καταστάσεις ημερομισθίων εργατοτεχνικού προσωπικού (όταν για την εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών χρησιμοποιήθηκε εργατοτεχνικό προσωπικό του φορέα της επένδυσης)</p> <p>✓ Σε περίπτωση ύπαρξης αυθαίρετων κατασκευών: Αναλυτικές Επιμετρήσεις και υπολογισμός δαπανών για</p>	Ειδικές εγκαταστάσεις

τις Τεχνικές (Ειδικές) εγκαταστάσεις, επί των αυθαιρέτων κατασκευών υπογεγραμμένα από μηχανικό	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική Έκθεση, υπογεγραμμένη από τον φορέα, καταγραφής των Μεταφορικών Μέσων που αποκτήθηκαν και των ακόλουθων στοιχείων τους: Κατασκευαστικός Οίκος, Τύπος, Αριθμός πλαισίου κινητήρα, αριθμός κυκλοφορίας (εφόσον προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας στο συγκεκριμένο τύπο οχήματος), Σύντομη εξωτερική περιγραφή και αναφορά των βασικών χαρακτηριστικών τους, όπως, ανυψωτική ικανότητα σε Kg, ύψος ανύψωσης σε mm, τελική ταχύτητα σε Km/h, Κόστος αγοράς 	Μεταφορικά μέσα
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιγραφή, υπογεγραμμένη από τον φορέα (και όπου απαιτείται από υπεύθυνο Μηχανικό), καταγραφής του λοιπού εξοπλισμού που αποκτήθηκε και σχετικών πληροφοριών (ποσότητα, οίκος κατασκευής/ προμηθευτής, τύπος προϊόντος, σειριακός αριθμός, όπου απαιτείται) του εξοπλισμού, όπως π.χ. για ψυκτικά μηχανήματα, πλυντήρια, εξοπλισμό κουζίνας κλπ.) ✓ Σε περίπτωση ύπαρξης αυθαιρέτων κατασκευών Αναλυτικές Επιμετρήσεις και υπολογισμός δαπανών για την προμήθεια & εγκατάσταση του λοιπού εξοπλισμού, επί των αυθαιρέτων κατασκευών υπογεγραμμένα από μηχανικό. 	Λοιπός εξοπλισμός
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική περιγραφή των «Πάγιων Στοιχείων Ενεργητικού» που αποκτήθηκαν (κτίρια, μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός) υπογεγραμμένη από υπεύθυνο μηχανικό ✓ Συμβόλαια αγοράς «Πάγιων Στοιχείων Ενεργητικού» και μεταγραφή τους (εφόσον απαιτείται) ✓ Εκθέσεις των ανεξάρτητων εκτιμητών μηχανικών/πραγματογνομώνων ή επίσημου φορέα για την εμπορική αξία των πάγιων στοιχείων ενεργητικού και λοιπών στοιχείων, που υποβλήθηκαν στο αίτημα υπαγωγής ✓ Μετοχική/εταιρική σύνθεση του φορέα ✓ Υπεύθυνη Δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του φορέα ότι ο πωλητής (ως φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν σχετίζεται με τον φορέα της επένδυσης, δεν ασκεί κυρίαρχη επιρροή στον φορέα της επένδυσης μέσω εταιριών ή μέσω ομάδας φυσικών προσώπων που ενεργούν από κοινού (π.χ. μέλη της ίδιας οικογένειας) 	Πάγια στοιχεία ενεργητικού μονάδος που έχει παύσει την λειτουργία της

<p>και δεν κατέχει/ ελέγχει την πλειοψηφία των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου</p>	
<p><u>Μεταφορά τεχνολογίας</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική περιγραφή της τεχνολογίας που αποκτήθηκε, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο (π.χ. Μηχανολόγο / Μηχανικό) η οποία να περιλαμβάνει και ανάλυση του κόστους ✓ Αντίγραφο Τίτλου προστασίας <p><u>Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική περιγραφή του άυλου περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο Ποιότητας ✓ Μελέτη και εγχειρίδιο ✓ Πιστοποιητικό (σε ισχύ) από τον διαπιστευμένο φορέα (π.χ. πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO της σειράς 9001 του έτους 2008, περιβαλλοντικής διαχείρισης ΕΛΟΤ EN ISO της σειράς 14001) <p><u>Προμήθεια και εγκατάσταση λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική περιγραφή του άυλου περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε, υπογεγραμμένη από τον φορέα (υπεύθυνος μηχανοργάνωσης κλπ.), που να περιλαμβάνει επιπλέον ανάλυση κόστους σε περιπτώσεις δαπανών παραμετροποίησης (customize) και φύλλα τεχνικής εκπαίδευσης σε περίπτωση εκπαίδευσης προσωπικού. ✓ Τεύχος Ανάλυσης & Σχεδιασμού της εφαρμογής και Εγχειρίδιο χρήστη. 	<p>Άυλα στοιχεία ενεργητικού</p>
<p>Μελέτες / Έρευνες κάθε μορφής</p>	<p>Μελέτες – Συμβουλευτικές υπηρεσίες</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τεχνική Περιγραφή των έργων ανά κατηγορία δαπάνης που έχουν πραγματοποιηθεί για το τμήμα του επενδυτικού σχεδίου που δεν ενισχύεται, υπογεγραμμένη από τον αρμόδιο Μηχανικό. ✓ Κατάσταση (περιγραφή) των δημιουργούμενων νέων θέσεων εργασίας ανά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα, των οποίων το μισθολογικό κόστος ενισχύεται, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο προσωπικού ή από εκπρόσωπο του φορέα. ✓ Έντυπα Αναγγελίας Πρόσληψης Προσωπικού (Πίνακας/ες Ε3) ✓ Συμβάσεις εργασίας του προσωπικού των νέων θέσεων εργασίας 	<p>Μισθοδοσία νέου προσωπικού</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ετήσιος/οι Πίνακας/ες Προσωπικού (Ε4) ✓ Καταστάσεις Μισθοδοσίας Προσωπικού ✓ Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (ΑΠΔ) Προσωπικού ✓ Εξοφλητικές Αποδείξεις Μισθοδοσίας προσωπικού ✓ Αντίγραφα Τραπεζικών λογαριασμών όψεως του φορέα μέσω των οποίων εξοφλήθηκε το Κόστος μισθοδοσίας του νεοπροσληφθέντος προσωπικού καθώς και το Κόστος των ασφαλιστικών εισφορών. ✓ Φορολογική Ενημερότητα του φορέα ✓ Ασφαλιστική Ενημερότητα του φορέα ✓ Πίνακας προσωπικού/ωρών εργασίας 	
<p><u>Συμβάσεις με προμηθευτές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμβάσεις ή/και Ιδιωτικά Συμφωνητικά προμήθειας εξοπλισμού, εκτέλεσης έργου, εργασιών ή παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης του επενδυτικού έργου, όπου απαιτείται (συμπεριλαμβανομένων τυχόν τροποποιήσεων αυτών). Για κατηγορίες δαπάνης Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου πρέπει να συνοδεύονται από <ul style="list-style-type: none"> ✚ Τεύχος Γενικής Περιγραφής των προς εκτέλεση έργων με αναλυτικές προμετρήσεις, τιμές μονάδος, συνολικό τίμημα κλπ. ✚ Τεύχος Τεχνικών Προδιαγραφών εργασιών. ✓ Αποδεικτικό κατάθεσης κάθε Σύμβασης / Ιδιωτικού Συμφωνητικού στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. ✓ Λύση της Σύμβασης / Ιδιωτικού Συμφωνητικού ή Υπεύθυνη Δήλωση και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη όπου αυτό απαιτείται. 	<p>Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, μηχανολογικός/λοιπός εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, άυλα στοιχεία ενεργητικού, μελέτες - συμβουλευτικές υπηρεσίες</p>
<p>Βεβαιώσεις περι καινούργιους/αμεταχείριστου και περί μη παρακράτησης κυριότητας</p>	<p>Μηχανολογικός/λοιπός εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα</p>
<p>Φωτογραφίες</p>	<p>Κτηριακά, τεχνικά έργα, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, μηχανολογικός/λοιπός εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα</p>
<p><u>Λοιπά έγγραφα για πιστοποίηση δαπανών</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραστατικά δαπανών, τα οποία στο σύνολο ή μέρος τους αφορούν δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου χρεωστικά και πιστωτικά, ήτοι: Τιμολόγια, Τιμολόγια-Δελτία Αποστολής, Τιμολόγια Παροχής Υπηρεσιών, Τιμολόγια Έργου συνοδευόμενα από τη σχετική επιμέτρηση εφόσον είναι αναγκαίο, Αποδείξεις Παροχής Υπηρεσιών κτλ. ✓ Παραστατικά διακίνησης 	

- ✓ Παραστατικά εξοφλήσεων τα οποία συνδέονται με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου, ήτοι: τραπεζικά εμβάσματα, επιταγές, τραπεζικές καταθέσεις, εξόφληση με μετρητά εφόσον επιτρέπεται δικαιολογητικά της καταβολής της παρακράτησης φόρου κτλ.
- ✓ Εντολές έκδοσης εμβάσματος στο εξωτερικό (για προμήθεια εξοπλισμού από το εξωτερικό)
- ✓ Βεβαίωση απαλλαγής ΦΠΑ (εφόσον υπάρχει απαλλαγή)
- ✓ Βεβαιώσεις εξόφλησης των βασικών προμηθευτών του έργου (και απαραίτητα στις περιπτώσεις που η λογιστική καρτέλα του προμηθευτή εμφανίζει υπόλοιπο)
- ✓ Κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών (extrait) που αποτυπώνουν τις εξοφλήσεις των προμηθευτών του έργου
- ✓ Συγκεντρωτικό ημερολόγιο λογιστικών εγγραφών για την περίοδο υλοποίησης της επένδυσης
- ✓ Μητρώο Παγίων με διακριτή σήμανση των δαπανών της επένδυσης
- ✓ Καρτέλες προμηθευτών (Λογ. 50)
- ✓ Βιβλίο εσόδων και βιβλίο παγίων για φορείς με υποχρέωση τήρησης απλογραφικού συστήματος (Β' Κατηγορίας)
- ✓ Ισοζύγιο Γενικού Αναλυτικού Καθολικού
- ✓ Ισολογισμοί 2 τελευταίων χρήσεων
- ✓ Βιβλίο εσόδων εξόδων με διακριτές σελίδες (μόνο για βιβλία Β' κατηγορίας)
- ✓ Μισθοδοτικές καταστάσεις προσωπικού και συνοδευτικά παραστατικά Δαπανών - πληρωμών προς Δημόσιο, Ασφαλιστικούς φορείς κλπ., καθώς και Καταστάσεις ειδικοτήτων από την Επιθεώρηση Εργασίας για τις περιπτώσεις ιδιοκατασκευών και επενδυτικών σχεδίων με επιδότηση των θέσεων απασχόλησης

Λοιπά έγγραφα ελέγχων

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τιμολόγια αγοράς πρώτων υλών ✓ Τιμολόγια πώλησης προϊόντων/υπηρεσιών ✓ Ισοζύγιο 	Αφορά την έναρξη παραγωγικής λειτουργίας (μόνο για τελικό έλεγχο)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφάσεις εκταμίευσης της εγκριθείσας ενίσχυσης ✓ Επιταγές ή άλλα έγγραφα εκταμίευσης της εγκριθείσας ενίσχυσης ✓ Τραπεζικά εμβάσματα ✓ Βιβλία και Οικονομικές καταστάσεις του φορέα 	Αφορά την ήδη καταβληθείσα επιχορήγηση
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (ΑΠΔ) ✓ Αναλυτικές Μισθοδοτικές Καταστάσεις ✓ Βεβαίωση αποδοχών από το Τaxis (πρώην Ε7) ✓ Πίνακας προσωπικού Ε4 Επιθεώρησης Εργασίας (ετήσιος και τυχόν συμπληρωματικοί). ✓ Τίτλοι σπουδών πτυχιούχων (Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ) 	Απασχόληση πτυχιούχων
Αναρτημένη πινακίδα στην είσοδο της μονάδας (εμφανές σημείο)	Δημοσιότητα

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δήλωση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 και το Υπόδειγμα 2003/С 118/03, υπογεγραμμένη ✓ Διάγραμμα συμμετοχών του φορέα με βάση την νέα μετοχική/εταιρική σύνθεση ή ΥΔ στην οποία να δηλώνει ότι δεν υπάρχει ✓ Για κάθε εταιρεία που απεικονίζεται στο Διάγραμμα συμμετοχών, στοιχεία τεκμηρίωσης της μετοχικής-εταιρικής σύνθεσης ✓ Για κάθε συνεργαζόμενη ή συνδεδεμένη επιχείρηση του φορέα, (οικονομικές καταστάσεις, ΑΠΔ, μηνιαίες καταστάσεις μισθοδοσίας των τριών τελευταίων κλεισμένων διαχειριστικών χρήσεων). 	<p>Για αλλαγή μεγέθους φορέα (μόνο για ΜΜΕ)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εγκριτικές αποφάσεις των άλλων ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων που έχουν ενταχθεί σε καθεστώς ενίσχυσης ✓ Αποφάσεις ολοκλήρωσης των άλλων επενδυτικών σχεδίων 	<p>Λοιπά επενδυτικά σχέδια φορέα</p>